

**KTO KARATAY
ÜNİVERSİTESİ**

T.C

KTO Karatay Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı

**SON 5 YILDA KOBİ'LERİN YAŞADIĞI
FİNANSAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Mehmet Ali YURTSEVER

KONYA

Temmuz, 2018

KABUL VE ONAY

Mehmet Ali Yurtsever tarafından hazırlanan “SON 5 YILDA KOBİ’LERİN YAŞADIĞI FİNANSAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ” başlıklı bu çalışma, 04/06/2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Necati KAYHAN (Danışman)

Jüri Öğretim Üyesi Doç. Dr. Erdem KIRKBEŞOĞLU

Jüri Öğretim Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Hasan GEDİK

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Fatma Didem TUNÇEZ
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olmayan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak ve kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Mehmet Ali Yurtsever

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren Sayın Hocam Doç. Dr. Necati KAYHAN' a ve kıymetli tecrübeleri ve bilgi birikimleriyle bana yol gösteren, KTO Üniversitesi İşletme Anabilim Dalının Saygıdeğer Hocalarına teőekkürlerimi bir borç bilirim.

Çalışmam boyunca benden yardımlarını esirgemeyen ve hedeflerimin peşinde giderken beni destekleyen ve yüreklendiren, kıymetli eşim Sinem YURTSEVER' e en içten teőekkürlerimi sunarım.

Mehmet Ali YURTSEVER

Temmuz – 2018

ÖZET

SON 5 YILDA KOBİ'LERİN YAŞADIĞI FİNANSAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

YURTSEVER, Mehmet Ali

Yüksek Lisans – İşletme Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Necati KAYHAN

Temmuz 2018

Ülkemizde KOBİ'lerin karşı karşıya kaldıkları sorunların başında finansal sorunlar gelmektedir. Zira ülkemizde KOBİ'ler, hem ülkemizdeki büyük ölçekli işletmelere göre hem de gelişmiş ülkelerdeki KOBİ'lere göre çok daha az oranda kredilendirme olanaklarından yararlanabilmektedirler. Bu bağlamda da sıklıkla kredi ve finansman sorunu yaşayan KOBİ'ler, ülkemizde ihtiyaçlarına cevap verebilecek düzeyde bir kredilendirme ve bankacılık sistemi eksikliği olması dolayısıyla sorun yaşamaktadırlar.

Bu araştırmanın önemi KOBİ'lerin yaşadığı finansal sorunları ortaya koymaktır. Bu kapsamda anket yöntemi uygulanmıştır. Anket çalışmasında örnekleme DTO'ya bağlı KOSGEB üyesi 100 adet KOBİ oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı KOBİ'lerin yaşadığı problemleri ortaya çıkarıp bunlara çözüm yolu bulmaktır.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, Finansal Sorunlar, Çözüm Önerileri.

ABSTRACT

FINANCIAL PROBLEMS AND SOLUTION PROPOSALS FOR SME'S IN THE LAST 5 YEARS

YURTSEVER, Mehmet Ali

M. Sc. – MBA

Thesis Supervisor: Doç. Dr. Necati KAYHAN

July 2018

Financial problems are at the forefront of the problems faced by SMEs in our country. Because, in our country, SMEs are able to benefit from lending facilities much less than large – scale enterprises in our country and SMEs in developed countries. In this context, SMEs who have frequent credit and financing problems are experiencing problems because of the lack of lending and banking system that can meet their needs in our country.

The prospect of this research is to reveal the financial problems experienced by SMEs. In this context, survey method was applied. In the questionnaire study, KOSGEB affiliated to the DTO constitutes 100 SMEs. The purpose of the research is to find out the problems experienced by SMEs and to find solutions to them.

Key Words: SME, Financial Problems, Solution Suggestions.

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR.....	xiii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KOBİ KAVRAMININ ANALİZİ

1.1. KOBİ KAVRAMININ TANIMI.....	4
1.1.1. Türkiye’de KOBİ Tanımı.....	4
1.1.2. Uluslararası Kuruluşların Belirlemeleri Kapsamında KOBİ Kavramının Tanımlanması.....	7
1.1.3. Ülke Örnekleri Bağlamında KOBİ Kavramının Tanımlanması.....	10
1.1.3.1. Avrupa Birliği.....	10
1.1.3.2. İngiltere.....	14
1.1.3.3. Fransa.....	15
1.1.3.4. İtalya.....	15
1.1.3.5. Almanya.....	16
1.1.3.6. Amerika Birleşik Devletleri.....	17
1.1.3.7. Japonya.....	17
1.2. KOBİ’LERİN ÖNEMİ.....	18
1.3. KOBİ’LERİN GENEL ÖZELLİKLERİ VE İŞLEVLERİ.....	20
1.4. KOBİ’LERİN SAHİP OLDUĞU AVANTAJ VE DEZAVANTAJLAR.....	23
1.4.1. KOBİ’lerin Sahip Olduğu Avantajlar.....	23
1.4.2. KOBİ’lerin Sahip Olduğu Dezavantajlar.....	26
1.5. KOBİ’LERİN EKONOMİK KALKINMAYA ETKİLERİ.....	28

1.6. KOBİ'LER VE ÜLKE DEĞERLENDİRMELERİ	31
1.6.1. Dünya Genelinde KOBİ'ler	31
1.6.2. Avrupa Birliği'nde KOBİ'ler	32
1.6.3. Türkiye'de KOBİ'ler ve Genel Yapısı	33

İKİNCİ BÖLÜM

KOBİ'LERİN KARŞILAŞTIĞI FİNANSAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

2.1. KOBİ'LERİN KARŞILAŞTIĞI FİNANSAL SORUNLAR	36
2.1.1. Kredi Temin Edilmesinde Yaşanan Sorunlar	37
2.1.2. Özsermaye / İşletme Sermayesi Yetersizliğinden Kaynaklanan Sorunlar	38
2.1.3. Sermaye Piyasasından Fon Temin Etmede Yaşanan Sorunlar	39
2.1.4. Finansal Yönetimdeki Yetersizliklerden Kaynaklanan Sorunlar	41
2.1.5. Alternatif Finansman Tekniklerinin Yeterince Kullanılmamasından Kaynaklanan Sorunlar	41
2.1.6. Mali Yapının Zayıflığından Kaynaklanan Sorunlar	41
2.2. KOBİ'LERİN KARŞILAŞTIĞI FİNANSAL SORUNLARA YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	42
2.2.1. KOBİ'lerin Orta Vadede Almaları Gereken Önlemler	42
2.2.2. KOBİ'lerin Geliştirilmesi Yönelik Düzenlemelerde Bulunulması	44
2.2.3. Makroekonomik Destek Sağlanması ve Makroekonomik Politikalar Uygulanması	46
2.2.4. KOBİ'lere İlişkin Özgül Finansman Araçlarının Geliştirilmesi	47
2.2.4.1. Factoring	47
2.2.4.2. Leasing	47
2.2.4.3. Forfaiting	48
2.2.4.4. Risk Sermayesi	49
2.2.4.5. Franchising	50
2.2.4.6. Barter	50

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE KOBİ'LERE SAĞLANAN DESTEK VE TEŞVİKLER

3.1. Türkiye'de KOBİ'lere Yönelik Devlet Teşvikleri ve Sağlanan Destekler	52
3.2. Türkiye'de KOBİ'lere Yönelik Teşvik Uygulamaları	52

3.3. Türkiye’de KOBİ’lere Destek Sağlayan Kurum ve Kuruluşlar	62
3.3.1. KOSGEB	66
3.3.2. HALK BANKASI A.Ş.	72
3.3.3. EXİMBANK.....	76

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

4.1. ARAŞTIRMA MODELİ VE HİPOTEZLER	78
4.2. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	79
4.3. VERİ TOPLAMA ARAÇ VE TEKNİKLERİ.....	79

BEŞİNCİ BÖLÜM

VERİLERİN ANALİZİ VE BULGULAR

5.1. GÜVENİRLİK ANALİZİ.....	81
5.2. TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER.....	81
5.3. İŞLETMELERİN FAALİYET YILI İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER.....	82
5.4. İŞLETMELERİN FAALİYET GÖSTERDİĞİ SEKTÖR İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER	84
5.5. İŞLETMELERİN FAALİYET GÖSTERDİĞİ ALAN İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER.....	85
5.6. İŞLETMELERİN CİROSU İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER.....	86
5.7. İŞLETMELERİN KÂRI İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER.....	87
5.8. İŞLETMELERİN VERGİ MATRAHI İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER.....	88
5.9. İŞLETMELERİN PERSONEL SAYISI İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER.....	89
5.10. İŞLETME SAHİBİYLE YÖNETİCİNİN AYNI KİŞİ OLMASI İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER	90
5.11. İŞLETME SAHİBİNİN EĞİTİM DURUMU İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER.....	91
5.12. İŞLETME YÖNETİCİSİNİN EĞİTİM DURUMU İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER.....	92
5.13. İŞLETMELERDE AYRI BİR FİNANS BÖLÜMÜ BULUNMASI İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER	93

5.14. FİNANS BÖLÜMÜ SORUMLUSUNUN EĞİTİM DURUMU İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER	94
5.15. İŞLETMELERİN ÜNİVERSİTELERLE İŞBİRLİĞİ İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER.....	95
5.16. İŞLETMELERDE ARAŞTIRMA – GELİŞTİRME FAALİYETLERİ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER	96
5.17. İŞLETMELERİN KOBİNET ÜYELİKLERİ İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER.....	97
5.18. İŞLETMELERİN HALKA ARZ DURUMU İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER.....	98
5.19. İŞLETMELERİN BANKALARLA ÇALIŞTIKLARI SÜRE İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER	99
5.20. İŞLETMELERİN ÇALIŞTIKLARI BANKA SAYISI İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER	100
5.21. İŞLETMELERİN KREDİ KULLANMA DURUMU İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER.....	101
5.22. İŞLETMELERİN KREDİ KULLANMA NEDENİ İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER.....	102
5.23. İŞLETMELERİN TERCİH ETTİKLERİ KREDİ VADESİ İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER	103
5.24. İŞLETMELERİN KULLANDIKLARI TOPLAM KREDİ MİKTARI İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER	104
5.25. İŞLETMELERİN MEVCUT DURUMU İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER.....	105
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	171
KAYNAKÇA.....	174
EKLER.....	195
ÖZGEÇMİŞ.....	201

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik Bağlamında İşletmelerin Sınıflandırılması.....	5
Tablo 1.2. OECD KOBİ Tanımlamaları	7
Tablo 1.3. DB KOBİ Sınıflandırması	8
Tablo 1.4. AB KOBİ Tanımlaması	9
Tablo 1.5. İngiltere ve KOBİ Tanımı.....	14
Tablo 1.6. İngiltere Ticaret ve Sanayi Bakanlığı KOBİ Tanımı.....	15
Tablo 1.7. Fransa ve KOBİ Tanımı	15
Tablo 1.8. İtalya ve KOBİ Tanımı	16
Tablo 1.9. Almanya ve KOBİ Tanımı	16
Tablo 1.10. ABD ve KOBİ Tanımı.....	17
Tablo 1.11. Japonya ve Sektörel Bazlı KOBİ Tanımı	18
Tablo 1.12. Japonya ve İmalat Sanayi Ölçek Bazlı KOBİ Tanımı.....	18
Tablo 1.13. KOBİ'lerin Ekonomiye Katkıları Bağlamında Ülke Örnekleri (2012).....	30
Tablo 1.14. Türkiye'deki KOBİ'lerin Ekonomideki Paylarının Seçilmiş Bazı Ülkelerle Mukayesesi	35
Tablo 3.1. KOSGEB Destek Programları	69
Tablo 3.2. 2017 Yılı Ocak – Haziran Dönemi KOSGEB Desteklerinin Uygulama Sonuçları	70
Tablo 5.1. Güvenirlilik Analizi	81
Tablo 5.2. İşletmelerin Faaliyet Yılı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler.....	82
Tablo 5.3. İşletmenin Hukuki Yapısı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler.....	83
Tablo 5.4. İşletmelerin Faaliyet Gösterdiği Sektör İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler.....	84
Tablo 5.5. İşletmelerin Faaliyet Gösterdiği Alan İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	85
Tablo 5.6. İşletmelerin Cirosu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	86
Tablo 5.7. İşletmelerin Kârı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler.....	87
Tablo 5.8. İşletmelerin Vergi Matrahı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	88
Tablo 5.9. İşletmelerin Personel Sayısı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	89
Tablo 5.10. İşletme Sahibiyle Yöneticinin Aynı Kişi Olması İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler.....	90
Tablo 5.11. İşletme Sahibinin Eğitim Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler.....	91
Tablo 5.12. İşletme Yöneticisinin Eğitim Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	92
Tablo 5.13. İşletmelerde Ayrı Bir Finans Bölümü Bulunması İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler.....	93
Tablo 5.14. Finans Bölümü Sorumlusunun Eğitim Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler.....	94
Tablo 5.15. İşletmelerin Üniversitelerle İşbirliği İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	95
Tablo 5.16. İşletmelerde Araştırma – Geliştirme Faaliyetleri Gerçekleştirilmesi İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	96

Tablo 5.17. İşletmelerin KOBİNET Üyelikleri İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	97
Tablo 5.18. İşletmelerin Halka Arz Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	98
Tablo 5.19. İşletmelerin Bankalarla Çalıştıkları Süre İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	99
Tablo 5.20. İşletmelerin Çalıştıkları Banka Sayısı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	100
Tablo 5.21. İşletmelerin Kredi Kullanma Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler.....	101
Tablo 5.22. İşletmelerin Kredi Kullanma Nedeni İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	102
Tablo 5.23. İşletmelerin Tercih Ettikleri Kredi Vadesi İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	103
Tablo 5.24. İşletmelerin Kullandıkları Toplam Kredi Miktarı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler.....	104
Tablo 5.25. İşletmelerin Mevcut Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	105
Tablo 5.26. Finansman Sorunu	106
Tablo 5.27. Stoklama	107
Tablo 5.28. Ticari Banka Kredisi.....	107
Tablo 5.29. Eximbank Kredisi	108
Tablo 5.30 Leasing.....	109
Tablo 5.31. Factoring	110
Tablo 5.32. Risk Sermayesi	111
Tablo 5.33. Esnafa Borç.....	111
Tablo 5.34. Dış Ülkelere Borç	112
Tablo 5.35. Vergi Muafiyeti	112
Tablo 5.36. AB KOBİ Finansmanı	113
Tablo 5.37. Kredi Garanti Fonu	114
Tablo 5.38. KOBİ Yatırımlarına Sağlanan Devlet Desteği	115
Tablo 5.39. AR-GE Destekleri.....	115
Tablo 5.40. TÜBİTAK-TİDEB'in AR-GE Destekleri	116
Tablo 5.41. TTGV'nin Sağladığı AR-GE Destekleri	117
Tablo 5.42. EUREKA'nın Sağladığı AR-GE Destekleri.....	118
Tablo 5.43. Bankaların Sağladığı KOBİ Kredileri	119
Tablo 5.44. Barter Kullanımı	120
Tablo 5.45. KOBİ'lere Yeterince Kredi Çeşidi Sağlanımı	120
Tablo 5.46. KOBİ'lere Verilen Kredi Miktarı	121
Tablo 5.47. Teminat Yetersizliği	122
Tablo 5.48. Yüksek Faiz Oranları Nedeniyle Kredi Bulma.....	122
Tablo 5.49. Bilanço Kar Zarar Cetvelinin Yetersizliği.....	123
Tablo 5.50. Kredi İmkanları.....	124
Tablo 5.51. Kredi İmkanları ve Koşulları	124
Tablo 5.52. Yatırım Kredilerinin Yeterliliği.....	125
Tablo 5.53. Kredi Geri Ödeme Süreleri.....	125
Tablo 5.54. Kredi Bulunması.....	126
Tablo 5.55. Kredi Maliyetleri	126
Tablo 5.56. Yatırımlardaki Artış.....	127
Tablo 5.57. Özkaynak	128

Tablo 5.58. Nakit Para Akışı.....	128
Tablo 5.59. Hammadde Temini	129
Tablo 5.60. İthal Girdi Kullanımı	130
Tablo 5.61. Döviz Sıkıntısı	130
Tablo 5.62. Ülkedeki Yüksek Enflasyon	131
Tablo 5.63. Diğer Maliyet Artışları	131
Tablo 5.64. Pazarlama ve Dağıtım.....	132
Tablo 5.65. Sermaye Piyasası	132
Tablo 5.66. Vergi Muafiyetleri	133
Tablo 5.67. Mevcut Vergi Sistemi	134
Tablo 5.68. Mevcut Vergi Sistemi	134
Tablo 5.69. AR-GE ve Teknolojik Yenilikler	135
Tablo 5.70. Üniversite ile İşbirliği	135
Tablo 5.71. Türkiye'nin AB'ye Üye Olması	136
Tablo 5.72. AB'nin Sağlamış Olduğu KOBİ Finansmanı	136
Tablo 5.73. AB'nin Sağlamış Olduğu KOBİ Finansmanı Desteklerinden Yararlanma	137
Tablo 5.74. Kredi Garanti Fonu	138
Tablo 5.75. Kredi Garanti Fonu'ndan Yararlanma	138
Tablo 5.76. KOBİ Yatırımlarına Sağlanan Devlet Destekleri	139
Tablo 5.77. KOBİ Yatırımlarına Sağlanan Devlet Desteklerinden Yararlanma	140
Tablo 5.78. KOSGEB'in AR-GE Destekleri	140
Tablo 5.79. KOSGEB'in AR-GE Desteklerinden Yararlanma	141
Tablo 5.80. TÜBİTAK – TİBED'in AR-GE Destekleri.....	142
Tablo 5.81. TÜBİTAK – TİDEB'in AR-GE Desteklerinden Yararlanma	142
Tablo 5.82. TTGV'nin Sağladığı AR-GE Destekleri	143
Tablo 5.83. TTGV'nin Sağladığı AR-GE Desteklerinden Yararlanma.....	144
Tablo 5.84. EUREKA'nın Sağladığı AR-GE Destekleri.....	144
Tablo 5.85. EUREKA'nın Sağladığı AR-GE Desteklerinden Yararlanma	145
Tablo 5.86. Bankaların Sağladığı KOBİ Kredileri	146
Tablo 5.87. Bankaların Sağladığı KOBİ Kredilerinden Yararlanma.....	146
Tablo 5.88. Risk Sermayesi	147
Tablo 5.89. Risk Sermayesi Kullanımı	148
Tablo 5.90. Leasing.....	148
Tablo 5.91. Leasing Yapma	149
Tablo 5.92. Factoring	150
Tablo 5.93. Factoring Yapma	150
Tablo 5.94. Barter	151
Tablo 5.95. Barter Kullanımı	152
Tablo 5.96. BASEL-II.....	152
Tablo 5.97. Halka Arz.....	153
Tablo 5.98. Gelecekte Halka Arz.....	153

Tablo 5.99. Örgüt Büyüklüğü ile İşletme Ciroyu Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu.....	154
Tablo 5.100. Örgüt Büyüklüğü ile İşletme Kârı Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu.....	155
Tablo 5.101. Örgüt Büyüklüğü ile İşletmenin Vergi Matrahı Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu.....	156
Tablo 5.102. Örgüt Büyüklüğü ile İşletmenin Kabinet Üyeliği Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu.....	157
Tablo 5.103. Örgüt Büyüklüğü ile İşletmenin Yatırım Bankası Kullanımı Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu	158
Tablo 5.104. Örgüt Büyüklüğü ile İşletmenin Eximbank Kullanımı Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu	159
Tablo 5.105. Örgüt Büyüklüğü ile İşletmenin Leasing Kullanımı Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu.....	160
Tablo 5.106. Örgüt Büyüklüğü ile İşletmenin Factoring Kullanımı Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu	161
Tablo 5.107. Örgüt Büyüklüğü ile İşletmenin Risk Sermayesi Kullanımı Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu	162
Tablo 5.108. Örgüt Büyüklüğü İle İşletmenin Vergi Muafiyetinden Yararlanma Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu	163
Tablo 5.109. Örgüt Büyüklüğü İle İşletmenin Kredi Garanti Fonundan Yararlanma Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu	164
Tablo 5.110. Örgüt Büyüklüğü İle İşletmenin Kobi Yatırımlarına Sağlanan Devlet Desteklerinden Yararlanma Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu.....	165
Tablo 5.111. Örgüt Büyüklüğü İle İşletmenin KOSGEB'in AR-GE Desteklerinden Yararlanma Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu	166
Tablo 5.112. Örgüt Büyüklüğü İle İşletmenin TİDEB'in AR-GE Desteklerinden Yararlanma Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu	167
Tablo 5.113. Örgüt Büyüklüğü İle İşletmenin TTGV' nin Sağladığı AR-GE Desteklerinden Yararlanma Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu	168
Tablo 5.114. Örgüt Büyüklüğü İle İşletmenin Bankaların Sağladığı KOBİ Kredilerinden Yararlanma Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu	169
Tablo 5.115. Örgüt Büyüklüğü İle İşletmenin Barter Kullanımı Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu.....	170

KISALTMALAR

- AB: Avrupa Birliği
- ABD: Amerika Birleşik Devletleri
- AR – GE: Araştırma – Geliştirme
- ASKON: Anadolu Aslanları İşadamları Derneği
- A.Ş.: Anonim Şirketi
- AT: Avrupa Topluluğu
- ATO: Ankara Ticaret Odası
- BDDK: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
- CE: Conformite Europeene
- DB: Dünya Bankası
- DPT: Devlet Planlama Teşkilatı
- DTÖ: Dünya Ticaret Örgütü
- EC: European Commission
- EIB: Avrupa Yatırım Bankası
- GAP: Güneydoğu Anadolu Projesi

- GSMH: Gayri Safi Milli Hâsıla
- İGEME: İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi
- İKV: İktisadi Kalkınma Vakfı
- İŞKUR: T.C. Türkiye İş Kurumu
- İTO: İstanbul Ticaret Odası
- KDV: Katma Değer Vergisi
- KOBİ: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
- KOSGEB: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
- MEB: Milli Eğitim Bakanlığı
- MEKSA: Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı
- MESS: Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası
- MPM: Milli Prodüktivite Merkezi
- OECD: The Organisation for Economic Co – operation and Development
- SME: Small and Medium – Sized Enterprises
- SMMM: Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler
- SPK: Sermaye Piyasası Kurulu

T.C.: Türkiye Cumhuriyeti

TEKNOPAZAR: Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Destek Programı

TESK: Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu

TL: Türk Lirası

TOBB: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

TOSYÖV: Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı

TSE: Türk Standartları Enstitüsü

TTGV: Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

TÜBİTAK – TİDEB: TÜBİTAK Teknoloji İzleme ve Değerlendirme Başkanlığı

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

UNIDO: Birleşmiş Milletler Sınâi Kalkınma Örgütü

WB: World Bank

YÖK: Yüksek Öğretim Kurumu

GİRİŞ

Küreselleşme ile birlikte rekabetin hem çok daha önemli olmaya başladığı hem de koşullarının değiştiği günümüzde, genel anlamda bütün dünyada istihdam ve üretimin büyük bir bölümünü karşılayan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin (KOBİ) değişimlere ayak uydurabilmesinin sağlanmasına yönelik olarak birtakım düzenlemelerde bulunmaktadır. Zira KOBİ'ler; dinamik ve esnek bir yapılanmaya sahip olma gibi bir avantajı taşımakla birlikte, özellikle belirsizlik ve yoğun rekabet ortamı söz konusu olduğunda büyük ölçekli işletmelere göre daha fazla olumsuz etkilere maruz kalabilmektedirler. Bununla birlikte KOBİ'lerin ekonomik canlanmaya ve istikrara yönelik katkıları ve bölgeler arası dengesizliğin azaltılmasına ilişkin destekleri, önemli ekonomik birimler olarak görülmelerini desteklemektedir.

İlgili literatür incelendiğinde, KOBİ'lere yönelik genel bir tanımlamada bulunulmadığı görülmektedir. Buna karşın Avrupa Birliği (AB) çerçevesinde ortak bir KOBİ tanımlamasında bulunulması, ülkemizde de tüm işletmeleri kapsayabilecek bir KOBİ tanımı belirlenmesini gerekli kılmıştır.

Bu bağlamda 18.11.2005 Tarih ve 25997 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 18.05.2006 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş olan "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik" ile KOBİ'lerin sınıflandırılmasında ve tanımlanmasında, AB çerçevesinde yapılan belirleme gibi çalışan sayısı, bilanço ve satış büyüklükleri göz önünde bulundurularak bir tanımlama belirlenmiştir.

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte yer verilen tanımlama kapsamında; çalışan sayısı 1 – 9 arasında, yıllık net satış hâsılatı ve yıllık mali bilanço değeri 1 Milyon Türk Lirası ve altında olan işletmeler "Mikro İşletme", çalışan sayısı 10 – 49 arasında, yıllık net satış hâsılatı ve yıllık mali bilanço değeri 5 Milyon Türk Lirası ve altında olan işletmeler "Küçük Ölçekli İşletme" ve çalışan sayısı 50 – 249 arasında, yıllık net satış hâsılatı ve yıllık mali bilanço

değeri 25 Milyon Türk Lirası ve altında olan işletmeler “Orta Ölçekli İşletme” olarak adlandırılmaktadır.

Büyük ölçekli işletmelere yönelik de hizmet sunumu gerçekleştiren KOBİ’ler; bu işletmelerin desteklenmesini sağlamalarına karşın, mali yapıları daha zayıf olduğundan ve bu işletmelere çok daha az olanaklarla varlıklarını sürdürmek durumunda kaldıklarından, gerek kendi iç yapılanmalarından ve gerekse de içerisinde yer aldıkları ekonomik yapıdan kaynaklanan üretim, yönetim, pazarlama ve finansman gibi birçok sorunla karşı karşıya kalabilmektedirler.

Bununla birlikte kredi kullanma sürecinde birçok bürokratik engelle ve sorunla karşılaşan KOBİ’ler, ya ödemeyeceklerini bildikleri yüksek faiz oranlarına ya da ödeme koşullarına karşın kredi kullanma yoluna gitmektedirler. Bununla birlikte KOBİ’lerin sermaye piyasalarından yararlanamamaları da, önemli bir sorun olarak değerlendirilmektedir.

Söz konusu edilen bu sorun sadece menkul kıymet ihracı ile sınırlı kalmamakta, aynı zamanda KOBİ’lerin finansal sorunlarına çözüm olarak önerilen risk sermayesi, leasing, forfaiting, franchising ve barter sistemi gibi mali enstrümanların yaygınlaşmamış olması gibi durumları da içermektedir.

Ayrıca bu çalışmada örneklem olarak DTO’ya kayıtlı KOSGEB üyesi 100 şirket incelenmiştir. Araştırma yöntemi olarak anket çalışması uygun görülmüştür. Toplamda 99 soruluk bir anket çalışması uygulanmıştır.

Araştırmanın temel amacı, “Son 5 Yılda KOBİ’lerin Yaşadığı Finansal Sorunlar ve Çözüm Önerileri” bağlamında; Türkiye’de KOBİ tanımı, uluslararası kuruluşların belirlemeleri bağlamında KOBİ kavramının tanımlanması, KOBİ’lerin önemi ve sahip olduğu avantaj ve dezavantajlar, dünya genelinde ve Avrupa Birliği’nde KOBİ’ler ve Türkiye’de KOBİ’ler ve genel yapısı ile son beş yılda KOBİ’lerin yaşadığı finansal sorunlar ve çözüm önerilerinin incelenmesi olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırma kapsamında ayrıca; araştırmanın örneklemine yer alan KOBİ’lerin son beş yılda yaşadığı finansal sorunlar ve çözüm önerilerinin belirli değişkenler doğrultusunda incelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın bu kapsamda; Türkiye’de KOBİ tanımı, uluslararası kuruluşların belirlemeleri bağlamında KOBİ kavramının tanımlanması, KOBİ’lerin önemi ve sahip olduğu avantaj ve dezavantajlar, dünya genelinde ve Avrupa Birliği’nde KOBİ’ler ve Türkiye’de KOBİ’ler ve genel yapısı ile son beş yılda KOBİ’lerin yaşadığı finansal sorunlar ve çözüm önerilerinin incelenmesi ile yapılacak diğer çalışmalara katkı sağlanması ve kaynak oluşturması bakımından önemli olacağı düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KOBİ KAVRAMININ ANALİZİ

1.1. KOBİ KAVRAMININ TANIMI

İlgili literatürde KOBİ'lerin tüm özellikleri kapsayacak nitelikte genel bir tanımlama yer almamaktadır. Zira KOBİ'lerin kapsamı ve değerlendirilmesi ülkeden ülkeye, aynı ülke içerisinde kurumdan kuruma ve temel alınan ölçütlere göre farklılık gösterebilmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise KOBİ'lerin; tedarik, üretim, pazarlama, finansman ve yönetim gibi temel fonksiyonları ile istihdam ettikleri personel sayısı, satış hacimleri, makine parkı değerleri, kullandıkları enerji miktarları, kapasiteleri, yarattıkları katma değer, kâr hadleri ve piyasa payları gibi ölçülebilen nitelikleri göz önünde bulundurularak tanımlandıkları görülmektedir.

Bu belirlemeler çerçevesinde çalışmanın bu aşamasında, öncelikli olarak Türkiye kapsamında, ardından da uluslararası kuruluşların belirlemeleri bağlamında KOBİ tanımları üzerinde durulacaktır.

1.1.1. Türkiye'de KOBİ Tanımı

KOBİ'ler; esnek ve dinamik bir yapılanmaya sahip olmaları bakımından, hem ekonomik yapıya direkt olarak katkı değer sağlayan ekonomik birimler olarak değerlendirilmekte hem de özel anlamda yoksulluğun, bölgeler arasında söz konusu olan kalkınmışlık farklarının ve sosyal sınıflar arasındaki eşitsizliklerin bertaraf edilmesine katkıda bulunan sosyal bir araç olarak ele alınmaktadır (Dinçer, 2006: 265).

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Eximbank ve Halk Bankası A.Ş. gibi kurumların farklı KOBİ tanımlamalarına yer vermeleri ve KOBİ'lerin tanımlanması

noktasında belirtildiği üzere ilgili literatürde bir birlik olmaması nedeniyle; 2003 yılı Avrupa Birliği (AB) Katılım Ortaklığı Belgesi'nde, AB kriterleri çerçevesinde ve üzerinde uzlaşılabilir bir tanımlamaya yer verilmesi adına hareket edilmiştir (Ay ve Talaşlı, 2007: 174).

Bu çerçevede 18.11.2005 tarihli Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte, AB kriterleri baz alınarak aşağıda verilen tanımlamada bulunulmuştur;

“Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme; iki yüz elli kişiden az ve yıllık net satış hâsılatı ya da mali bilançocu yirmi beş milyon Yeni Türk Lirası'nı aşmayan ve bu Yönetmelikte mikro işletme, küçük işletme ve orta büyüklükteki işletme olarak sınıflandırılan ve kısaca KOBİ olarak adlandırılan ekonomik birimlerdir”.

Tablo 1.1.'de, “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik Bağlamında İşletmelerin Sınıflandırılması” ile ilgili belirlemelere yer verilmektedir.

Tablo 1.1. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik Bağlamında İşletmelerin Sınıflandırılması

<u>ÇALIŞAN SAYISI</u>	<u>SINIF</u>	<u>YILLIK NET SATIŞ HÂSILATI</u> <u>(YTL)</u>
0 – 9 Kişi	Mikro İşletme	1.000.000
10 – 49 Kişi	Küçük İşletme	5.000.000
50 – 249 Kişi	Orta İşletme	25.000.000

(Kaynak: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik)

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik kapsamında söz konusu edilen tanımlama ve belirlemeler, işçi sayısı ve yıllık net satış rakamları çerçevesindeki nicel ölçütlerin kullanılması doğrultusunda yapılmıştır.

Bu bağlamda genel olarak ülkemiz kapsamında yapılan tanımlamaların çalışan sayısı ve işletmenin cirosu dikkate alınarak yapıldığı görülmektedir (Baybüken ve Kütükoğlu, 2012: 25).

Nitel ölçütlerin temel alınması doğrultusunda yapılan KOBİ tanımlamaları ise; işletme ve sahibi arasındaki özdeşlik, işletme sahibinin her yönden sorumluluğu ve işletmenin bağımsız olması gibi özelliklerin gözetilmesini içermektedir (Yavuz ve Öz, 2015: 207). Nitel ve nicel ölçütlerin bir arada ele alınması doğrultusunda yapılan KOBİ tanımlamaları da, söz konusu edilen bu iki yapıya ilişkin belirlemeleri içermesi bakımından çok daha kapsamlı tanımlamalar olarak değerlendirilmektedir (Çidem, 2013: 39). Bununla birlikte bazı KOBİ'lerin emek – yoğun, bazı KOBİ'lerin de sermaye – yoğun üretim tarzına sahip olmaları dolayısıyla, tanımlamalarda bu hususların da göz önünde bulundurulması yerinde olacaktır (Ekinci, 2003: 13).

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkındaki Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğin (Tebliğ No: 2001/1) 2. Maddesi'nde, yatırımlar açısından KOBİ'lerin tanımı şu şekilde yapılmaktadır;

“İmalat ve tarımsal sanayi sektöründe faaliyette bulunan işletmelerden, kanuni defter kayıtlarında arsa ve bina hariç, makine ve teçhizat, tesis, taşıt araç ve gereçleri, döşeme ve demirbaşları toplamının net tutarı 400 Milyar Türk Lirası'nı aşmayan; 1 – 9 işçi çalıştıran işletmeler Mikro, 10 – 49 işçi çalıştıran işletmeler Küçük Ölçekli, 50 – 250 işçi çalıştıran işletmeler de Orta Ölçekli İşletmelerdir”.

Bu tanım, aynı zamanda Türkiye Halk Bankası A.Ş.'nin KOBİ Teşvik Fonu'ndan yararlanacak işletmeleri kapsamaktadır.

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğin (Tebliğ No: 2001/1) 3. Maddesi'nde ise KOBİ'ler şu şekilde tanımlanmaktadır;

“KOBİ'ler, bağımsız nitelikteki veya sermayesinin en fazla % 25'i büyük işletmelere ait olan mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelerdir”.

12.04.1990 Tarih ve 3624 Sayılı KOSGEB Kuruluş Kanunu'nda da KOBİ'ler, aşağıda verilen şekilde tanımlanmaktadır;

“Küçük işletmeler; imalat sanayi sektöründe 1 – 50 arası, orta ölçekli işletmeler 50 – 250 arası personel çalıştıran işletmelerdir”.

1.1.2. Uluslararası Kuruluşların Belirlemeleri Kapsamında KOBİ Kavramının Tanımlanması

Uluslararası kuruluşların belirlemeleri bağlamında KOBİ kavramı, yine farklı bakış açıları doğrultusunda ve farklı kriterler baz alınarak farklı şekillerde tanımlanabilmektedir. Bu bağlamda konu ile ilgili uluslararası çalışmalarda bulunan önemli kuruluşlardan biri olarak değerlendirilen ve Üye Ülke sayısı ile dünyada genelinde en büyük uluslararası kuruluş olma niteliğine sahip olan “OECD (The Organisation for Economic Co – operation and Development – Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)”; ekonomik ve sosyal açıdan ülkelerin kalkınmaları ile ilgili belirlemelerde bulunması bakımından, bu noktada önem arz eden KOBİ'lerin tanımlanması noktasında da çalışmalarda yapmaktadır (Timurçin, 2010: 89).

Çalışan kişi sayısına göre OECD tarafından yapılan KOBİ tanımlamaları, Tablo 1.2.'de yer almaktadır.

Tablo 1.2. OECD KOBİ Tanımlamaları

ÇALIŞAN KİŞİ SAYISI	ÖLÇEK
1 – 4 Kişi	Mikro Ölçekli İşletme
5 – 19 Kişi	Çok Küçük Ölçekli İşletme
20 – 99 Kişi	Küçük Ölçekli İşletme
100 – 500 Kişi	Orta Ölçekli İşletme

(Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti OECD Daimi Temsilciliği, 2014)

Dünya Bankası (DB – World Bank – WB) tarafından ise, KOBİ'ler ile ilgili kesin bir tanımlama yapılmamış olmakla birlikte; ülkelerin ekonomik ve kurumsal yapılarına göre işletmelerin küçük, orta ve büyük ölçekli işletmeler olarak sınıflandırıldıkları görülmektedir ve bu sınıflandırma da, işletmede istihdam edilen kişi sayısı temel alınmaktadır (Timurçin, 2010: 90).

DB tarafından yapılan sınıflandırmaya göre KOBİ'lerin değerlendirilmesi ile ilgili belirlenimler Tablo 1.3.'de verilmektedir.

Tablo 1.3. DB KOBİ Sınıflandırması

ÇALIŞAN KİŞİ SAYISI	ÖLÇEK
50 Kişiye Kadar	Küçük Ölçekli İşletme
50 – 250 Kişi	Orta Ölçekli İşletme

(Kaynak: The World Bank Türkiye, 2014)

Bununla birlikte DB; üretim sektörü bağlamında 100 ile 500 arasında çalışan istihdam eden işletmelerin, ülkelerin resmi kaynaklarında sınır olarak kabul edilmesini öngörmekte, tarım ve hizmet sektörleri kapsamında da ülkelerin ekonomik ve kurumsal durumlarının göz önünde bulundurulması doğrultusunda bir tanımlama yapılmasını önermektedir (Albright ve diğerleri, 2010: 70).

AB bağlamında değerlendirildiğinde de; günümüz itibariyle AB Üye Ülkelerin toplamında 23 milyon KOBİ bulunması ve bu işletmelerde yaklaşık 75 milyon kişiye istihdam olanağı sağlanması dolayısıyla, bu kapsamdaki tanımlamalara ve belirlenimlerde bulunulmasına ayrı bir önem verildiği görülmektedir. AB Üye Ülkeleri'nde bulunan KOBİ'lerin sağladığı istihdam rakamları, AB'deki tüm iş olanaklarının % 99'unu ifade etmesi bakımından da ayrı bir öneme sahiptir (EC, 2018: 5).

AB kapsamında KOBİ'lerin tanımlanmasına yönelik çalışmalar, gerek her bir Üye Ülke bazında ve gerekse de genel olarak AB çerçevesinde herhangi bir karmaşaya neden olunmaması amacıyla 1996 yılında başlatılmıştır. 1997 yılı itibariyle konu ile ilgili "AB Tavsiye Kararları" yayımlanmış ve tüm AB Üye Ülkeleri'nde geçerli olması adına genel çerçevede bir KOBİ

tanımlaması yapılmıştır. KOBİ tanımlamasına yönelik hazırlanmış olan AB Tavsiye Kararları, 1998 yılında yürürlüğe girmiş ve tüm AB Üye Ülkeleri'nde uygulanmaya başlanmıştır (Elijido – Ten, 2011: 62).

Tablo 1.4.'de, "AB KOBİ Tanımlaması" ile ilgili belirlemeler yer almaktadır.

Tablo 1.4. AB KOBİ Tanımlaması

<u>İŞLETME KATEGORİSİ</u>	<u>ÇALIŞAN SAYISI</u>	<u>YILLIK SATIŞ CİROSU</u>	<u>BİLANÇO DEĞERİ</u>
Orta Ölçekli	< 250	≤ 50 Milyon Euro (1996'da 40 Milyon ECU) ≤	≤ 43 Milyon Euro (1996'da 27 Milyon ECU) ≤
Küçük Ölçekli	< 50	≤ 10 Milyon Euro (1996'da 7 Milyon ECU)	≤ 10 Milyon Euro (1996'da 5 Milyon ECU)
Mikro Ölçekli	< 10	2 Milyon Euro (1996'da tanımlanmamıştır)	2 Milyon Euro (1996'da tanımlanmamıştır)

(Kaynak: EC, 2014)

Tablo 1.4.'de, 1996 yılı itibariyle ilk defa yayımlanmış olan KOBİ tanımı ile 2003 yılında AB Komisyonu tarafından ekonomik gelişmelerin dikkate alınması doğrultusunda revize edilmiş olan ve 01.01.2005 tarihi itibariyle yürürlüğe girip halen geçerliliğini koruyan KOBİ tanımlamaları bir arada verilmektedir.

Bununla birlikte AB tarafından yapılmış KOBİ tanımlamalarının, AB Üye Ülkeleri tarafından bir şemsiye olarak kabul edilmesi ve Üye Ülkelerin spesifik hedefleri ve özel şartları doğrultusunda, AB tarafından belirlenmiş olan sınırların aşılması kaydıyla kendi sektör,

bölge ve büyüklük ölçütlerine göre farklı KOBİ tanımlamaları yapmaları tesviye edilmektedir (Ong ve diğerleri, 2012: 24).

1.1.3. Ülke Örnekleri Bağlamında KOBİ Kavramının Tanımlanması

1.1.3.1. Avrupa Birliği

Genel olarak dünya genelinde olduğu gibi AB ekonomisinde de küçük ve orta ölçekli işletmeler merkezi bir role sahiptir. Zira KOBİ'ler, hem ekonomik yapıya getirdikleri yenilikler hem de istihdam sağlama nitelikleri doğrultusunda, sahip oldukları kurumsal yetenekleri ile ekonomik yapının vazgeçilmez unsurları konumundadırlar.

Avrupa Komisyonu – 2013 KOBİ Raporu'na göre; 28 Üye Ülke'ye sahip olan AB içerisinde KOBİ'ler, tüm girişimlerin % 99'unu oluşturmaktadır ve AB genelindeki 23 milyon KOBİ, yaklaşık 75 milyon kişiye istihdam sağlamaktadır. Bu bağlamda AB genelinde KOBİ'ler; % 29'u mikro işletmeler, % 21'i küçük işletmeler ve % 17'si orta ölçekli işletmeler olmak üzere, toplam istihdamın % 67'sini oluşturmaktadır. Yine Avrupa Komisyonu – 2013 KOBİ Raporu'na göre; özellikle ekonomik kriz dönemlerinde istihdam kaybının en az yaşandığı girişimler KOBİ'lerdir ve KOBİ'lerin yeni iş olanağı yaratılmasındaki payı ise, yaklaşık % 80 olarak belirlenmiştir (Avrupa Komisyonu, 2018).

AB, 2008 yılı Haziran ayı itibariyle yürürlüğe girmiş olan ve konu ile ilgili “Üç Temel Hedef” ve “On Temel Prensi” içeren “Avrupa İçin Küçük İşletmeler Kanunu (Small Business Act for Europe)” kapsamında aşağıda verilen belirlemelerde bulunmuştur (Small Business Act for Europe, 2018);

I. Üç Temel Hedef

i. Girişimcilik İlkesi

ii. “Önce Küçük Düşün” İlkesi

Komisyon, KOBİ'lerin sorunlarının üstesinden gelebilmeleri adına, öncelikli olarak "Modern KOBİ Politikası (Modern SME Policy)" ile ilgili çalışmalarını uygulamaya koymaya başlamıştır. Bu bağlamda "Önce Küçük Düşün (Think Small First) İlkesi" de, bölgesel politikaların bir araya gelmesi ile oluşturulan AB Stratejisi'nin temelini oluşturmaktadır.

Önce Küçük Düşün İlkesi; Komisyon ve bölgesel yöneticilerin KOBİ'lerin ihtiyaçlarını birlikte düşünerek, oluşturulan politikaların en başında bunların göz önünde bulundurulmasını ifade etmektedir. Böylece KOBİ'lerin büyümek ve gelişmek için ihtiyaç duydukları ücret indirimleri, vergi kolaylıkları ve yönetsel süreçlerine yardımcı olunacak uygulamalar yapılarak, onların cesaretlendirilmesi amaçlanmaktadır.

iii. KOBİ'lerin Büyümesinin Desteklenmesi

AB, KOBİ'lerin büyümesi açısından Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) gerisinde yer almaktadır. Bu kapsamda da AB; özellikle yenilikçilik politikalarının ve AR – GE faaliyetlerinin desteklenmesine yer verilmesini önemsemektedir.

II. On Temel Prensiptir

1. Girişimcilerin ve Aile İşletmelerinin Faaliyetlerini Sürdürebilmeleri İçin Uygun Koşulların Yaratılması ve Girişimciliğin Ödüllendirilmesi

Girişimcilik eğitimleri için iş dünyasıyla ortak stratejiler geliştirilmesini; özellikle orta öğretim müfredatlarına yenilikçi ve girişimci zihniyetin gelişmesine yönelik derslerin eklenmesini ve işletme devirlerini kolaylaştırıcı önlemler alınması yönünde çalışmaların yapılmasını içermektedir.

2. İflas Tehdiidiyle Karşılaşan Dürüst Girişimcilere İkinci Bir Şans Tanınması

İflasın ardından yeniden iş kuran dürüst girişimcilerin ilk işini kuranlarla eşit muamele görmelerini sağlayan tedbirlerin alınmasını içermektedir.

3. “Önce Küçük Olanı Düşün İlkesi”ne Uygun Kurallar Geliştirilmesi

İşletmeler üzerindeki idari yüklerin kısa vadede % 25 oranında düşürülmesini ve düzenlemelerin uygulamaya konulmadan önce KOBİ’ler üzerindeki etkilerinin analiz edilmesini içermektedir.

4. Kamu Kurum ve Kuruluşlarının KOBİ’lerin İhtiyaçlarına Duyarlı Hale Getirilmesi

İşletme kurma süresinin kısaltılarak KOBİ’lerin ticari faaliyete başlama sürecinin hızlandırılmasını ve işletmeleri ilgilendiren tüm bilgilerin alınabileceği ve her türlü işlemin elektronik ortamda yapılabileceği bir tek başvuru noktasının kurulması suretiyle Hizmetler Direktifi’nin uygulanmasını içermektedir.

5. Kamu Politika Araçlarının KOBİ İhtiyaçlarına Uyumlaştırılması

KOBİ’lerin kamu alımlarına iştirakinin kolaylaştırılmasını ve devlet yardımı imkânlarının KOBİ’ler tarafından daha iyi kullanılmasının sağlanmasını, kamu alımlarına KOBİ’lerin iştirakinin teşvik edilmesini ve KOBİ’lerin Devlet yardımlarından yararlanma imkânlarının artırılmasına yönelik önlemlerin alınmasını içermektedir.

6. KOBİ’lerin Finansmana Erişimlerinin Kolaylaştırılması ve Ticari İşlemlerde Ödemelerin Zamanında Yapılmasını Destekleyici Düzenlemelerin ve İş Ortamının Geliştirilmesi

KOBİ’lerin finansman ihtiyaçlarına yönelik araçların geliştirilmesini, yapılacak vergi düzenlemeleri ile yatırımların teşvik edilmesini, ticari işlemlerde geç ödemelerin önüne geçilmesi amacıyla kamu kurum ve kuruluşları ile büyük işletmelerin KOBİ’lere zamanında ödeme yapmalarının sağlanması için gerekli düzenlemelerin yapılmasını içermektedir.

7. KOBİ'lerin Tek Pazar'ın Sağladığı Fırsatlardan Daha Fazla Yararlanmasının Sağlanması

Ülkelerin karşılıklı tanıma ilkesini doğru şekilde uygulamalarını ve Tek Pazar haklarının kullanımında karşılaşılan sorunların resmi yöntemler yanında daha hızlı sonuç alınabilecek yöntemlerle de çözümlenebilmesinin desteklenmesini içermektedir.

8. KOBİ'lerin Sahip Olduğu Becerilerin ve Her Türü Yenilik Faaliyetinin Geliştirilmesinin Teşvik Edilmesi

KOBİ'lerin araştırma ve yenilik yapma kapasitelerinin artırılmasına yönelik olarak oluşturulacak Eylem Planları'na uygun hareket edilmesini içermektedir.

9. KOBİ'lerin Çevresel Sorunları Fırsata Dönüştürmesine İmkân Sağlanması

KOBİ'lerin hafifletilmiş çevresel prosedürlere tabi olmalarının sağlanmasını, Çevre Yönetimi ve Denetleme Planı'na erişimlerinin kolaylaştırılmasını ve bu kapsamda yeni destek mekanizmalarının geliştirilmesini içermektedir.

10. KOBİ'lerin Büyüyen Pazarlardan Yararlanmasının Desteklenmesi ve Teşvik Edilmesi

KOBİ'lerin uluslararası pazarlarda daha fazla yer alabilmesi için, karşılaşılabilecek ticari engellerin bertaraf edilmesi amacıyla “Önce Küçük Düşün İlkesi”nin teşviki ile KOBİ'lerin aday ve komşu ülke pazarlarına girişinin kolaylaştırılmasını içermektedir.

Türkiye, Avrupa Küçük İşletmeler Yasası'na 2010 yılında taraf olmuştur. 5 Haziran 2011 tarihinde ise “Avrupa Küçük İşletmeler Yasası Prensipleri Başbakanlık Genelgesi” 27955 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Genelge'de; gerek Avrupa Birliği bünyesinde ve gerekse de ulusal düzeyde KOBİ'lere yönelik politikalar oluşturulurken, rehber niteliği taşıyan “On Temel Prensip” üzerinde durulmuş ve bu Yasa'ya temel teşkil eden Önce Küçük Düşün İlkesi” ışığında bir dizi mevzuat düzenlemesinin yapılmasının gerekliliği vurgulanmıştır (Avrupa Küçük İşletmeler Yasası Prensipleri Başbakanlık Genelgesi, 2018).

Ayrıca Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), ülkemiz adına, Yasa ile belirlenmiş prensiplere ilişkin ilerlemeleri izlemekle görevli “Ulusal Koordinatör” olarak belirlenmiştir (KOSGEB, 2018).

1.1.3.2. İngiltere

İngiltere’de KOBİ tanımı, 1985 tarihli “Şirketler Kanunu” kapsamında yapılmıştır. Bu bağlamda İngiltere’de Şirketler Kanunu’na göre bir işletmenin KOBİ olarak kabul edilebilmesi için, Tablo 1.5.’de verilen kriterlerden en az ikisini gerçekleşmesi öngörülmüştür.

Tablo 1.5. İngiltere ve KOBİ Tanımı

ÖLÇEK	ÇALIŞAN SAYISI	CİRO	BİLANÇO TOPLAMI
KÜÇÜK ÖLÇEKLİ İŞLETME	1 – 49 İşçi	5,6 Milyon İngiliz Sterlini’nden Az	2,8 Milyon İngiliz Sterlini’nden Az
ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETME	50 – 250 İşçi	22.8 Milyon İngiliz Sterlini’nden Az	11,4 Milyon İngiliz Sterlini’nden Az

(Kaynak: Çelik ve Akgemci, 2007: 119)

Bununla birlikte İngiltere’de özellikle KOBİ’lerle ilgili istatistiksel belirlemelerde bulunulması durumunda, İngiltere Ticaret ve Sanayi Bakanlığı tarafından belirlenmiş olan Tablo 1.6.’da verilen tanımlamaların kullanılması adına hareket edilmektedir.

Tablo 1.6. İngiltere Ticaret ve Sanayi Bakanlığı KOBİ Tanımı

İŞLETME TANIMI	ÇALIŞAN SAYISI
MİKRO ÖLÇEKLİ İŞLETME	1 – 9 İşçi
KÜÇÜK ÖLÇEKLİ İŞLETME	10 – 49 İşçi
ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETME	50 – 249 İşçi
BÜYÜK ÖLÇEKLİ İŞLETME	250 ve Üzeri İşçi

(Kaynak: Çelik ve Akgemci, 2007: 120)

1.1.3.3. Fransa

Fransa’da KOBİ’ler; yöneticilerin kişisel anlamda ve direkt olarak mali, teknik, sosyal, ahlaki ve yasal prosedürler doğrultusunda belirlenmiş ona zorunlulukları üstlendikleri işletmeler olarak tanımlanmaktadır (Ulaş, 2004: 180).

Fransa’da çalışan sayısı bağlamında değerlendirilerek belirlenen KOBİ tanımlaması ile ilgili belirlemeler de Tablo 1.7.’de verildiği şekilde ifade edilmektedir.

Tablo 1.7. Fransa ve KOBİ Tanımı

İŞLETME TANIMI	ÇALIŞAN SAYISI
KÜÇÜK ÖLÇEKLİ İŞLETME	1 – 49 İşçi
ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETME	50 – 249 İşçi
BÜYÜK ÖLÇEKLİ İŞLETME	250 ve Üzeri İşçi

(Kaynak: Ulaş, 2004: 181)

1.1.3.4. İtalya

Çalışan sayısı ve sabit sermaye yatırımı bağlamında tanımlanmış ve sınıflandırılmış olan İtalya’da KOBİ’ler, bununla birlikte işletmelerin profesyonel bir yöneticiye sahip olup olmamaları bağlamında da değerlendirilerek KOBİ ya da büyük ölçekli olarak

nitelendirilmektedirler (Manville, 2007: 163). Bu doğrultuda İtalya’da, eğer işletmenin profesyonel bir yöneticiye sahip olması söz konusu ise, bu işletme “Büyük Ölçekli İşletme”; eğer profesyonel bir yöneticiye sahip değilse de, bu işletme “KOBİ” olarak tanımlanmaktadır (Akgemci, 2001: 45).

Tablo 1.8.’de “İtalya ve KOBİ Tanımı” ile ilgili belirlemeler yer almaktadır.

Tablo 1.8. İtalya ve KOBİ Tanımı

İŞLETME TANIMI	ÇALIŞAN SAYISI
MİKRO ÖLÇEKLİ İŞLETME	1 – 19 İşçi
KÜÇÜK ÖLÇEKLİ İŞLETME	20 – 99 İşçi
ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETME	100 – 249 İşçi
BÜYÜK ÖLÇEKLİ İŞLETME	250 ve Üzeri İşçi

(Kaynak: Akgemci, 2001: 47)

1.1.3.5. Almanya

Almanya’da KOBİ’ler; farklı sektörlerde yer alma durumlarına, yıllık cirosuna ve istihdam edilen çalışan sayısına bağlı olarak tanımlanmakla birlikte, “AB Uyum Yasaları” çerçevesinde Tablo 1.19.’da verildiği doğrultuda tanımlanmaktadır (Bağrıaçık, 2009: 99).

Tablo 1.9. Almanya ve KOBİ Tanımı

İŞLETME TANIMI	ÇALIŞAN SAYISI
KÜÇÜK ÖLÇEKLİ İŞLETME	20 – 99 İşçi
ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETME	100 – 249 İşçi

(Kaynak: Bağrıaçık, 2009: 101)

1.1.3.6. Amerika Birleşik Devletleri

ABD’de KOBİ’ler; içerisinde yer alınan sektör, istihdam edilen çalışan sayısı ve yıllık satış tutarı bağlamında yapılmakta ve ABD ekonomisinin genel nitelikleri göz önünde bulundurularak, dönem dönem KOBİ tanımlamaları revize edilmektedir (Türkoğlu, 2002: 133).

Tablo 1.10.’da “ABD ve KOBİ Tanımı” ile ilgili belirlemeler yer almaktadır.

Tablo 1.10. ABD ve KOBİ Tanımı

<u>SEKTÖR</u>	<u>ÇALIŞAN SAYISI</u>	<u>YILLIK SATIŞ TUTARI</u>
<u>İMALAT SANAYİ</u>		
KÜÇÜK ÖLÇEKLİ İŞLETME	1 – 49 İşçi	2,5 Milyon ABD Doları’ndan Az
ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETME	50 – 499 İşçi	2,5 – 21,5 Milyon ABD Doları Arası
<u>TOPTAN TİCARET</u>		
KÜÇÜK ÖLÇEKLİ İŞLETME	1 – 49 İşçi	7 Milyon ABD Doları’ndan Az
ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETME	50 – 499 İşçi	7 – 25 Milyon ABD Doları Arası
<u>PERAKENDE TİCARET VE HİZMET SEKTÖRÜ</u>		
KÜÇÜK ÖLÇEKLİ İŞLETME	-	3 Milyon ABD Doları’ndan Az
ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETME	-	3 – 13 Milyon ABD Doları Arası
<u>TARIM İŞLETMELERİ</u>		
KÜÇÜK ÖLÇEKLİ İŞLETME	-	0,5 Milyon ABD Doları’ndan Az
ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETME	-	0,5 – 9 Milyon ABD Doları Arası

(Kaynak: Türkoğlu, 2002: 135)

1.1.3.7. Japonya

Japonya’da da KOBİ’ler; sanayi sektörü, ticaret sektörü ve hizmet sektörü olmak üzere temel üç sektör bağlamında içerisinde yer alınan sektöre, istihdam edilen çalışan sayısına ve işletme sermayesine göre tanımlanmaktadır (Ersöz, 2010: 35).

“Japonya ve Sektörel Bazlı KOBİ Tanımı” ile ilgili belirlemeler Tablo 1.11.’de yer almaktadır.

Tablo 1.11. Japonya ve Sektörel Bazlı KOBİ Tanımı

<u>SEKTÖR</u>	<u>ÇALIŞAN SAYISI</u>	<u>SEMRAVE MİKTARI</u>
SANAYİ SEKTÖRÜ	300 Kişiyeye Kadar	100 Milyon Japon Yeni'nden Az
TİCARET SEKTÖRÜ	100 Kişiyeye Kadar	30 Milyon Japon Yeni'nden Az
HİZMET SEKTÖRÜ	50 Kişiyeye Kadar	10 Milyon Japon Yeni'nden Az

(Kaynak: Ersöz, 2010: 37)

Tablo 1.11.'de söz konusu edilen sektörel bazlı KOBİ tanımlaması haricinde Japonya'da, imalat sanayi ölçek bazlı KOBİ tanımlaması da Tablo 1.12.'de verildiği şekilde yapılmaktadır.

Tablo 1.12. Japonya ve İmalat Sanayi Ölçek Bazlı KOBİ Tanımı

<u>İŞLETME TANIMI</u>	<u>ÇALIŞAN SAYISI</u>
MİKRO ÖLÇEKLİ İŞLETME	1 – 5 İşçi
ÇOK KÜÇÜK ÖLÇEKLİ İŞLETME	6 – 19 İşçi
KOBİ	20 – 299 İşçi

(Kaynak: Ersöz, 2010: 37)

1.2. KOBİ'LERİN ÖNEMİ

1980'li yıllar itibariyle Avrupa'da, ölçek ekonomileri görüşüne alternatif bir yaklaşım olarak "küçük güzeldir" anlayışı genel kabul görmeye başlamıştır (Oktay ve Güney, 2002: 2). Bu bağlamda da sadece Avrupa'da değil genel anlamda dünyanın birçok ülkesinde, küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinin korunmasına ve geliştirilmesine yönelik olarak ve bu işletmelerin gereksinimlerinin finansal ve teknolojik anlamda karşılanabilmesi için destek

sağlayan kuruluşlarla ilgili yasal düzenlemelerde bulunulmaya başlanmıştır (Tosyalı – Sarıkaya, 2005: 23).

KOBİ'ler, özellikle günümüz itibariyle gerek genel anlamda tüm dünyada ve gerekse de AB Üye Ülkeleri'nde istihdamın önemli bir bölümünü karşılamaları bakımından önemli görülmekte ve sanayi işletmeleri içerisinde büyük bir yer tutmaktadır (Ay ve Talaşlı, 2007: 175). Bununla birlikte KOBİ'ler küçük ve esnek yapıları sayesinde, büyük ölçekli sanayi işletmelerine göre gelişmelere çok daha hızlı uyum sağlayabilmektedirler (Ulaş, 2004: 181). Yine nitelikleri itibariyle ölçek üretim yapılması yerine butik üretimler yapan KOBİ'ler, bu sayede daha fazla müşteri memnuniyeti sağlanabilmesini mümkün kılabilirler (Emir, Sevim ve Arslantürk, 2012: 123 vd.).

KOBİ'ler, bugün için AB Üye Ülkeleri'nde ve özellikle de İngiltere'de söz konusu olan işsizliğin giderilebilmesi ve istihdam artışı sağlanabilmesi için bir çözüm yolu olarak görülmektedir (Neumann, Roberts ve Cauvin, 2010: 62). Bu bağlamda KOBİ'lerin iş – istihdam kapsamında getireceği artıların belirlenmesine yönelik olarak Avrupa ülkelerinde 1970'li yıllardan itibaren başlatılan çalışmalar, bugün için de devam ettirilmektedir (Şamiloğlu ve Demirel, 2001: 77).

Genel anlamda değerlendirildiğinde de KOBİ'lerin ekonomiye sağladığı katkılar ve getirdiği artı değerler, aşağıda verildiği şekilde ifade edilebilmektedir;

- KOBİ'ler istihdam yaratılması sürecinde en etkin çözümlerden biri olarak değerlendirilmektedir (Oktay ve Güney, 2002: 3).
- KOBİ'ler, esnek yapıları sayesinde yeniliklere hızla uyum sağlayabilmeleri açısından, müşteri istek ve beklentilerinin karşılanmasında büyük ölçekli işletmelere göre daha başarılı sonuçlar almaktadırlar (Al – Matarneh, 2011: 39).
- KOBİ'ler, birçok ülkede bu anlamda sağlanan devlet destekleri sayesinde girişimciliğin teşvik edilmesini sağlamakta ve bu yönüyle de ekonomik yaşamın canlanmasına katkıda bulunmaktadır (Zakarevičius ve Župerka, 2010: 866).

- KOBİ'ler, butik üretim yapabilme kapasitesine sahip olmaları bakımından, ürün farklılaştırmasına büyük ölçekli işletmelerden daha hızlı gidebilmektedirler (Al – Matarneh, 2011: 39).
- KOBİ'ler, büyük ölçekli işletmelerin ihtiyaç duyduğu ara malların temin edilmesi sürecini üstlendiklerinden, yine ekonomik sistemin belirli bir düzenlilik içerisinde sürdürülmesine katkı sağlamaktadırlar (Oktay ve Güney, 2002: 3).

Belirtilen bu nitelikleri itibariyle KOBİ'ler, ekonomik yapıda söz konusu olan daralmalara ve hareketliliklere çok daha hızlı uyum sağlayabilmektedirler ki, KOBİ'lerin esnek yapılanmalar olmaları ile ifade edilen husus da bu noktayı ifade etmektedir.

1.3. KOBİ'LERİN GENEL ÖZELLİKLERİ VE İŞLEVLERİ

KOBİ'ler, esnek yapılanmaya sahip işletmeler olmak bakımından birtakım farklılıklar içermekle birlikte, genel birtakım temel özelliklere ve işlevlere sahiptirler. Bu temel özellikler ve işlevler, KOBİ'lerin ekonomik yapı içerisindeki önemini belirlemekte ve bu yapının canlanmasına katkı sağlamaktadır.

Bu kapsamda KOBİ'lerin ekonomik yapı içerisindeki temel işlevlerinden birisi, gelir dağılımına olumlu katkıda bulunmalarıdır. Zira KOBİ'ler işgücü yaratma potansiyeline sahip işletmeler olmak ve özellikle de gelir paylaşımında refah düzeyinin artırılmasına katkıda bulunmaları açısından, gelir dağılımının dengeli bir şekilde düzenlenmesini sağlayabilmektedirler. Bununla birlikte KOBİ'ler, rant ve katma değer yaratmak suretiyle ülke ekonomisinin gelişimine ve büyümesine katkı sağlamaktadır (Diken, 1998: 46).

KOBİ'lerin genel özellikleri ve işlevleri ile ilgili belirlemeler aşağıda verildiği şekilde değerlendirilebilmektedir;

- KOBİ'ler, rekabet güçleri düşük işletmelerdir (Öztürk, 2007: 45).

- KOBİ'ler; işletmelerin sahip oldukları temel nitelikler doğrultusunda, ülke ekonomisine finansman, pazarlama, yönetimi tedarik vb. gibi işletmecilik fonksiyonlarının yerine getirilmesine bağlamında da katkı sağlamaktadırlar (Özdemir ve diğerleri, 2016: 571).
- KOBİ'ler, büyük ölçekli işletmelere göre daha fazla bağımsız hareket edebilme niteliğine sahiptirler (Ghorbani, Johari ve Moghadam, 2012: 681).
- KOBİ'ler; teşebbüs yeteneğine sahip işletmeler olmak bakımından, ülke ekonomisine girişimcilik ile ilgili eksikliklerin giderilmesi yönünde katkı sağlamaktadırlar (Öztürk, 2007: 45).
- KOBİ'ler; genellikle aile işletmeleri şeklinde oluşturulan ve “işe uygun adam” düşüncesinden ziyade, “adama uygun iş” düşüncesi ile istihdam olanağı sunan işletmelerdir (Özdemir ve diğerleri, 2016: 571).
- KOBİ'ler, özsermaye kullanımına yer verilen işletmelerdir (Ghorbani, Johari ve Moghadam, 2012: 681).
- KOBİ'ler, yetki devri düşük seviyelerde gerçekleşen işletmelerdir (Öztürk, 2007: 46).

KOBİ'lerin genel özelliklerine ilişkin diğer bazı belirlemeler de aşağıda verildiği şekilde değerlendirilebilmektedir;

- KOBİ'ler, yöneticinin genellikle işletme sahibi olduğu işletmelerdir (Oralat, 2006: 49).
- KOBİ'ler, az yatırım ile çok istihdam yaratma olanağı sunan işletmelerdir (Koç, 2013: 3683).
- KOBİ'ler; emek – yoğun çalışan işletmeler olmak bakımından, genelde düşük vasıflı eleman istihdam edilmesi adına hareket edilen ve bu nitelikteki kişilerin istihdam edilmesine katkıda bulunan işletmelerdir (Zampetakis, Beldekos ve Moustakis, 2009: 167).

- KOBİ'ler, az yatırım ile çok üretim yapabilme potansiyeline sahip olan işletmelerdir (Oralat, 2006: 49).
- KOBİ'ler, genel olarak pazarlama ve tanıtım konusunda bilgi ve altyapı eksiklikleri bulunan işletmelerdir (Koç, 2013: 3683).
- KOBİ'ler, genellikle talep değişikliklerine ve çeşitliliklerine büyük ölçekli işletmelere göre daha çabuk uyum sağlayabilen işletmelerdir (Oralat, 2006: 50).
- Balantekin (2006: 37 vd.) tarafından da KOBİ'lerin genel özellikleri ve işlevleri ile ilgili belirlemeler aşağıda verildiği şekilde özetlenmektedir;
- KOBİ'ler, ürettikleri ürünü sınırlı pazarlarda sunabilen işletmelerdir.
- KOBİ'ler, esnek yapılanmaya sahip olmaları bakımından ekonomik dalgalanmalardan ve/veya krizlerden, büyük ölçekli işletmelere göre daha az etkilenen işletmelerdir.
- KOBİ'ler, bölgelerarası dengeli kalkınmaya olanak sağlayan ve bu yönüyle de ekonomik ve sosyal sistemin denge ve istikrar içerisinde olmasına katkıda bulunan işletmelerdir.
- KOBİ'ler, küçük ölçekli ve dağınık yapılanmaya sahip olmaları bakımından, verimlilikleri de düşük düzeyde gerçekleşen işletmelerdir.
- KOBİ'ler, sıklıkla finansman sorunları ile karşı karşıya kalan işletmelerdir.
- KOBİ'ler, genellikle finansman sorunları yaşamaları dolayısıyla kapasite kullanım oranları da düşük düzeyde gerçekleşen işletmelerdir.
- KOBİ'ler, genellikle standartlara uygun üretim yapmamaları / yapamamaları dolayısıyla, ihracat potansiyelleri de düşük işletmelerdir.

- KOBİ'ler, özsermaye yetersizliği ile karşı karşıya kalmaları dolayısıyla yeterince kurumsallaşamamış olan işletmelerdir.
- KOBİ'ler; mevzuatta söz konusu olan birtakım eksiklikler dolayısıyla, genellikle devlet teşviklerinden yeterince yararlanamayan, sermaye piyasalarından kaynak temin etme olanağı olmayan ve kredi temininde de büyük sorunlar yaşayan işletmelerdir.
- KOBİ'ler, genellikle “doğru yere – doğru yatırım yapma” belirlemede bulunamadıklarından, verimlilik oranları düşük işletmelerdir.
- KOBİ'ler, kimi zaman istihdam edilen personelin sosyal güvence primlerini ödememek adına, kayıt dışı ekonomi içerisinde yer alabilen işletmelerdir.

1.4. KOBİ'LERİN SAHİP OLDUĞU AVANTAJ VE DEZAVANTAJLAR

KOBİ'lerin sahip oldukları niteliklerinden dolayı, büyük ölçekli işletmelerle mukayese edildiklerinde birtakım avantajlara ve dezavantajlara sahip oldukları görülmektedir. Çalışmanın bu aşamasında, bu avantajlar ve dezavantajlarla ilgili belirlemelere yer verilecektir.

1.4.1. KOBİ'lerin Sahip Olduğu Avantajlar

Önceki anlatımlarda da yer verildiği üzere, bugün itibariyle AB'deki tüm iş olanaklarının % 99'unu KOBİ'ler sağlamaktadır. KOBİ'lerin bu denli önemli istihdam olanağı sunması, mutlaka ki sadece AB'ye özgü bir durum değildir. Zira genel anlamda değerlendirildiğinde görülmektedir ki; büyük ölçekli işletmelere göre birçok avantaj sunması bakımından KOBİ'ler girişimcilerin ilgisini çekmekte ve dünya genelinde ulusal ekonomiler içerisinde önemli bir yer teşkil etmektedir.

Bu bağlamda KOBİ'ler, öncelikli olarak küçük ya da orta ölçekli bir işletmeye sahip olunması bakımından; girişimcilere müşteri ve işletme personeli ile daha yakın ilişkiler içerisinde bulunulmasına ve pazarlama, üretim ve hizmet konularında büyük işletmelere göre

daha esnek bir yapılanma olanağı sunması bakımından rekabet avantajı sağlamaktadır (Akgemci, 2001: 29).

KOBİ'lerin belirtilen bu nitelikleri doğrultusunda sahip olduğu esneklik, dış çevrede ve/veya ekonomik yapıda meydana gelebilecek olan değişikliklere ve gelişmelere yerinde ve zamanında uyum sağlayabilmesine olanak tanımakta ve bu temelde de KOBİ'ler, ekonomik yapıda birçok olumsuzluk söz konusu olsa dahi, süreci büyük ölçekli işletmelere göre çok daha az zararlı kapatabilmektedirler (Şahin ve Demir, 2001: 33 vd.).

Bununla birlikte KOBİ girişimcileri, küçük ve orta ölçekli bir işletmeye sahip olmaları bakımından, üretimlerini genel olarak yerel pazarlara sunmaktadırlar. Bu durum da neticesinde KOBİ girişimcilerinin yerel pazarları daha iyi tanıyabilen, pazarın önceliklerini, özelliklerini ve gereksinimlerini daha iyi görebilen ve bu temelde de satıcı ile aralarında daha yakın ilişkiler kurabilen kişiler olmak bakımından, bu durumu da yine işletmelerinin avantajı yönünde kullanabilmektedirler (Oktay ve Güney, 2002: 4).

KOBİ'ler; büyük ölçekli işletmeler gibi büyük boyutlu üretimler gerçekleştirmediklerinden, talep değişiklikleri doğrultusunda ürünlerinde daha hızlı revizyonlar yapabilmekte ve müşterilerinin talep ve beklentilerine uygun olarak özel stiller, ambalajlama vb. gibi hususları gözetebilmektedirler (Emir, Sevim ve Arslantürk, 2012: 125).

Aynı şekilde büyük ölçekli işletmelerin hatalı üretimlerini telafi etmeleri oldukça zor olmaktadır (Şamiloğlu ve Demirel, 2001: 79). Zira büyük rakamlar ifade eden hatalı üretimler büyük ölçekli işletmeler tarafından ya hiç telafi edilememekte ya da belirli oranda telafi edilebilmeleri dolayısıyla, yine neticesinde müşteri beklentilerinin karşılanması mümkün olamayabilmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde de KOBİ'lerin sunduğu avantajlardan bazıları aşağıda verildiği gibi ifade edilebilmektedir;

- KOBİ'ler; işletme sahibi ile işletme personeli arasında çift yönlü bir iletişim olanağı sağlaması bakımından, işletme personelinin işini ya da işletmeyi daha fazla

sahiplenmesini ve bu doğrultuda da yüksek bir motivasyon ve verimlilik düzeyi ile çalışmasını sağlayabilmektedir (Mucuk, 2000: 8).

- KOBİ'ler; büyük ölçekli işletmeler gibi büyük yatırımların yapılmasını gerektirmeyen işletmeler olmaları bakımından, teknolojik yeniliklere kolayca uyum sağlayabilmektedir (Bağrıaçık, 2009: 31).
- KOBİ'ler, çalışan sayısının az olması bakımından, büyük ölçekli işletmelere göre yönetilmeleri çok daha kolay olan işletmelerdir (Çetin, 1996: 42).
- KOBİ'ler, büyük rakamlar ifade eden üretimler gerçekleştirmediklerinden, üretilen malların depolanması ve satış ya da pazarlama sürecinden kaynaklanan sorunların bertaraf edilebilmesi çok daha kolay olabilmektedir (Erdoğan, 2008: 19).
- KOBİ'ler, emek – yoğun teknolojiyi kullanmaları bakımından, büyük ölçekli işletmelere göre istihdama daha büyük katkılar sağlayabilmektedir (Oktay ve Güney, 2002: 4).
- KOBİ'ler, finansal kaynak temininde yabancı sermaye kullanılması yerine özsermaye kullanımı yoluna gittiklerinden, hem elde edilen kârın yatırım harcamalarına dönüştürülmesi olanaklı olmakta hem de işletmeler daha az maliyetle daha büyük üretimler gerçekleştirebilmektedirler (Mucuk, 2000: 9).
- KOBİ'lerin çoğunlukta olması, ülke ekonomisinde rekabetçi bir ortamın doğmasına neden olmakta ve bu durum da hem ekonomik yapı anlamında hem de müşteri talep ve beklentilerinin karşılanabilmesi adına birçok artı değeri beraberinde getirmektedir (Çetin, 1996: 45).
- KOBİ'ler, birçok ülkede büyük ölçekli işletmelerin yan sanayi ya da taşeronu olmak bakımından, bu yöndeki üretimlerin de gerçekleştirilmesine katkı sağlamaktadırlar (Erdoğan, 2008: 20).

- KOBİ'ler, girişimlerin işletmelerini kendi bölgelerinde ya da yaşadıkları yerlerde kurmaları dolayısıyla, kalkınmanın yaygınlaştırılmasına katkı sağlamaktadır (Bağrıaçık, 2009: 33).
- KOBİ'ler, büyük ölçekli işletmelere göre yönetim tarafından daha kolay denetlenebilmektedir (Oktay ve Güney, 2002: 5).

1.4.2. KOBİ'lerin Sahip Olduğu Dezavantajlar

KOBİ'ler, özellikle sermaye yetersizliği ve yönetim başarısızlığı söz konusu olduğunda birtakım olumsuzluklarla karşı karşıya kalabilmektedirler. Bu bağlamda KOBİ'ler, büyük ölçekli işletmeler gibi büyük sermayelere endeksli işletmeler olmamaları dolayısıyla, yatırım yapılması gerektiğinde sermaye yetersizliği karşı karşıya kalılabilmektedir (Çarıkçı, Titiz ve Eroğlu, 2002: 231).

Bununla birlikte KOBİ'ler, genel olarak girişimcinin kendisi ya da işletme sahibi tarafından yönetildiğinden, profesyonel bir yönetim anlayışından yoksun kalabilmekte ve bu durumda birçok sorunu beraberinde getirebilmektedir. Bu temelde KOBİ'lerde yönetimin başarısız olmasının ana nedeni, çoğu zaman finansal yetersizlik olabilmektedir (Mucuk, 2000: 21).

KOBİ'ler, genellikle aile işletmeleri şeklinde faaliyette bulduklarından, yönetim ve pazarlama gibi birçok sürecin bu yönde eğitim almış kalifiye personel tarafından değil de, yine aile üyeleri tarafından koordine edilmesi söz konusu olmaktadır ki, bu durum da neticesinde birçok olumsuzluğu beraberinde getirebilmektedir (Bağrıaçık, 2009: 40). Hatta birçok KOBİ'de AR – GE ya da pazarlama departmanı anlamında yönetim fonksiyonlarının yerine getirilmesine yönelik birimlerin yer alması dahi söz konusu olmayabilmektedir.

KOBİ'lerde, yönetim ile personel arasında söz konusu olan samimi ilişkiler bir yönüyle avantaj olarak değerlendirilebilmekle birlikte, bu sınırın aşılması söz konusu olduğunda, güven sorunu ortaya çıkabilmekte ve bilgilendirme süreci aksayabilmektedir. Bu durum da neticesinde müşteri talep ve beklentilerinin karşılanmasında birtakım sorunlar yaşanmasını beraberinde

getirebilmekte ve müşterilerin sorunlarına yönelik hızlı, doğru ve zamanında çözümler üretilmeyebilmektedir (Türkoğlu, 2002: 75).

Finansal açıdan değerlendirildiğinde de KOBİ'ler, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde de ayrıntılı olarak değerlendirileceği üzere; yine profesyonel anlamda bir finansman yönetimi doğrultusunda yönetilmediklerinden sıklıkla sermaye yetersizliği, ihtiyaç duyulan kapitalin sağlanamaması, uzun ya da kısa dönemli finansal planlama yetersizliği, banka ya da diğer finans kuruluşlarına yeterli güvence sağlayamadıklarından bu kuruluşlardan yeterli destek görememe, kurumsallaşamadıkları için dış kaynak temininde sıkıntı yaşama, sermaye piyasalarından yeterince yararlanamama, finansal etkileri gereği gibi yorumlayamama, finansal etkinlikleri gereği gibi takip edememe vb. nedenlerden dolayı rekabetin gerisinde kalabilmektedirler (Akgemci, 2001: 11).

Tüm bunların yanında, özellikle enflasyonun yüksek olduğu dönemlerde yeterli hammadde ve/veya yardımcı madde stoku yapamadıklarından, üretim hacmini genişletme sürecinde yetersiz kalabilmekte ve güçlerini yitirerek rekabet sürecinin dışında kalabilmektedirler (Bağrıaçık, 2009: 43). Aynı şekilde maruz kalınan finansal zorluklar dolayısıyla kalifiye eleman ve altyapı yetersizlikleri ile karşı karşıya kalabilen KOBİ'ler, yine rekabet ortamına uyum sağlayamayarak üretimlerini tamamıyla durdurmak durumunda kalabilmektedirler (Çetin, 1996: 93).

Bununla birlikte KOBİ'ler, etkin ve nitelikli bir muhasebe sistemine sahip olmadıklarında rekabet piyasasında başarılı olamayabilmekte ve firma değerlemesi yapılmadığından ya da doğru bir değerlemede bulunulmadığından büyük hatalar ortaya çıkabilmektedir (Çarıkçı, Titiz ve Eroğlu, 2002: 233).

Bu belirlemeler çerçevesinde KOBİ'lerin dezavantajları aşağıda verildiği gibi ifade edilebilmektedir;

- KOBİ'ler, özellikle yetersiz yasal düzenlemeler dolayısıyla birçok sorunla karşı karşıya kalabilmekte ve bu sorunların çözümlenmesine yönelik uygulamalar gerçekleştirilemeyebilmektedir (Wilkinson, Dundon ve Grugulis, 2007: 1281).

- KOBİ'ler, monopolitik davranışlara ve geniş çıkar gruplarına karşı mücadele edebilecek niteliğe ve güce sahip olmadıklarından birçok sorunla karşı karşıya kalabilmektedir (Akgemci, 2001: 16).
- KOBİ'ler; düşük işçi verimliliğine ve yüksek ortalama maliyetlere sahip işletmeler olmak bakımından, genel olarak personeline düşük ücret vermekte ve bilakis de bazen teknelci firmalardan daha yüksek fiyatla hammadde satın almak durumunda kalabilmektedir (Omar, Arokiasamy ve Ismail, 2009: 96).
- KOBİ'ler, ihalelerde büyük ölçekli işletmelere göre daha güçsüz konumda olduklarından ya başarılı sonuçlar elde edemeyebilmektedirler ya da bazen ihalelerden hiç haberdar olamayabilmektedirler (Wilkinson, Dundon ve Grugulis, 2007: 1281).
- KOBİ'ler, büyük ölçekli işletmelerin çalışanlarına sağladığı sosyal güvence olanaklarını sağlayamadığından, çoğu zaman özellikle kalifiye personel için çekici olamayabilmektedir (Akgemci, 2001: 16).
- KOBİ'lerin üretim yaptığı alanlarda büyük ölçekli işletmeler üretim yapmaya başladıklarında, tekelleşme ortaya çıkmakta ve büyük ölçekli işletmeler ile rekabet edebilme gücüne sahip olamayan KOBİ'ler üretimlerini tamamen durdurmak durumunda kalabilmektedirler (Omar, Arokiasamy ve Ismail, 2009: 96).

Tüm bunların yanında KOBİ'ler; olumsuz rekabet şartları, ürün geliştirme eksikliği, üretim ve satış süreci arasında söz konusu olan koordinasyon eksikliği, işyerinin ve/veya yerleşim alanının küçük olması, yabancı dil bilen personele sahip olmama vb. gibi etmenler dolayısıyla da birçok olumsuzluğa maruz kalabilmektedirler.

1.5. KOBİ'LERİN EKONOMİK KALKINMAYA ETKİLERİ

Avrupa Komisyonu 7. Çerçeve Programı'nda, KOBİ'lerle ilgili aşağıdaki belirlemelere yer verilmektedir (Avrupa Komisyonu 7. Çerçeve Programı, 2018);

“Küçük işletmeler; Avrupa’nın endüstri ve ticaret yapısının temel unsurlarıdır ve bu yönüyle de ekonomik yapının sağlıklı bir şekilde koordine edilebilmesi açısından, teknolojik gelişmelerin ana unsurları olmak bakımından itici güce sahiptirler”.

Avrupa Komisyonu 7. Çerçeve Programı’nda yer verilen bu belirleme, KOBİ’lerin ekonomik ve sosyal sistem içerisinde önemli olduklarını ifade etmektedir. Bu temelde KOBİ’lerin ekonomik kalkınmaya etkileri ile ilgili belirlemeler aşağıda verildiği gibi özetlenebilmektedir (AB KOBİ Politikaları Bilgi Notu, 2005: 71 vd.);

- KOBİ’ler, ülke ekonomilerinin girişimcilik ve AR – GE faaliyetleri ile desteklenmelerini sağlamak bakımından önem arz etmektedirler.
- KOBİ’ler, yeni ürün ve/veya hizmetlerin çok kısa sürede piyasaya sunumuna olanak sağlamaları bakımından önem arz etmektedirler.
- KOBİ’ler, düşük hacimli ancak yüksek fonksiyonlu ürünlerin üretimine yer vermeleri bakımından önem arz etmektedirler.
- KOBİ’ler, daha az malzeme ile çok daha fonksiyonlu ürünlerin üretimine yer vermeleri bakımından önem arz etmektedirler.
- KOBİ’ler, bölgelerarası ekonomik ve sosyal dengelerin sağlanmasına katkı sağlamaları bakımından önem arz etmektedirler.
- KOBİ’ler, teknoloji kullanımına yer verebildikleri oranda, bilişim ve iletişim bağlamındaki değişimlerin kısa sürede paylaşılabilmesine olanak sağlamaları bakımından önem arz etmektedirler.
- KOBİ’ler, mesleki eğitim alanında, bir anlamda eğitim kurumu olma işlevini yerine getirmeleri bakımından önem arz etmektedirler.

- KOBİ'ler, yeni fikir ve icatların üretime / hizmete dönüştürülebilmesinde önem arz etmektedirler.

Tablo 1.13.'de "KOBİ'lerin Ekonomiye Katkıları Bağlamında Ülke Örnekleri (2012)" ile ilgili belirlemeler yer almaktadır.

Tablo 1.13. KOBİ'lerin Ekonomiye Katkıları Bağlamında Ülke Örnekleri (2012)

<u>ORANLAR</u>	<u>ÜLKELER</u>						
	ABD	ALMANYA	JAPONYA	İNGİLTERE	FRANSA	İTALYA	TÜRKİYE
KOBİ'lerin Toplam İşletmelere Oranı	97,2	99,8	99,4	96	99,9	97	98,8
KOBİ'lerin İstihdam Oranı (%)	50,4	64	81,4	36	49,4	56	45,6
KOBİ'lerin Yatırım Payı (%)	38	44	40	29,5	45	36,9	6,5
KOBİ'lerin Üretim Payı (%) (Katma Değer)	36,2	49	52	25,1	54	53	37,7
KOBİ'lerin İhracat Payı (%)	32	31,1	38	22,2	23	–	8
KOBİ'lere Verilen Kredi Payı (%)	42,7	35	50	27,2	48	–	3 – 4

(Kaynak: Yıldız ve Alp, 2012: 36)

1.6. KOBİ'LER VE ÜLKE DEĞERLENDİRMELERİ

1.6.1. Dünya Genelinde KOBİ'ler

KOBİ'ler; ülkelerin ekonomik ve kurumsal yapıları ile direkt bağlantılı olarak katma değer sağladıkları gibi, genel olarak sanayileşme, kentleşme, optimal dağıtım ve ticaret uygulamaları için önem arz etmektedir. Bu bağlamda KOBİ'ler, bölgeler arası kalkınma farklılıklarının giderilebilmesinden üretim kaynaklarının daha etkin kullanılabilmesine dek uzanan geniş bir yelpazede, ekonomilerin vazgeçilmez unsurları olarak değerlendirilmektedir (Martin, 2012: 1320).

Bu bağlamda genel olarak tüm dünyada ekonomik, politik ve stratejik belirlemelerin bulunması sürecinde KOBİ'lere yönelik değerlendirmelere de yer verilmesine özen gösterilmektedir. Zira KOBİ'ler, bölgesel kalkınmaya yaptığı katkılar doğrultusunda hem iç göçün bir nebze de olsa önlenmesine ve plansız kentleşmenin önüne geçilebilmesine hem de sosyal barışın korunmasına ve kalifiye eleman yetiştirilmesine destek olmaktadır (Ersöz, 2010: 3).

Dünya genelinde 1945 – 1970 arası dönemde büyük ölçekli işletmeler ağırlık taşımış ve ekonomik büyüme ve kalkınma faaliyetleri bu işletmelere göre düzenlenmiştir. Fakat süreç içerisinde KOBİ'lerin büyük ölçekli işletmeler karşısında birçok avantaja ya da üstün yöne sahip olduğunun anlaşılması ile birlikte birçok ülke, istihdam yaratma politikaları kapsamında ve rekabet ortamının oluşturulabilmesinde KOBİ'lerin desteklenmesine önem vermeye başlamıştır (Bağrıaçık, 2009: 49).

Dünya genelinde yaşanan 1970 Krizi sürecinde ve sonrasında, yani ölçek ekonomisinin önem kazanmaya başlaması ile birlikte KOBİ'ler büyük ölçekli işletmelerden daha fazla kazanmaya başladıklarında ve hatta birçok büyük ölçekli işletme üretimlerini durdurma kararı alırken KOBİ'lerin üretimlerini artırarak devam ettirdiklerinde dikkatleri üzerilerine çekmeye başlamışlardır (Dinçer, 2006: 269). Zira bu süreçte KOBİ'ler, büyük ölçekli işletmelerin sağlayamadığı üretim rasyonalizasyonu ve talebin yüksek gelir esnekliği ya da düşük fiyat esnekliği gösterdiği ürünlerin üretimine ağırlık verebilme gibi olanaklar sunabildiklerinden,

ekonomik kriz sürecinden en az etkilenen işletmeler olmayı başarabilmişlerdir (Diken, 1998: 41).

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomilerinde KOBİ'lere yönelik istatistiklere bakıldığında da, bu işletmelerin ekonomik yapıya katkıları daha net olarak görülebilmektedir. Bu çerçevede her ne kadar KOBİ'lerin tanımlanması ya da sınıflandırılması ile ilgili ülkesel ve hatta bölgesel farklılıklar söz konusuysa da, KOBİ'lerin ülke ekonomilerine katkı sağlaması hususu dünya genelinde ortaktır (Ersöz, 2010: 4).

Bu temelde de içerisinde yer aldığımız 21. yüzyılda; KOBİ'lerin sadece istihdam yaratmaya yönelik katkıları göz önünde bulundurularak politikalar geliştirilmemekte, aynı zamanda ve belki de daha fazla satış ve yönetim sürecinde ve koordinasyonunda yeniliklere açık ve çağın gereklerine önem verem KOBİ'lerin açılması yönünde politikalar üretilmektedir (Bağrıaçık, 2009: 55).

Dünya geneli için değerlendirmede bulunulduğunda görülmektedir ki; ülkesel ve/veya bölgesel farklılıklar gösteriyor olmaları doğrultusunda KOBİ'lerin % 40 ile % 80 arasında istihdama katkı sağlamaları ve % 30 ile % 70 arasında da Gayri Safi Milli Hâsıla'nın (GSMH) KOBİ'ler tarafından oluşturulması söz konusudur (Ersöz, 2010: 4). Bu rakamlar da neticesinde, KOBİ'lerin büyük ölçekli işletmelere göre açık bir üstünlüğe sahip olduklarını göstermesi bakımından anlamlıdır.

1.6.2. Avrupa Birliği'nde KOBİ'ler

1970'li yıllara dek KOBİ'lerin ekonomik yapıya katkılarına yönelik doğru değerlendirmelerde bulunamamış olan Avrupa Topluluğu (AT), 1973 yılında yaşanan petrol krizinden çok fazla etkilenmiştir (AB KOBİ Politikaları Bilgi Notu, 2005: 26 vd.). Bu dönemde KOBİ'lerin büyük ölçekli işletmelere göre daha hızlı bir şekilde piyasa koşullarına uyum sağlayabildikleri fark edilmiş ve bu dönemden itibaren AT'de KOBİ'lerin kurulmasına yönelik teşvikler artırılmış ve mevcut KOBİ'ler modernizasyona teşvik edilmiştir (Erkan, 2008: 2 – 3).

1987 yılı itibariyle KOBİ'lere yönelik politikalar Avrupa Tek Pazarı'na bu işletmelerin uyumlaştırılmasına yönelik olarak belirlenmeye başlanmış ve dönem itibariyle Avrupa genelinde söz konusu olan işsizliğe en önemli çözüm KOBİ'lerin istihdam olanakları olarak görülmüştür (Diken, 1998: 43). Bugün için değerlendirildiğinde de görülmektedir ki KOBİ'ler, AB Üye Ülkeleri'nde sosyo – ekonomik etkileri nedeniyle oldukça önem taşımaktadır.

Bu bağlamda da KOBİ'ler hem istihdam yaratma sürecinde hem de ekonomik büyümede oynadıkları rol dolayısıyla AB'nin gelişmesini ve güçlenmesini sağlayan / sağlayacak olan önemli değerler arasında kabul edilmektedir (Ersöz, 2010: 5). Bu değerlendirme çerçevesinde AB ve Üye Ülkeler düzeyinde KOBİ'lere yönelik politikalar geliştirilmekte ve KOBİ'ler, AB ekonomisinin dünya genelinde ya da küresel anlamda rekabet olanaklarına kavuşabilmesinin en önemli değerleri arasında kabul edilmektedir.

1.6.3. Türkiye'de KOBİ'ler ve Genel Yapısı

Dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de KOBİ'ler; ekonominin motoru olarak görülmekte ve istihdam yaratma, ekonomik ve sosyal istikrarın devamlılığını sağlama ve muhafaza etme, girişimcilik ruhunu ve yeniliği destekleme bağlamında ele alınmaktadır (Ersöz, 2010: 6). Bu bağlamda Türkiye'de KOBİ'ler, işletmelerin ve istihdamın büyük farkla en yüksek rakamlarını ifade etmekte ve ülke genelinde gerçekleştirilen tüm üretimlerin % 65'ini gerçekleştirerek, bir anlamda Türkiye'de özel sektörün belkemiğini oluşturmaktadır (KSEP, 2010: 12).

Bununla birlikte ülkemizde KOBİ'lerin genel olarak elverişsiz yapı koşullarına sahip oldukları bilinmektedir. Bu durum, KOBİ'lerin iş fırsatlarını ya da istihdam olanaklarını kısıtlamaya yönelik hareket etmelerine neden olmakta ve KOBİ'lerin sağlayabileceği gerçek katma değer ortaya konulamamaktadır (Ersöz, 2010: 6). Örneğin; Türkiye'de KOBİ'ler, özellikle şehir merkezlerinin dışında konumlandırılmakta ve bu ve başka birçok nedenden dolayı da KOBİ'ler yeterince denetlenmemektedir.

Ülkemizde her ne kadar KOBİ'lerle ilgili çalışmalar yapan birçok kurum ve kuruluş bu yöndeki girişimlerle ilgili belirlemelerde ya da istatistikî saptamalarda bulunmaktaysa da, neticesinde bu verilerin yetersiz ya da güvenilmez olduğu söylenebilir.

Türkiye'de KOBİ'lerin % 65'inin merkezi Marmara Bölgesi'nde (İstanbul dâhil) ve İzmir'de yer almaktadır. Doğu Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi ise, ülke genelinde % 20'lik bir oranla en az KOBİ'ye sahip bölgeler olarak ifade edilmektedir. Bununla birlikte küçük ölçekli işletmelerin daha çok az gelişmiş bölgelerde konumlandırıldığı, KOBİ'lerin en fazla bulunduğu Marmara Bölgesi ve İzmir'de daha çok orta ölçekli işletmelerin yer aldığı görülmektedir (KSEP, 2010: 13).

Türkiye; gıda işleme, tekstil ve perakendecilik sektörü bağlamında faaliyet gösteren KOBİ'ler açısından, AB Üye Ülkeleri'ne nazaran daha düşük üretim düzeyine sahiptir (Çetinel, Yolal ve Emeksiz, 2008: 45). Bununla birlikte KOBİ'lerin ülke ekonomisine sağladıkları katkılar açısından da ülkemiz, AB Üye Ülkeleri ile karşılaştırıldığında en alt sırada yer almaktadır. Aynı şekilde ülkemizde KOBİ'lerin ihracat ve yatırıma katkısı da düşük düzeyde gerçekleşmektedir (Cho, 2008: 143).

2000'li yıllarla birlikte KOBİ'lere sağlanan devlet desteği ve verilen teşviklerin oranı artmışsa da, halen kredi olanaklarının KOBİ'lerden ziyade büyük ölçekli işletmelere yönlendirildiği görülmektedir. Sadece KOBİ'lere yönelik hizmet veren departmanlara sahip kamu ve özel bankalar olmakla birlikte, KOBİ'lere sağlanan kredilerin ya kısa vadeli ya da istisnai olarak orta vadeli olması, bu işletmelerin yeterince desteklenememelerine neden olmaktadır (KSEP, 2010: 14).

Tablo 1.14.'de "Türkiye'deki KOBİ'lerin Ekonomideki Paylarının Seçilmiş Bazı Ülkelerle Mukayesesi" verilmektedir.

Tablo 1.14. Türkiye'deki KOBİ'lerin Ekonomideki Paylarının Seçilmiş Bazı Ülkelerle Mukayesesi

<u>ÜLKE</u>	<u>TÜM İŞLETMELER</u>	<u>TOPLAM İSTİHDAM İÇİNDEKİ PAYI (%)</u>	<u>KATMA DEĞER İÇİNDEKİ PAYI (%)</u>
ABD	98,9^b	57,9^b	50^g
HİNDİSTAN	97,3^e	66,9^e	
JAPONYA	98,2^b	66^b	49,3^b
GÜNEY KORE	99,9^f	87,7^f	49,2^f
BREZİLYA	99,9^e	67^e	
MALEZYA	99,9^e	65,2^e	31,2^g
AB 27	99,8^c	67,4^c	57,7^c
İNGİLTERE	99,6^b	54,1^b	51^b
ALMANYA	99,5^b	60,4^b	53,6^b
İTALYA	99,9^b	81,1^b	71,3^b
TÜRKİYE	99,9^a	78^a	55^a

(Kaynak: KSEP, 2010: 13)

İKİNCİ BÖLÜM

KOBİ'LERİN KARŞILAŞTIĞI FİNANSAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

2.1. KOBİ'LERİN KARŞILAŞTIĞI FİNANSAL SORUNLAR

Türkiye'de KOBİ'lerin karşı karşıya kaldıkları finansal sorunlar, ne yazık ki daha kurulmaları aşamasından itibaren kendisini ortaya koymaya başlamakta ve büyük oranda da varyetleri süresince devam etmektedir. Özellikle kurulmaları aşamasında özkaynak temini noktasında sıkıntı yaşayan KOBİ'ler, kurulmalarının ya da faaliyetlerini başlatmalarının ardından da fon ihtiyacı duymaya başladıklarından, sermaye piyasasına yönelerek ortaklarca sermaye artırımı yoluna girmektedirler (Çelik ve Akgemci, 2007: 31). Ancak ülkemizde KOBİ'lere fon temin edecek kurum ve kuruluşların azlığı ve sermaye piyasalarının da sığ yapısı dolayısıyla, KOBİ'lerin sermaye piyasaları yolu ile finansman sağlamaları olanakları bir anlamda söz konusu olamamaktadır.

Bu doğrultuda fon ihtiyaçlarını karşılayabilmek için bankalara yönelen KOBİ'ler; para piyasasında bankaların kredi olanağı sağlamak için talep ettikleri teminatların aşırı yükü ve kredi maliyetlerinin yüksek olması dolayısıyla bankalar tarafından dağılan kredilere de olması gereken oranda ulaşamamakta ve finansman sorunlarını çözümlenememektedirler (Müslümov, 2012: 51).

Tüm bu sorunların neticesinde ekonomik istikrarsızlıklar, bankacılık sisteminin niteliğinden kaynaklanan yapısal sorunlar ve KOBİ'lerin kendi yapılanmalarından kaynaklanan sorunlar doğrultusunda karşı karşıya kalınan finansman yetersizliği, KOBİ'lerin varyetlerini devam ettirememelerine neden olabilmektedir. Bununla birlikte işletmenin fonların ihtiyaç duyulan bölümlere aktarılmasında ve yönetilmesinde ya da genel anlamda finansal yönetim anlamında yetersizlikleri söz konusu olmaya başladığında da, sorunlar çok daha büyüebilmektedir.

2.1.1. Kredi Temin Edilmesinde Yaşanan Sorunlar

Belirtildiği üzere KOBİ'ler, daha kurulmaları aşamasından itibaren kredi temininde sorunlar yaşayabilmekte ve kaynak sıkıntısı ile karşı karşıya kalabilmektedirler. Girişimcinin yatırım kararı alması ile başlayan bu süreç, ticari faaliyetlerin hızlanmaya başlaması ve satış hacimlerinde artış görülmesi ile birlikte ek sermayeye ihtiyaç duyulması ile devam etmektedir (Balantekin, 2006: 57).

Böylesi bir durumla karşı karşıya kalan KOBİ'ler, eğer kendi olanakları ile ya da sahip oldukları mevcut olanaklarla bu durumu bertaraf edebilme olanağına sahip değillerse, kimi zaman yakın dost ve/veya akrabalarından borç alma kimi zaman da riskli kurumlardan yüksek faizlerle kredi temin etme yoluna gidebilmektedirler. Bu yönde hareket edilmesi ise, sorunların çözümlenmesi bir yana, bilakis başka birtakım sorunların gündeme gelmesine neden olabilmektedir (İpekgil – Doğan, Marangoz ve Topyan, 2003: 103).

KOBİ'ler, kredi olanaklarından yararlanabildikleri durumlarda da; verilen kredilerin yeterli düzeyde olmaması ya da işletme beklentilerine uygun düşmemesi, maliyetlerin yüksek düzeyde olması, kısa vadeli kredi olanaklarından yararlanmak durumunda kalmaları ve kredi kuruluşu tarafından talep edilen ipotek miktarının karşılanmasında güçlük yaşanması vb. sorunlarla karşı karşıya kalabilmektedirler (Müslümov, 2012: 53).

Neticesinde tüm bu durumlar KOBİ'lerin finansman maliyetlerine direkt olarak yansımakta ve maliyetlerin yükselmesine neden olmaktadır ki, bu ve başka nedenlerden ötürü KOBİ'ler, kredi olanaklarından yararlanmayı tercih edebilmektedirler.

Konu kapsamında yapılan araştırmalar doğrultusunda, KOBİ'lerin özellikle kredi yoluyla finansman temininde teminat gösterememe sorununu yaşadıkları görülmektedir. Zira birçok işletme, bu kapsamda ülkemizde banka kredilerinin verilmesi sürecinde müşteriden talep edilen teminat türü gayrimenkul ipoteği anlamında talep edilen ipoteği ya da kefaleti karşılayamamaktadır (Yazıcı, 2008: 40).

Özellikle uzun vadeli kredi olanağı sağlanmasında bankaların ve kredi olanağı sağlayan kuruluşların sifıra yakın bir riskle çalışmak istemeleri nedeniyle, işletmelerin makine, teçhizat ve araçları gibi varlıklarının teminat olarak kabul edilmemesi dolayısıyla da, gayrimenkul ipoteği talebini karşılayamayan işletmeler, kredi olanaklarında yararlanamamaktadırlar (Savaşır, 2009: 65).

Bununla birlikte kredi olanağı sunan kuruluşların beklentilerinin karşılanmasına yönelik büyük ölçekli işletmeler varlıklarını teminat göstermekteyken, küçük ölçekli işletme sahipleri kişisel malvarlıklarını teminat göstermekte, iflas halinde de tüm malvarlıklarını kaybetme riski ile karşı karşıya kalmaktadırlar (Balantekin, 2006: 59).

Neticesinde teminat ve kefalet koşullarını sağlayarak kredi olanağından yararlanabilen KOBİ'ler, bu durumda da kredi işlem maliyetlerinin yüksek olması dolayısıyla yüksek finansman maliyetleri ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Büyük ölçekli işletmeler gibi kredi maliyetlerini fiyatlara yansıtamayan KOBİ'ler, bu durumda da yine kredi sorunları ile karşı karşıya kalmaktadırlar (Yazıcı, 2008: 41).

Konu ile ilgili yapılan araştırmalarda göstermektedir ki, bu ve benzeri nedenler dolayısıyla kredi miktar ve vadeleri noktasında büyük ölçekli işletmelere göre dezavantajlı durumda olan KOBİ'ler; özellikle de geri ödenebilirliğinin sorunlu olacağı düşünülen küçük çaplı kredi olanakları sunarak çok sayıda müşteri ile uğraşmak yerine büyük çapta kredi kullanan az sayıda müşteri ile ilişki içerisinde bulunmak isteyen bankaların karşısında, Halk Bankası A.Ş. ya da yatırım bankaları tarafından değil, genellikle özel ticari bankalar tarafından sunulan kredi olanaklarından yararlanabilme yoluna gitmektedirler (Yunusova, 2008: 24). Zira özel ticari bankalar, KOBİ'lerin kredilere yönelik hem anapara hem de faiz ödemelerinde esnek davranma yoluna gitmekte ve müşterilerine ödemelerin vadesini erteleyebilme olanağı tanıyabilmektedir.

2.1.2. Özsermaye / İşletme Sermayesi Yetersizliğinden Kaynaklanan Sorunlar

Önceki anlatımlarda da yer verildiği üzere KOBİ'ler, kurulmaları aşamasından itibaren özkaynak yetersizliği ile karşı karşıya kalmaktadır. Zira KOBİ'ler, genellikle işletme sahibinin

ya da ailesinin şahsi tasarrufuna dayanan sermayeler ile kurulduklarından, likidite olarak büyük görülen rakamlar, yatırıma dönüştürülmeye çalışıldığında yetersiz kalabilmektedir (Savaşır, 2009: 69).

Süreç içerisinde de işletme sermayesi enflasyon rakamları doğrultusunda erimeye başlamakta ve aşırı artan girdi fiyatlarının maliyetleri yükseltmesi ile birlikte, bu maliyetleri fiyatlarına yansıtamadıklarından, zaten yetersiz olan özsermayelerini zaman içerisinde tamamen kaybedebilmektedirler.

Bununla birlikte özellikle ekonomide konjonktürel dalgalanmaların yüksek olduğu dönemlerde işletmeler, bir yandan üretim faaliyetlerini devam ettirmekteyken, diğer taraftan da emek dâhil ihtiyaç duydukları tüm üretim girdilerini peşin karşılamak, ancak ürünlerini belirli vadelerle piyasaya sunmak durumunda kalmaktadırlar. Ekonomik istikrarsızlığın söz konusu olduğu bu dönemlerde KOBİ'ler, satışlarının tahsilâtını yapmakta sıkıntı yaşadıkları zaman yine işletme sermayesinin yetersizliği söz konusu ise, birtakım sorunlar yaşabilmektedirler (Yunusova, 2008: 25).

Sonuç olarak bu ve benzeri nedenlerden dolayı özkaynak yetersizliği ile karşı karşıya kalan KOBİ'ler; yüksek maliyetli banka fonlarını kullanmak zorunda kalabilmekte ve kredinin geri ödenmesi sorunu ile birlikte yeni yatırımlara yönelememek, işletme bünyesinde ileri teknolojiye yönelik revizyonlara gidememek ve dolayısıyla da rekabet edebilirliğini yitirmek vb. temelinde birçok soruna maruz kalabilmektedirler.

2.1.3. Sermaye Piyasasından Fon Temin Etmede Yaşanan Sorunlar

KOBİ'ler, bankacılık piyasasında birtakım sorunlar yaşadıklarında, bir diğer finansman olanağı olan sermaye piyasasından faydalanma yoluna gidebilmektedirler. Ancak KOBİ'lerin sermaye piyasasından fon temin etmelerinde yaşadıkları sorunlar da, bir anlamda ellerinden bu olanağın alınması söz konusu olmaktadır. Zira işletmelerin sermaye piyasasından yararlanabilmeleri ve bu piyasanın sunduğu halka açılarak fon sağlama olanaklarını kullanabilmeleri için, hukuki ve idari bazı şartları gerçeklemleri ve bazı niteliklere sahip olmaları gerekmektedir.

Örneğin; ortak sayısı 100'den fazla ve ödenmiş sermayesinin en az % 15'inin halka arz edilmiş olması, kuruluşundan itibaren en az 3 yıl geçmiş olması, sermayesinin en az % 25'inin 100'den fazla kişi elinde bulunduğunun belirlenmesi halinde 2 yıl geçmiş olması, finansman yapısına yönelik faaliyetlerin sağlıklı bir şekilde yürütülebilecek düzeyde olduğunun Borsa yönetimi tarafından tespit ve tecil ettirilmiş olması, menkul kıymetin piyasada mevcut ve muhtemel tedavül hacmi açısından Borsa yönetimi tarafından önceden belirlenmiş olan kriterlere uygunluk taşınması talep edilen şartlardan bazılarını ifade etmektedir (Gökçe, 2008: 28).

Oysa KOBİ'ler, zaten nitelikleri itibariyle söz konusu edilen bu hususların birçoğunu bünyelerinde barındırmamaktadırlar. Dolayısıyla da birçok KOBİ'nin, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Mevzuatı dolayısıyla bu piyasadan fon sağlayabilmeleri hemen hemen hiç mümkün olamamaktadır.

Bununla birlikte KOBİ'lerin sermaye piyasasından fon temin edebilmeleri için göz önünde bulundurulması gereken bir diğer husus da, kaynak sağlayacaklara karşı teminat gösterilmesi gerekliliğidir ki; yine birçok KOBİ zaten özkaynakları yeterli olmadığı için bu yola başvurmak durumunda kaldığından, yine özkaynak yetersizliği dolayısıyla bu şekilde de fon temini yoluna gidilememektedir (Düzce, 2007: 50).

KOBİ'lerin, menkul kıymet ihraç etmek isteyen işletmelerin anonim şirketi niteliğinde olması gerekliliği dolayısıyla, yine hukuki niteliklerinden kaynaklanan bir sorunla karşı karşıya kalmaları söz konusu olmaktadır ki, ülkemizde bu niteliğe haiz çok fazla KOBİ bulunmadığını söylemek yanlış olmayacaktır (Yunusova, 2008: 31).

KOBİ'lerin sermaye piyasasından fon temin etmeye yönelik maruz kaldıkları ya da bırakıldıkları bu sorunları yanında; hesap – kayıt düzenlerindeki ve mali yükümlülüklerindeki eksiklikleri de, sermaye piyasasında hisse senedi ihracı yoluyla kaynak sağlayabilmelerine olanak tanımamaktadır. Dolayısıyla da KOBİ'lerin, büyük ölçekli işletmelere göre sermaye piyasalarında hisse senedi ihracı yoluyla kaynak sağlayabilmeleri çok daha zor olmaktadır (Gökçe, 2008: 29).

2.1.4. Finansal Yönetimdeki Yetersizliklerden Kaynaklanan Sorunlar

KOBİ'lerin, genel olarak işletme sahibi konumunda olan girişimcinin bizzat kendisi tarafından yönetilmesi çoğu zaman yönetim sürecinde zafiyetlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yönetimden kaynaklanan bu zafiyetler genel anlamda işletmenin tüm iş ve işleyişlerini kapsayabildiği gibi, özel anlamda finansman yönetimine ilişkin olduğunda finansman bilgisinin yetersizliğinden ya da modern finansman tekniklerinin uygulanabilirliğine yönelik doğru belirlemelerde bulunulamamasından dolayı, KOBİ'lerin mikro sorunlar olarak nitelendirilen sorunlar yaşamaları söz konusu olabilmektedir (Düzce, 2007: 52).

Bu bağlamda birçok KOBİ, finansman yönetimi için ayrı bir birim oluşturmuş değildir. Bununla birlikte KOBİ'lerin finansman alanında uzman kişileri istihdam etme ya da bu noktada dış kaynak kullanımı yoluna gitme olanakları da bulunmamaktaysa, işletmelerin finansman alanında yaşadıkları sorunlar daha da derinleşebilmektedir.

2.1.5. Alternatif Finansman Tekniklerinin Yeterince Kullanılmamasından Kaynaklanan Sorunlar

KOBİ'ler, finansman ihtiyaçlarını büyük oranda kendi özkaynaklarından karşılamakla birlikte, finansman desteğine ihtiyaç duyduklarında genellikle kredi kuruluşlarının ya da bankaların sundukları kredi olanaklarından faydalanma yoluna gitmektedirler. Bununla birlikte KOBİ'lerin büyük bir bölümü; ya alternatif finansman tekniklerinden haberdar olmadıklarından ya da bu teknikleri kullanmada yetersiz kaldıklarından, Eximbank ya da Avrupa Yatırım Bankası tarafından sunulan leasing ve factoring alternatif finansman temini yollarını kullanamamaktadırlar (Yunusova, 2008: 33).

2.1.6. Mali Yapının Zayıflığından Kaynaklanan Sorunlar

KOBİ'ler, muhasebe denetim ve yönetim sistemi bağlamında mali yapıları açısından da birtakım eksiklikler içerisinde olmaları durumunda birtakım sorunlarla karşı karşıya

kalabilmektedirler. Bu bağlamda, KOBİ'lerin de her işletmede olması gerektiği gibi sağlıklı işleyen bir muhasebe denetim ve yönetim sistemine sahip olmaları gerekmektedir.

Ancak ülkemizde birçok işletme tarafından gözetilmediği gibi KOBİ'lerin büyük çoğunluğu tarafından da bu husus ihmal edilmekte ve muhasebe sistemine, sadece devlete karşı olan yükümlülüğün yerine getirilmesi gözü ile bakılmaktadır (Gökçe, 2008: 36). Oysa muhasebe denetimi ve yönetimi sürecinin gereği gibi işletilmemesi, işletme ile ilgili değerlendirmelerin doğru yapılamamasına ve ilgili mevzuatın kapsamında doğru belirlenmelerde bulunulmamasına neden olmakta ve bu durum da birçok sorunu beraberinde getirmektedir.

KOBİ'lerin mali yapılarına yönelik doğru değerlendirmelerde bulunamamalarına neden olan bu durum, maliyet muhasebesine de gereken önemin verilmemesinde neden olduğundan, gerek müşterilere sunulan fiyatların olması gereken düzeyde belirlenememiş olması ve gerekse de işletme maliyetlerinin gereği gibi hesaplanamaması dolayısıyla sorunlar yaşanmaktadır (Yazıcı, 2008: 46).

2.2. KOBİ'LERİN KARŞILAŞTIĞI FİNANSAL SORUNLARA YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

2.2.1. KOBİ'lerin Orta Vadede Almaları Gereken Önlemler

KOBİ'ler; gerek bir ülkenin sosyo – ekonomik yapısının desteklenmesi bağlamında endüstriyel gelişmenin ve gerekse de sağlıklı ve sosyal niteliklere sahip kentleşmenin sağlanabilmesinin ve optimal dağılımın mümkün kılınabildiği ticaret uygulamalarının temelinde yer alması bakımından önemli ve vazgeçilmez bir anlam ifade etmektedir (Bağrıaçık, 1998: 37). Bu bağlamda gerek ülkemizde ve özellikle de gelişmiş ülkeler başta olmak üzere tüm dünya ülkelerinde KOBİ'lere devlet desteği sağlanmasına yönelik yasal düzenlemelerde bulunmakta ve bu hususta tüm meslek kuruluşları göreve çağrılmaktadır.

KOBİ'lerin karşı karşıya kaldıkları sorunların bertaraf edilebilmesi için söz konusu edilmesi gereken çözümler, mutlaka ki sadece finansal destek sağlanmasına endeksli olmamakla birlikte, birçok sorunun çözümlenebilmesinin temelinde de finansal yetersizliklerin yattığı bilinmektedir (Atay, 2012: 3).

Bu bağlamda KOBİ'lerin faaliyetlerini sürdürülebilir kılabilmesi için orta vadede uygulamaya koymaları gereken hususların başında, bilgiyi faaliyetlerinin merkezi haline getirmeleri olmalıdır. Bu anlamda yeniden yapılandırma çalışmalarında bir vizyon değişikliğine gidilmesi ve profesyonel yöntem anlayışı temelinde hareket etmeleri önerilmektedir (Özgen, Kılıç ve Karademir, 2012: 86).

Böylesi bir yapılanma anlayışı ise, finansal açıdan desteklenmeyi gerektirmekle birlikte, profesyonel bir yönetim anlayışının sağlanabilmesi temelinde KOBİ'lerin birçok finansal sorunlarının bertaraf edilmesine de katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte KOBİ'lerin finansal sorunlarının çözümlenebilmesinde, mesleki ve hizmet için eğitim bağlamında çalışanlarının desteklenmesi de faydalı olacaktır (Coşkun, 2012: 446). Zira ancak daha profesyoneli yaklaşımlar sergileyebilen KOBİ'lerin, finansal sorunlarına da daha profesyonel yaklaşabilmeleri mümkün olabilecektir.

Ayrıca ülkemizde KOBİ'lerin danışmanlık hizmetlerinden daha fazla yararlanabilmeleri için düzenlemelerde bulunulması ve bu kapsamda danışmanlık hizmeti alımına yönelik öngörülen ücretler konusunda yardımlar ya da kolaylıklar sağlanması, genel anlamda yönetimin desteklenmesinde olduğu kadar, finansal yönetim konusunda da KOBİ'lerin desteklenmelerine katkı sağlayacaktır (Şahin ve Doğukanlı, 2014: 43).

KOBİ'lerin finansal sorunlarının çözümlenebilmesinde danışmanlık hizmeti almaları bakımından dış destek kullanmaları önemli olmakla birlikte, çok daha uygun olan yönetimde uzmanlaşma sorunlarını çözmeleri olmalıdır. Zira danışmanlık hizmeti alınması, kısa vadeli sorunların çözümlenmesinde çok daha etkili olabilmekteyken, orta vadeli ya da uzun vadeli düşünüldüğünde yönetimde uzman personelin çalıştırılması çok daha yerinde olacaktır (Duran, 2013: 67).

KOBİ'lerin tüm faaliyetlerinde ileri düzeydeki teknolojik olanaklardan yararlanma yoluna gitmeleri de, sürdürülebilir rekabet avantajına sahip olmalarını ve müşteri istek ve beklentilerini daha fazla karşılayabilmelerini mümkün kılacağından, yine finansal sorunların çözümlenebilmesinde orta vadede ya da uzun vadede düşünüldüğünde fayda sağlayacaktır (Deviren – Vatansever ve Yıldız, 2014: 765).

2.2.2. KOBİ'lerin Geliştirilmesi Yönelik Düzenlemelerde Bulunulması

Ülkemiz bağlamında düşünüldüğünde, henüz gelişmiş ülkeler düzeyinde bir sanayileşmenin söz konusu edilemediği ve bu doğrultuda da dünya ekonomisi ile tam bir bütünleşmenin sağlanamadığı görülmektedir. Bu nokta itibarıyla de bilinmesi gerekir ki, KOBİ'lerin gereği gibi geliştirilebilmeleri için, öncelikli olarak ana sektörlerin istikrarlı bir büyüme içerisinde yer alabilmeleri sağlanabilmelidir (Turan – Kurtaran, 2016: 6). Zira yan sanayi anlamında KOBİ'lerin teknolojik gelişime ve kurumsal yönetim ilkelerine gereği gibi uyum sağlayabilmeleri için, öncelikli olarak ana sektörlerin desteklenmesi ihtiyacı bulunmaktadır.

Bu noktada devlete düşen görev; belirtildiği üzere ana sektörlerin desteklenmesi ile birlikte KOBİ'ler için söz konusu edilen devlet desteklerinde bürokrasinin azaltılabilmesini sağlamak, hem yurt içinden hem yurt dışından kaynak temininde kolaylıklar getirmek ve bu süreci etkin kılmak, ana şirket ve/veya sektörlerin KOBİ'ler üzerindeki baskılarını azaltmak ve haksız rekabeti önlemeye yönelik yasal düzenlemelerde bulunmak olmalıdır (Turan – Kurtaran, Atukalp, Çizgici – Akyüz, 2016: 144).

Bununla birlikte KOBİ'lerin geliştirilebilmelerine yönelik olarak, küreselleşmenin gereklerine uygun olarak makroekonomik politikalar belirlenmesi ve bu belirlemelerin teknolojik değişimlere uyum sağlayacak şekilde düzenlenmesi yerinde olacaktır (Şit ve Şit, 2013: 37). Zira KOBİ'lerin finansal açıdan desteklenebilmeleri, üretim ve ihracat içindeki paylarının ve etkinliklerinin artırılabilmesi için bu yönde belirlemelerde bulunulması ihtiyacı söz konusudur.

KOBİ'lerin bu açılardan desteklenebilmesi için gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de bir finansman modeli geliştirilmesi önerilmektedir. Ülkemiz koşulları göz önünde bulundurularak önerilen bu finansman modeli aşağıdaki belirlemeleri içerecek şekilde ifade edilmektedir;

- Teknolojinin sunduğu olanaklardan daha verimli bir şekilde yararlanılabilmesi için bir merkez oluşturulmalı ve KOBİ'ler bu noktada desteklenmelidir (Kolçak ve Bilici, 2013: 293).
- KOBİ'ler arasında sektörle stratejik işbirliği sağlanabilmesine yönelik düzenlemelerde bulunulmalıdır (Müftüoğlu, 2007: 269).
- KOBİ'lerin finansal açıdan desteklenebilmeleri için birbirleri ile uyumlu kefalet sistemi içerisinde kredilendirme olanakları sağlanmalıdır (Kaya, 2014: 195).
- KOBİ'lerin hammaddeler, tedarik süreci ve uluslararası pazarlama bağlamında desteklenmelerinin sağlanabilmesine yönelik olarak tüm prosesler noktasında bilgilendirmede bulunabilecek ve üretim maliyetlerini düşürmeye yönelik belirlemelerle destek sağlayan bir enformasyon merkezi kurulmalıdır (Kolçak ve Bilici, 2013: 293).
- KOBİ'lerin desteklenmesine yönelik olarak belirli süreleri içeren milli kalkınma planları oluşturulmalı ve bu planlar uygun politikalarla desteklenmelidir (Uluyol, 2013: 89).
- KOBİ'ler için telekomünikasyon ve finansal etkinlik sağlanmalıdır (Kaya, 2014: 195).
- KOBİ'lerin dışa açılmalarına ve sermaye yapılarını genişletmelerine destek verilmelidir (Uluyol, 2013: 89).

- KOBİ'ler için ortak kullanıma uygun teknoloji parkları (teknoparklar) tesis edilmelidir (Şendoğdu ve Öztürk, 2013: 106).

2.2.3. Makroekonomik Destek Sağlanması ve Makroekonomik Politikalar

Uygulanması

KOBİ'lerin finansman yöntemleri bağlamında desteklenmesi, küresel rekabet ortamına uygun sağlayabilmeleri ve ihracat rakamlarını artırmaları açısından önemlidir. Bu noktada da KOBİ'lerin; finansal altyapı olanakları, risk sermayesi, kalite sertifikasyonu vb. hususlarda desteklenmeleri, DTÖ ve AB hedeflerine uygun olarak üretim yapabilmeleri açısından zorunlu olarak görülmelidir (Oseni, Hassan ve Matri, 2013: 154).

Bu süreçte devletin KOBİ'lerin güçlendirilebilmesine yönelik olarak makroekonomik destek sağlaması ve bu yönde makroekonomik politikalar uygulamaya koyması yerinde olacaktır. Bunun için de mutlaka ki, öncelikli olarak istikrarlı bir ekonomik ve politik ortamın sağlanması gerekmektedir. Örneğin; enflasyonist bir ortamda maliye ve para politikalarının düşük faiz ve enflasyonu hedeflemeye yönelik olarak belirlenmesi önemli olacaktır (Maden ve Dulupçu, 2014: 181).

Aynı şekilde yüksek ve belirsiz enflasyon rakamları; parasal kaynaklara yeteri kadar yatırım yapamamaları ve girdi ve çıktı fiyatlarını kontrol edememeleri dolayısıyla KOBİ'leri büyük ölçekli işletmelere göre çok daha olumsuz etkileyeceğinden, yüksek borçlanma maliyetleri ortaya çıkmış olacak ve bu durum işletmenin büyümesinin önünde bir engel teşkil edecektir (Oktay ve diğerleri, 2010: 23 – 24).

Ülke parasının aşırı değerlenmesi ya da kurun aşırı dalgalanması da; uluslararası ticaret, yatırım, rekabet ve işbirliği noktalarında sorunlar yaşanmasına neden olacağından, KOBİ'lerin etkin ve verimli çalışabilmeleri için yine devlet tarafından bu noktalarda da istikrarlı bir ekonomik yapının sağlanabilmesine yönelik makroekonomik belirlemelerde bulunulması yerinde olacaktır (Maden, Dulupçu ve Sungur, 2014: 97).

2.2.4. KOBİ'lere İlişkin Özgül Finansman Araçlarının Geliştirilmesi

2.2.4.1. Factoring

Factoring; büyük miktarlarda kredili satışlar yapan işletmelerin, bu satışlardan doğan alacak haklarını konu kapsamında hizmet vermek amacıyla kurulmuş olan finansal kuruluşlar tarafından satın alınması esasına dayalı olan ve bu doğrultuda da işletmelere fon sağlama olanağı tanıyan bir finansal faaliyet olarak tanımlanabilmektedir (Tiryaki, 2006: 194). Bu bağlamda factoring şirketleri, alacakların vadesinden önce nakde dönüşmesini sağlayan finansman kuruluşları olarak nitelendirilmektedir (Özdemir, 2005: 198).

Factoring şirketleri, söz konusu edilen bu işlemleri “factoring sözleşmeleri” kapsamında gerçekleştirmektedir. Factoring sözleşmesi ile factor; satıcı firmanın yapmış olduğu kredili satışlarla ilgili her türlü muhasebe kayıtlarının tutulabilmesi, kredili satışlardan doğan alacakların vadesinde tahsil edilebilmesi için takibinin yapılabilmesi, alacakların tahsil edilememesi durumunda doğacak olan kayıpları tam olarak karşılanabilmesi, satıcı işletmeye kredili satış tutarlarının belirli oranında kredi temini edilebilmesi, potansiyel ve mevcut müşterilerin mali durumları hakkında bilgi toplanabilmesi ve ürünlere yönelik satış rakamlarının artırılabilmesi için piyasa araştırması yapılması vb. gibi birçok fonksiyonun yerine getirilmesini üstlenmektedirler (Klaas ve diğerleri, 2012: 489).

Bu belirlemeler çerçevesinde görülmektedir ki;; factoring, ödemelerin tahsil edilememesi riskinin bertaraf edilmesini sağlamaktadır ve factoring işlemleri ile de ulaşılmaması istenilen temel amaç, işletmenin bürokratik sürecin dışında kalmasının sağlanması ve alacaklarını vadesinden önce tahsil edebilmek finansman gereksinimini karşılayabilmesidir (Ayrıçay ve Kılıç, 2012: 213). Bu temelde KOBİ'lerin de factoring işlemleri bağlamında dış destek alabilmeleri, konu ile ilgili finansal sorunlarını bertaraf edebilmeleri açısından önemli olacaktır.

2.2.4.2. Leasing

Leasing ya da finansal kiralama; belirli bir süre için kiralayan ve kiracı arasında imzalanan ve üreticiden kiracı tarafından seçilerek kiralayan tarafından satın alınan bir malın mülkiyetini kiralayanda, kullanım hakkını ise kiracıda bırakan bir sözleşme türü olarak

tanımlanabilmektedir (Taşkın, 2012: 85). Bu bağlamda leasing; bir malın özkaynak ya da kredi kullanılması doğrultusunda satın alınması yerine, aracılık görevini üstlenmiş olan bir leasing şirketi tarafından satın alınarak yatırımcıya kiralanması ve kısa bir süre sonrasında da sembolik bir bedel karşılığında yatırımcıya satılması işlemini ifade etmektedir (Kocaman, 1991: 129).

Leasing, geleneksel finansal yöntemlere göre oldukça yeni bir yöntemdir ve orta vadeli yatırım kredisi, kira ve taksitli satış gibi üç farklı işlemin birleşmesi ile uygulanmaktadır. Ülkemizde ise leasing, daha çok orta vadeli kredi kullanımına yakın bir uygulama kapsamında kullanılmaktadır. Zira leasing sürecinde, para dışında herhangi bir başka iktisadi değer borç alınması söz konusu olmamaktadır. Kiracı, kira sözleşmesi ile sabit bir yükümlülüğün altına girdiği için de leasing, borçla finansmanın bir şekli olarak değerlendirilmektedir (Kaygusuzoğlu ve Şaşa, 2015: 971).

Belirtilen bu nitelikleri doğrultusunda leasing; yatırım mallarının satın alınması yerine kiralanması suretiyle işletmeler tarafından kullanılmasına olanak vermesi bakımından, işletme sermayesinin diğer ihtiyaçlar için kullanılabilmesine de olanak tanımaktadır. Bu doğrultuda leasing düşüncesinin temelinde de, esas yararın mülkiyetten değil kullanmadan doğduğu anlayışı yatmaktadır (Karadeniz ve diğerleri, 2015: 87).

Bununla birlikte leasing sürecinde işletmeler, leasing avantajı ile işletme üretimlerini yeni teknolojileri kullanarak yapabilme olanağına sahip olabilmekte ve teknolojiye de bir avantaj olarak üretimlerinde yer verebilmektedir ki, tüm bu hususlar KOBİ'lerin hem finansal sorunlarının çözümlenebilmesinde hem de genel anlamda rekabet avantajı elde edebilmelerinde önemli olacaktır.

2.2.4.3. Forfaiting

Forfaiting; vadeli mal ve/veya hizmet ihracından doğmuş olan ve belirli bir ödeme planı doğrultusunda tahsil edilmesi gereken alacakların, daha öncesinde bu hakkı elinde bulunduranlara rücu hakkı doğmaksızın, bir banka ya da bu alanda uzmanlaşmış olan kurum tarafından kayıtsız ve şartsız olarak alınarak ıskonto edilmesi olarak tanımlanabilmektedir (Çan, 2015: 29). Bu bağlamda da forfaiting; ihracat işlemleri doğrultusunda ortaya çıkan ve bir

banka kredisi ile güvence altına alınmış olan senetlerin kesin satışı şeklinde tanımlanabilmektedir (Berger ve Schaeck, 2011: 465).

Bu nitelikleri doğrultusunda uzun vadeli ve kredili ithalat ve ihracat işlemleri kapsamında bir finans aracı olarak tercih edilen forfaiting, dünya genelinde de yatırım mallarının finansmanı için yaygın olarak kullanılan bir finansman yöntemi olmakla birlikte, özellikle günümüz itibariyle tüketim mallarının finansmanına yönelik faaliyetlerde de kullanılmaya başlanmıştır (Ali, Rashid ve Khan, 2014: 69).

İthal edilecek olan malın bedelinin, bu malın ekonomik ömrüne yayılması doğrultusunda taksitlerle ödenmesini içeren forfaiting, bununla birlikte leasing ve factoring işlemlerinden daha büyük miktarda sermaye gerektirmesi bakımından, özellikle KOBİ'ler tarafından çok sık kullanılmamaktadır (Abotsi, Dake ve Agyepong, 2014: 399).

2.2.4.4. Risk Sermayesi

Risk sermayesi; geleneksel finansman sistemi içerisinde gerek sermaye piyasasından ve gerekse de banka ve diğer finansman kuruluşlarından kaynak sağlama olanağı çok sınırlı olan ya da hiç olmayan KOBİ'lere yönelik bir finansman yöntemi olarak ifade edilebilmektedir (Korkmaz, 2003: 236). Bu bağlamda risk sermayesi; söz konusu edilen bu nitelikleri doğrultusunda finansal sorunlarını bertaraf etmek isteyen KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlayan kaynak temini sürecini içermektedir (Kidalov ve Snider, 2011: 11).

KOBİ'ler için bir yatırım aracı olma niteliği taşıyan risk sermayesi; işletme kapasitelerini artırmak isteyen ancak yeterli finansal güce sahip olmayan KOBİ'lerin yatırım fikirlerini gerçekleştirebilmelerine olanak sağlayan bir yöntemdir ve gelişme potansiyeli olan ve özellikle de teknolojik yeniliklere endeksli projelerini gerçekleştirmek isteyen işletmelerin desteklenmesini sağlayan bir finansman türüdür (Öndeş ve Güngör, 2013: 8).

Risk sermayesi; belirtildiği üzere bankalar ve/veya finans kuruluşları tarafından desteklenmeyen KOBİ'lerin desteklenmesini sağlaması bakımından ve yatırımların hisse senedi karşılığında yapılmasına, uzun vadeli olmasına ve işletmenin belirli bir gelişme düzeyine

erişmesinin ardından hisselerin satılmasına olanak sağlaması tanınması açısından, riskli bir alana yatırım yapılması ve katlanılan risk kadar getiri beklenmesi gibi durumlarda KOBİ'ler için önem arz etmektedir (Kırlioğlu ve Öztaş, 2015: 6).

2.2.4.5. Franchising

Franchising; bir ürün ve/veya hizmetin imtiyaz hakkına sahip olan tarafın, belirli bir süre, şart ve sınırlamalar kapsamında işin yönetim ve organizasyonuna ilişkin bilgi ve destek sağlamak suretiyle imtiyaz hakkını, ticari işlerin yürütülmesi için ikinci tarafa verdiği uzun dönemli ve sürekli iş ilişkilerinin bütünü olarak ifade edilebilmektedir (Büyük – Atıcı, 2006: 77).

Bu bağlamda franchising sistemi, temelde işletmeler tarafından üretilen mal ve/veya hizmetlerin dağıtımında karşılaştıkları sorunların çözümlenebilmesine yönelik olarak uygulanan bir pazarlama yöntemi olmakla birlikte; bugün için yeni KOBİ'lerin kurulması ve yaygınlaştırılması açısından önemli olanaklar sunan bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır (Tunahan ve Dizkırıcı, 2012: 81).

2.2.4.6. Barter

Barter sistemi; takas işlemlerinde genel olarak kullanılan anlayıştan farklı olarak, satın alınan mal ve/veya hizmet bedelinin üretilen mal ve/veya hizmet bedeli ile ödendiği bir finansman ve ticaret sistemi olarak tanımlanabilmektedir (Cengiz, Üngüren ve Engin, 2011: 102). Bu bağlamda Barter sistemi; sisteme üye olan işletmelerin satışa sunmak istedikleri ürünlerini, sistem danışmanlığı aracılığıyla ve internet ortamında bir mal ve/veya hizmet havuzunda toplayarak, o ürüne ihtiyaç duyan alıcıların satıcılarla peşin fiyat uygulaması doğrultusunda, Barter şirketinin de onaylaması ile gerçekleşen bir takas sistemini ifade etmektedir (Karacibioğlu, 2007: 80).

Barter sistemi kapsamında mal ve/veya hizmet alımı yapan işletme, “Barter Ortak Pazarı” adı verilen ortamdan satın aldığı mal ve/veya hizmetlerin bedelini, ürettiği ve/veya ticaretini yaptığı ürünleri yine Barter Ortak Pazarı’nda satarak ödeyebilme olanağına sahip

olabilmektedir (Kızıllı, Şeker ve Avarkan, 2014: 69). Mal ve/veya hizmet sunumu gerçekleştiren işletme de, Barter Ortak Pazarı'nda sunumu yapılan mal ve/veya hizmetler listesinden ihtiyaç duyduğu ürünü satın alabilmekte ve tahsilâtını da bu yönde yapabilmektedir (Güler ve Yılmaz, 2009: 89).

Barter sistemi, sisteme dâhil üye işletmelere atıl kapasitelerini harekete geçirme ve stoklarını eritebilme, finansman maliyetini düşürebilme ve yeni pazar ve müşteri kazanarak cirosunu artırabilme olanağı sunmaktadır (Tüm, 2008: 4). Bu yönüyle de Barter sistemi, özellikle nakit sağlamada sıkıntı yaşayan KOBİ'ler için önemli bir finansman yöntemi olarak değerlendirilebilir (Özeroğlu, 2014: 119).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE KOBİ’LERE SAĞLANAN DESTEK VE TEŞVİKLER

3.1. Türkiye’de KOBİ’lere Yönelik Devlet Teşvikleri ve Sağlanan Destekler

KOBİ’lere yönelik teşvik uygulamaları; işletmelerin kalkınma planlarında ve yıllık programlarında öngörülen hedefler doğrultusunda ve AB normları ile uluslararası anlaşmalarda öngörüldüğü çerçevede desteklenmelerini, uluslararası düzeyde rekabet edebilmelerini teminen üretim, kalite ve standartlarını artırmalarını ve istihdam yaratmalarını sağlamak amacıyla uygulamaya konulmuştur.

Bu kapsamda söz konusu edilebilecek olan teşvik uygulamaları ve destek sağlayan kurum ve kuruluşlar ile ilgili belirlemeler, aşağıda yer alan alt başlıklar doğrultusunda ele alınacaktır.

3.2. Türkiye’de KOBİ’lere Yönelik Teşvik Uygulamaları

KOBİ yatırımlarında devlet yardımları, 18.01.2001 Tarih ve 24291 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan, “21.12.2000 Tarih ve 2000/1822 Sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkında Karar” ile 18.02.2001 Tarih ve 24322 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan “2001/1 Sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ” çerçevesinde yürütülmektedir.

21.12.2000 Tarih ve 2000/1822 Sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkında Karar kapsamında KOBİ teşvik unsurları aşağıda verildiği gibi belirlenmiştir;

“KOBİ teşvik unsurları;

a) İmalat (çırçır ve entegre olmayan paketleme yatırımları hariç);

- b) Tarımsal sanayi (tarım ürünlerini işleyerek değerlendiren ve/veya pazara hazırlamaya yönelik faaliyette bulunan her türlü tarım işletmeleri ile soğuk hava depoları dâhil);*
- c) Turizm (Konaklama tesisleri);*
- d) Eğitim;*
- e) Sağlık;*
- f) Madencilik;*
- g) Yazılım Geliştirme;*
- yatırımlarına yönelik faaliyetleri kapsamaktadır”.*

21.12.2000 Tarih ve 2000/1822 Sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkında Karar kapsamında söz konusu edilen bu yatırım konularında, sektörel ve bölgesel kısıtlamalar da göz önünde bulundurulmak suretiyle, Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı bulunduğu Devlet Bakanlığı tarafından yayımlanacak olan genelgelerle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde işlem yapılmaktadır.

21.12.2000 Tarih ve 2000/1822 Sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkında Karar kapsamında bu belirlemeler haricinde, KOBİ yatırımları ile ilgili aşağıda verilen hususlar hükme bağlanmıştır;

“KOBİ yatırımlarında Devlet yardımları kapsamında;

- a) İmalat ve tarımsal sanayi sektöründe faaliyette bulunan işletmelerden, kanuni defter kayıtlarında arsa ve bina hariç, makine ve teçhizat, tesis, taşıt araç ve gereçleri, döşeme ve demirbaşları toplamının net tutarı 400 Milyar Türk Lirası'nı aşmayan;*

1. 50 ile 250 işçi çalıştıran orta ölçekli;
2. 10 ile 49 işçi çalıştıran küçük ölçekli;
3. 1 ile 9 işçi çalıştıran mikro ölçekli

işletmelerin yatırımları;

- b) Çanakkale İl sınırlarının güneyi ile İçel İl sınırlarının doğusu arasında kalan 3 km. derinliğindeki kıyı şeridi ve Nevşehir İli'ndeki Merkez, Ürgüp ve Avanos İlçe sınırları dışında yapılacak turizm yatırımları (konaklama tesisleri) ile mevcut konaklama tesislerinin modernizasyon yatırımları;
- c) Kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak eğitim yatırımları ile gelişmiş ve normal yörelerde yapılacak ilk ve orta eğitim yatırımlarına ait tevsi ve modernizasyon yatırımları;
- d) Madencilikle istigal eden işletmelerin istihraç, işletme veya zenginleştirme yatırımları;
- e) Yazılım geliştirme yatırımları;

KOBİ yatırımları olarak nitelendirilmektedir”.

21.12.2000 Tarih ve 2000/1822 Sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkında Karar kapsamında, KOBİ teşvik unsurlarından faydalanılabilmesi için gerekli olan “Yatırım Teşvik Belgesi” alımı ile ilgili de aşağıda verilen belirlemeler hükme bağlanılmıştır;

“KOBİ Teşvik Belgesi almak için yatırımcı tarafından ilk başvuru;

- a) Anonim şirketlerce gerçekleştirilecek olan turizm (konaklama tesisi), eğitim, sağlık ve tarımsal yatırımları için Türkiye Kalkınma Bankası'nın;*
- b) İmalat, madencilik ve yazılım geliştirme yatırımları ile anonim şirket dışındaki diğer gerçek ve tüzel kişilerce gerçekleştirilecek turizm (konaklama tesisi), eğitim, sağlık ve tarımsal sanayi yatırımları için Türkiye Halk Bankası A.Ş., Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş., Türkiye Sınai Kalkına Bankası A.Ş. ve Sınai Yatırım Bankası A.Ş.'nin,*

ilgili birim ve şubelerine yapılmaktadır.

KOBİ'lere uygulanan desteklerden yararlanmak üzere yapılan başvurunun aracı banka tarafından kabul edilmesi halinde, yatırımcı adına düzenlenecek olan KOBİ Teşvik Belgesi için Hazine Müsteşarlığı'na müracaat aracı bankalar tarafından yapılacaktır. Aracı bankalar, KOBİ Teşvik Belgesi'ne bağlanmasını talep ettikleri yatırım ile ilgili bilgi ve belgeleri, Müsteşarlığın belirleyeceği ayrı bir format içinde temin eder ve Hazine Müsteşarlığı'na gönderir. (...)”

21.12.2000 Tarih ve 2000/1822 Sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkında Karar kapsamında, “Yatırım Tamamlama Vizesi” ile ilgili belirlemeler aşağıda verildiği şekilde hükme bağlanılmıştır;

“KOBİ Teşvik Belgesi'nde; bina inşaat harcaması öngörülen yatırımlara en fazla iki (2) yıl, diğer yatırımlara ise bir (1) yıl süre verilmektedir. Bu süre içinde tamamlanmayan yatırımlarla ilgili olarak, itfa planında bir değişiklik yapılmaması koşuluyla haklı sebepler dikkate alınarak Hazine Müsteşarlığı'nca belirlenecek esaslar çerçevesinde aracı bankalar tarafından 12 aya kadar ek süre tanınmaktadır.

Öngörülen süre veya ek süre bitimini müteakip üç ay içinde yatırımın tamamlanıp tamamlanmadığı aracı bankalarca tespit edilerek Müsteşarlığa bildirilir. Müsteşarlık tarafından hazırlanarak aracı bankalara bildirilen yatırımın mali ve fiziki

gerçekleşme durumunu içeren “Yatırım Tamamlama Formu”na uygun olarak tamamlanmış yatırımlarla ilgili yatırım tamamlama vizesi aracı bankalarca yapılır ve en geç üç ay içinde Müsteşarlığa bildirilir.

Tamamlanmayan veya “Yatırım Tamamlama Formu” yukarıda belirlenen süre içinde Müsteşarlığa intikal etmeyen yatırımlara ait KOBİ Teşvik Belgeleri iptal edilmiş sayılarak, sağlanmış olan destek unsurları 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun çerçevesinde ilgililerden geri alınmaktadır”.

KOBİ’lerin serbest bölgelerde sadece imalat sektöründe yapacakları yatırımları için de KOBİ Teşvik Belgesi düzenlenebilmektedir. Bu yatırımlar için faizsiz sabit yatırımın, aşağıda yer alan oranlarında yatırım kredisi verilmesi öngörülmektedir;

- Mikro ölçekli işletmeler için % 40;
- Küçük ölçekli işletmeler için % 30 ve
- Orta ölçekli işletmeler için % 20.

2000/1822 Sayılı Karar ile Kredi Garanti Kuruluşları’nca garanti altına alınan kredilere ilişkin yeni düzenlemeler yapılmıştır. Kredi Garanti Kuruluşları’nca KOBİ Teşvik Belgeli yatırımlarla ilgili olarak bir takvim yılı içinde verilen toplam teminatın % 10’unu geçmemek kaydıyla, Kredi Garanti Kuruluşları’nın bu sürede üstlendikleri garanti/kefalet dolayısıyla bankalara ödemek zorunda kaldıkları toplam tazmin tutarlarının % 50’sinin Fon’dan karşılanabilmesi hükmü getirilmiştir. Kredi Garanti Kuruluşları’nca tazmin edilen garanti/kefaletler dolayısıyla firmalara karşı ortaya çıkan alacaklarına mahsuben, yapılacak tahsilâtların aynı oranda Yatırımları Teşvik Fonu’na iadesi zorunludur.

KOBİ yatırımlarına ortaklık şirketlerine, bir önceki yılda KOBİ’lere iştirak edilen toplam sermaye payının % 20’sini geçmemek kaydıyla, aracı bankalar kanalıyla Fon’dan kredi kullanılabilir. Söz konusu şirketlerin bu krediden yararlanabilmeleri için;

- a) Toplam sermaye katkısının ödenmiş sermayenin 3 katını geçmemesi;

- b)** Sermaye katkısının KOBİ'lerin sabit yatırım projeleri için yapılması ve KOBİ'lerde sermayenin en fazla % 25'i kadar olması;
- c)** KOBİ'lere sermaye payı konulmak suretiyle oluşturulacak ortaklığın en geç 10 yıl içinde sona ereceğine dair aracı bankaya taahhütte bulunulması;
- d)** KOBİ ile borç alacak ilişkisine girilmemesi gerekmektedir.

KOBİ yatırımlarına ortaklık şirketlerinin kullanabilecekleri azami kredi miktarı, bir takvim yılı içinde 600 Milyar Türk Lirası'dır. Kullanılabilecek kredi dört yıl vadeli olup, anapara ve faiz ödemeleri altışar aylık dönemler halinde yapılmaktadır. Bu kredinin faiz oranı % 15'tir.

KOBİ yatırımları için öngörülebilecek destek unsurları şunlardır;

- a)** Gümrük Vergisi ve Toplu Konut İstisnası;
- b)** Yatırım İndirimi;
- c)** Katma Değer Vergisi İstisnası;
- d)** Vergi, Resim ve Harç İstisnası ve
- e)** Fondan Kredi Tahsisi.

KOBİ Teşvik Belgesi kapsamında makine ve teçhizatın ithaline 2000/1821 Sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları ve Yatırımları Teşvik Fonu Hakkında Karar'ın ilgili hükümleri çerçevesinde izin verilebilmektedir. Teşvik Belgesi kapsamındaki makine ve teçhizat ithalatı, yürürlükteki İthalat Rejimi Kararı gereğince ödenmesi gereken Gümrük Vergisi ve Toplu Konut Fonu'ndan istisna tutulmuştur.

Ancak mobilya, motorbot, kamyon (off road – truck tipi ile karayoluna çıkması mümkün olmayan kaya tipi damperli kamyonlar hariç), transmikser, kesintisiz güç kaynağı, beton santrali, forklift, beton pompası, inşaat malzemeleri, porselenden ve seramikten mamul sofa ve mutfak eşyasının KOBİ Teşvik Belgesi kapsamında ithal edilmesi halinde yürürlükteki ithalat rejimi kararında öngörülen oranlarda Gümrük Vergisi ve Toplu Konut Fonu tahsil edilir.

KOBİ Teşvik Belgesi kapsamında, kullanılmış makine ve teçhizat temin edilememektedir. KOBİ Teşvik Belgesi kapsamında, hammadde ve işletme malzemesi ithal edilmesi halinde yürürlükteki İthalat Rejimi Kararı'nda öngörülen oranlarda Gümrük Vergisi ve Toplu Konut Fonu tahsil edilmektedir.

21.12.2000 Tarih ve 2000/1822 Sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkında Karar kapsamındaki yatırımlar için uygulanacak yatırım indirimi oranları aşağıda belirtilmektedir;

“Yatırım İndirimi Oranı;

- *Organize sanayi bölgelerinde, kalkınmada öncelikli yörelerde ve normal yörelerde yapılacak yatırımlar % 100;*
- *Gelişmiş yörelerde yapılacak; AR – GE yatırımları, çevre korumaya yönelik yatırımlar, turizm (konaklama tesisi), eğitim, madencilik, yazılım geliştirme yatırımları, teknoparklarda yapılacak yatırımlar, küçük sanayi sitelerinde ve küçük sanayi sitelerinden oluşan organize küçük sanayi bölgelerinde yapılacak yatırımlar % 100;*
- *Gelişmiş yörelerde yapılacak diğer yatırımlar ise % 60;*

oranında yatırım indirimlerinden yararlanacaktır.

Yatırım indiriminde, Maliye Bakanlığı'nca her yıl belirlenen asgari yatırım indirimi tutarları esas alınmaktadır”.

25.10.1984 Tarih ve 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanunu'nun 13 üncü Maddesi'nin (d) bendi gereğince, KOBİ Teşvik Belgesi'ni haiz yatırımcılara KOBİ Teşvik Belgesi kapsamında yapılacak yeni makine ve teçhizat ithal ve yerli teslimleri Katma Değer Vergisi'nden istisna tutulmuştur. KOBİ Teşvik Belgesi kapsamında temin edilecek hammadde ve işletme malzemesi KDV istisnası desteğinden yararlandırılmamaktadır.

KOBİ yatırımları için aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde KOBİ Teşvik Fonu'ndan yatırım ve işletme kredisi tahsis edilmektedir;

- a) Fon kaynaklı krediler; makine ve teçhizat alımı için yatırım kredisi ile hammadde ve işletme malzemesine yönelik olarak işletme kredisi şeklinde kullanılabilir. Kullandırılmaktadır.
- b) Turizm, eğitim ve sağlık yatırımlarında makine ve teçhizat ile birlikte bina inşaat harcamaları da sabit yatırıma dâhil olup, bu miktar toplam sabit yatırımın % 20'sini geçemez. Ayrıca, bu yatırım konularında tesisat ve tefriş harcamaları da yatırım harcaması olarak kabul edilmektedir.
- c) Fondan, imalat ve tarımsal sanayi sektörlerinde yapılacak yatırımlar için faizsiz sabit yatırım tutarının aşağıda belirtilen oranlarında yatırım kredisi tahsis edilmektedir.

Araştırma – Geliştirme (AR – GE) yatırımları, çevre korumaya yönelik yatırımlar, teknoparklarda yapılacak yatırımlar ve organize sanayi bölgelerinde (özel organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinden oluşan organize sanayi bölgeleri dâhil) gerçekleştirilecek yatırımlar için yukarıda belirtilen oranlara 10 puan ilave edilmektedir. Ayrıca imalat ve tarımsal sanayi dışındaki diğer KOBİ yatırımlarına tahsis edilecek kredi miktarının tespitinde, faizsiz toplam sabit yatırım tutarının;

- a) Turizm yatırımları (konaklama tesisleri) ve yazılım geliştirme yatırımları için;
 - Kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak yatırımlarda % 40'ı;
 - Normal yörelerde yapılacak yatırımlarda % 30'u;

- Gelişmiş yörelerde yapılacak yatırımlarda % 20'si;

b) Eğitim yatırımları için;

- Normal yörelerde yapılacak yatırımlarda % 40'ı;
- Gelişmiş yörelerde yapılacak yatırımlarda % 30'u;

c) Sağlık yatırımları ve madencilik yatırımlarında % 60'ı, dikkate alınmaktadır.

Fon Kredisi limiti;

- Yatırımları Teşvik Fonu'ndan öngörülen yatırım kredisi miktarı 200 Milyar Türk Lirası'nı geçemez.
- Yatırım kredisi ile birlikte işletme kredisi talep edilmesi halinde; üç aylık işletme sermayesi ihtiyacını geçmemek kaydıyla hammadde ve işletme malzemesi ihtiyacının karşılanabilmesini teminen, faizsiz sabit yatırım tutarının % 20'sine kadar işletme kredisi tahsis edilebilmektedir. Bu miktar 80 Milyar Türk Lirası'nı geçemez.
- Sadece işletme kredisi kullanılması halinde ise, Yatırımları Teşvik Fonu'ndan tahsis edilebilecek azami kredi tutarı, üç aylık işletme sermayesi ihtiyacını geçmemek kaydıyla 35 Milyar Türk Lirası'dır.
- Yatırım ve işletme kredilerinin birlikte kullanılması durumunda öngörülecek toplam kredi miktarı azami 280 Milyar Türk Lirası'dır.

KOBİ işletmelerinde toplam sabit yatırımın gelişmiş ve normal yörelerde en az % 30'unun, kalkınmada öncelikli yörelerde en az % 20'sinin özkaynaklardan karşılanması gerekmektedir.

KOBİ'lere Fon kaynaklarından kullanılan yatırım kredilerinin faiz oranları; kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak yatırımlarda % 10, diğer yörelerde % 15'dir İşletme kredilerine uygulanacak faiz oranı ise; kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak yatırımlarda % 15, diğer yörelerde % 25'dir. KOBİ'lere kullanılacak Fon kaynaklı yatırım kredilerinde vade azami 4 yıl, işletme kredilerinde 2 yıldır. Yatırım kredilerinde 1 yıl ödemesiz dönem uygulanmaktadır.

Yatırım kredileri, ilk anapara taksiti ödemesiz dönemin bitiminde olmak üzere altışar aylık dönemler halinde 7 eşit taksitte tahsil edilmektedir. Yatırım kredilerinde ödemesiz döneme ait faiz, ilk taksiti ödemesiz dönemin bitiminde olmak üzere kalan vade süresi içinde diğer taksitlerle birlikte faiz tahakkuk ettirilmek suretiyle üçer aylık veya altışar aylık eşit taksitler halinde tahsil edilmektedir.

Yatırım kredisinin faiz ödemeleri ödemesiz dönemi takip eden vadede anapara taksit ödemeleri ile birlikte altışar aylık dönemler halinde tahsil edilmektedir. Fon kaynaklı işletme kredisinin anapara taksitleri kullanıldığı tarihten itibaren 6 ay sonra başlamak suretiyle altışar aylık dönemler halinde 4 eşit taksitte geri ödenmekte, faiz ödemeleri ise anapara taksitleri ile birlikte tahakkuk ettirilerek tahsil edilmektedir.

Gelişmiş yörelerde; imalat ve tarımsal sanayi sektörlerinde mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelerin yapacakları araştırma ve geliştirme yatırımları, çevre korumaya yönelik yatırımlar, teknoparklarda yapılacak yatırımlar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca belirlenen özel organize bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinden oluşan organize küçük sanayi siteleri dâhil organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinde yapılacak bütün yatırımlar ile mevcut yatırımların tevsi, modernizasyon, kalite düzeltme, darboğaz giderme, yenileme ve tamamlama yatırımları için KOBİ Teşvik Belgesi düzenlenmektedir. Gelişmiş yörelerde; anılan yatırım konuları ve yatırım yerleri dışında yapılacak diğer yatırımlar için komple yeni, entegrasyon ve ürün çeşitlendirme yatırımları için KOBİ Teşvik Belgesi düzenlenmemektedir.

Gelişmiş yörelerde yapılacak mevcut yatırımların tevsi, modernizasyon, kalite düzeltme, darboğaz giderme, yenileme ve tamamlama yatırımları ile hammadde ve işletme malzemesi teminine yönelik yatırımlara ait müracaatlarda ilgili ticaret ve sanayi odası veya sanayi odası

veya ticaret odasınınca, tarımsal sanayi yatırımlarında Tarım İl Müdürlüğü'nce onaylı geçerli kapasite raporu da aracı banka tarafından Müsteşarlığa gönderilmektedir. Normal yörelerde ve kalkınmada öncelikli yörelerde; mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelerin yapacakları yatırımları proje bazında incelenerek KOBİ Teşvik Belgesi'ne bağlanmaktadır.

Gelişmiş ve normal yörelerde; ilköğretim ve ortaöğretim yatırımlarına ait tevsi ve modernizasyon yatırımları için, KOBİ Teşvik Belgesi düzenlenmektedir. Kalkınmada Öncelikli Yörelerde yapılacak anaokulu, ilköğretim ve ortaöğretim yatırımlarında, değerlendirme sonucunda uygun bulunan bütün yatırım cinsleri için KOBİ Teşvik Belgesi düzenlenmektedir. Sadece kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak sağlık yatırımları için KOBİ Teşvik Belgesi düzenlenmektedir. Diğer yörelerde yapılacak sağlık yatırımları KOBİ kapsamında değerlendirilmemektedir.

KOBİ yatırımlarında devlet yardımları kapsamında; turizm (konaklama tesisi) yatırımlarından;

- a) Mevcut konaklama tesislerinin modernizasyon yatırımları;
- b) Çanakkale il sınırlarının güneyi ile İçel il sınırlarının doğusu arasında kalan 3 km. derinliğindeki kıyı şeridi ve Nevşehir ilinde Merkez, Ürgüp ve Avanos ilçe sınırları dışında kalan tüm bölgelerde gerçekleştirilecek turizm (konaklama tesisleri) yatırımları için KOBİ teşvik belgesi düzenlenmektedir.

Madencilikle işgal eden işletmelerin yapacakları istihraç, işletme veya zenginleştirme yatırımları için KOBİ Teşvik Belgesi düzenlenmektedir. Diğer taraftan, tüm yörelerde yapılacak yazılım geliştirme yatırımları için KOBİ Teşvik Belgesi düzenlenmektedir.

3.3. Türkiye'de KOBİ'lere Destek Sağlayan Kurum ve Kuruluşlar

Türkiye'de KOBİ'lere destek sağlayan kurum ve kuruluşlar; KOBİ'lerin kuruluş aşamasından girdi temin edilmesine ve pazarlama süreçlerine dek tüm eylemlerin desteklenmesi noktasında hareket etmektedirler. Bu bağlamda ülkemizde KOBİ'lere yönelik

olarak birçok kamu kurum ve kuruluşu ve özel kuruluşlar tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak destek ve teşvik verilmesi söz konusudur. Bununla birlikte mevcut desteklerin büyük bir bölümü devlet tarafından karşılanmaktadır.

KOBİ'lere destek sağlayan bu kurum ve kuruluşlar, aşağıda verildiği şekilde beş grup çerçevesinde değerlendirilebilmektedir (Ulusoy ve Akarsu, 2012: 116);

1. Kamu Kurum ve Kuruluşları

Kamu kurum ve kuruluşları aşağıda kapsamda ifade edilmektedir;

- KOSGEB;
- Türkiye Halk Bankası A.Ş.;
- EXIMBANK;
- Sınai Yatırım ve Kredi Bankası;
- Türkiye Vakıflar Bankası;
- KOBİ A.Ş.;
- Kredi Garanti Fonu;
- T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı;
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB);
- Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK);

- Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Bölgesi Girişim Destekleme ve Yönlendirme Merkezi;
- T.C.Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü;
- Milli Prodüktivite Merkezi (MPM);
- T.C. Hazine Müsteşarlığı;
- T.C. Dış Ticaret Müsteşarlığı;
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT);
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK);
- T.C. Türkiye İş Kurumu (İŞKUR).

2. Mesleki Kuruluşlar

Mesleki kuruluşlar aşağıda kapsamda ifade edilmektedir;

- Ticaret ve Sanayi Odaları;
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB);
- Esnaf Kefalet Kooperatifleri;
- Küçük Sanayi Kooperatifleri.

3. Özel Kuruluşlar

Özel kuruluşlar aşağıda kapsamda ifade edilmektedir;

- Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler;
- Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı (TOSYÖV);
- Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı (MEKSA);
- Türk Pazarlama Vakfı;
- Teşebbüsü Destekleme Ajansı.

4. Teknik Yardım ve Danışmanlık Hizmetleri Veren Diğer Kurum ve Kuruluşlar

Teknik yardım ve danışmanlık hizmetleri veren diğer kurum ve kuruluşlar aşağıda kapsamda ifade edilmektedir;

- Üniversiteler;
- Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu (TESK);
- İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi (İGEME);
- Türk Standartları Enstitüsü (TSE);
- İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV);
- İlgili Meslek Kuruluşları;

- İşçi ve İşveren Kuruluşları.

5. Yurtdışı Destekli Diğer Kurum ve Kuruluşlar

Yurtdışı destekli diğer kurum ve kuruluşlar aşağıda kapsamda ifade edilmektedir;

- Dünya Bankası (DB – World Bank – WB);
- Birleşmiş Milletler Sınâî Kalkınma Örgütü (UNIDO) Ankara Bürosu;
- Avrupa Yatırım Bankası (EIB);
- Avrupa Birliği Genel Sekreterliği;
- Avrupa Küçük İşletmeler Konseyi;
- Hollanda Yönetim İşbirliği Programı;
- Balkan Ülkeleri Ticareti Geliştirme Bölge Merkezi.

Söz konusu edilen bu kurum ve kuruluşlardan bazıları ile ilgili ayrıntılı değerlendirmelere ve belirlemelere aşağıdaki alt başlıklar doğrultusunda yer verilecektir.

3.3.1. KOSGEB

1990 yılında kurulmuş olan KOSGEB, faaliyet alanı KOBİ'ler olan tek kamu kuruluşudur. KOSGEB, KOBİ'ler bağlamında ülke ekonomi politikalarına paralel hizmet sunmakta ve desteklenecek sektör öncelikler, Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenmektedir. Bu temelde KOBİ tanımı içerisinde yer alan her işletme, KOSGEB hedef kitlesi kapsamında yer almaktadır (KOBİ'ler ve KOSGEB, 2012: 30).

12.04.1990 Tarih ve 3624 Sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun kapsamında KOSGEB'in; ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında küçük ve orta ölçekli işletmelerin payını ve etkinliğini artırmak, rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek, sanayide entegrasyonu ekonomik gelişmelere uygun bir şekilde gerçekleştirmek amacıyla kurulduğu belirtilmektedir.

Bu temelde KOSGEB'in sağladığı destekler sayesinde KOBİ'lerin; küresel rekabet ortamında bilimsel ve teknolojik yeniliklere hızla uyumunun sağlanması, gelecekteki ihtiyaçları doğru öngörülerek zamanında ve en uygun maliyetle kaliteli ürünler üretebilmelerinin mümkün kılınması, verimli çalışmalarının sağlanması ve uluslararası pazarlarda rekabet edebilecekleri güce sahip olabilmelerinin gerçekleştirilebilmesi ve ülke ekonomisine olan katkılarının artırılması amaçlanmaktadır (Ulusoy ve Akarsu, 2012: 119).

KOSGEB; öncelikli olarak finansal kaynakların KOBİ'ler tarafından kullanılabilmesini sağlamak, yeni modeller oluşturmak ve bu modelleri ilgili kurum ve kuruluşlar ile koordineli olarak hayata geçirmek, KOSGEB kaynaklarının KOBİ'ler tarafından kullanımında etkinliğini sağlamak ve işletmelere katkıda bulunacak yurt içi ve yurt dışı kaynakları tanıtmak için gerekli çalışmalar yapmaktadır (Ulusoy ve Akarsu, 2012: 120).

Bununla birlikte KOSGEB'in çalışmaları içerisinde; KOBİ'lerin bilgi ve teknolojiye yararlanmalarını sağlamak, bilgi ağı oluşturmak doğrultusunda işletmenin temel faaliyetleri konularında rehberlik yapmak, KOBİ'lerin yeni buluş ve fikirlerini teşvik etmek, işletmeler arasında eşgüdümü sağlamak, girişimcilere mali, teknik ve yönetsel konularda danışmanlık ve eğitim hizmeti vermek, işyeri temini, makine ve teçhizat donanımı ve büro ekipmanı tahsisi sağlamak, nitelikli eleman desteğinde bulunmak, kütüphanelere online erişim ve yayın temini desteği sağlamak, internet hizmetleri, sergi ve konferans olanakları, fuar hizmetleri, tanıtım desteği, telefon, faks, fotokopi gibi ortak kullanım amaçlı hizmetler vermek ve uygulamalı eğitim programları düzenlemek gibi işlevler de yer almaktadır (Yunusova, 2008: 28).

15.06.2010 Tarih ve 27612 Sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan "KOSGEB Destek Programları Yönetmeliği" kapsamında aşağıda belirtilen 11 destek programı çerçevesinde KOBİ'lerin desteklenmesine devam edilmiştir;

- 1) KOBİ Proje Destek Programı;
- 2) KOBİGEL – KOBİ Gelişim Destek Programı;
- 3) AR – GE, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı;
- 4) Genel Destek Programı;
- 5) Girişimcilik Destek Programı;
- 6) Tematik Proje Destek Programı;
- 7) İş Birliği – Güç Birliği Destek Programı;
- 8) Gelişen İşletmeler Piyasası Destek Programı;
- 9) Uluslararası Kuluçka Merkezi ve Hızlandırıcı Destek Programı;
- 10) TEKNOPAZAR – Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Destek Programı;
- 11) Teminat Giderleri Desteği.

KOSGEB Destek Programları kapsamında, 2017 yılının ilk altı aylık döneminde toplam 32.673 KOBİ, Meslek Kuruluşu ve İşletici Kuruluş'a 415.954.577 TL destek verilmiştir (KOSGEB – 2017 Yılı İlk Altı Aylık Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporu, 2017: 2).

“KOSGEB Destek Programları” ile ilgili belirlenimler Tablo 3.1.'de yer almaktadır.

Tablo 3.1. KOSGEB Destek Programları

<u>DESTEK ADI</u>	<u>DESTEK TUTARI (TL)</u>	<u>İŞLETME SAYISI</u>
AR – GE, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı	25.244.246	595
Genel Destek Programı	110.099.441	18.107
KOBİ Proje Destek Programı	6.479.101	293
İş Birliği – Güç Birliği Destek Programı	4.626.601	23
Girişimcilik Destek Programı	194.455.595	14.093
Tematik Proje Destek Programı	161.850	9
Gelişen İşletmeler Piyasası Destek Programı**	-	-
KOBİGEL – KOBİ Gelişim Destek Programı	74.275.402	889
Uluslararası Kuluçka Merkezi ve Hızlandırıcı Destek Programı	327.492	2
TEKNOPAZAR – Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Destek Programı	70.017	3
Teminat Giderleri Desteği	214.832	200
<u>GENEL TOPLAM</u>	415.954.577	32.673*

* Bir işletme birden fazla destek programından yararlanabildiğinden elde edilen rakam net rakamı göstermektedir.

** BIST Gelişen İşletmeler Pazarı'nda işlem görmesi ve sermaye piyasalarından fon temin edilebilmesi amacıyla uygulamaya koyulan Gelişen İşletmeler Piyasası KOBİ Destek Programı'nda, Ocak – Haziran Dönemi itibariyle destek ödemesi yapılmamıştır. Aynı dönem itibariyle Gelişen İşletmeler Piyasası KOBİ Destek Programı'na 18 işletme başvuruda bulunmuştur.

(Kaynak: KOSGEB – 2017 Yılı İlk Altı Aylık Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporu, 2017: 2)

“2017 Yılı Ocak – Haziran Dönemi KOSGEB Desteklerinin Uygulama Sonuçları” ile ilgili belirlemeler Tablo 3.2.'de yer almaktadır.

Tablo 3.2. 2017 Yılı Ocak – Haziran Dönemi KOSGEB Desteklerinin Uygulama Sonuçları

DESTEK ADI	GERİ ÖDEMESİZ		GERİ ÖDEMELİ		TOPLSM	
	Destek Tutarı (TL)	İşletme Sayısı	Destek Tutarı (TL)	İşletme Sayısı	Destek Tutarı (TL)	İşletme Sayısı*
AR – GE, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı	22.293.023	592	2.951.223	23	25.244.246	595
Genel Destek Programı	110.099.441	18.107	-	-	110.099.441	18.107
KOBİ Proje Destek Programı	6.479.101	293	-	-	6.479.101	293
İş Birliği – Güç Birliği Destek Programı	3.929.147	23	697.454	4	4.626.601	23
Girişimcilik Destek Programı	176.465.653	14.040	17.989.942	327	194.455.595	14.093
Tematik Proje Destek Programı	161.850	9	-	-	161.850	9
Gelişen İşletmeler Piyasası Destek Programı	-	-	-	-	-	-
KOBİGEL – KOBİ Gelişim Destek Programı	32.857.416	864	41.417.986	273	74.275.402	889
Uluslararası Kuluçka Merkezi ve Hızlandırıcı Destek Programı	327.492	2	-	-	327.492	2
TEKNOPAZAR – Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Destek Programı	70.017	3	-	-	70.017	3
Teminat Giderleri Desteği	214.832	200	-	-	214.832	200
GENEL TOPLAM	352.897.972	32.614	63.056.605	625	415.954.577	32.673

*Bir işletme birden fazla destek programından ve geri ödemeli ile geri ödemesiz desteklerden de yararlanabildiğinden, satır ve sütunda yer alan toplam işletme sayısı net işletme sayısını göstermektedir.

(Kaynak: KOSGEB – 2017 Yılı İlk Altı Aylık Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporu, 2017:3)

2017 yılının ilk altı aylık dönemine ait olarak da, aşağıda sıralanan “Kredi Faiz Desteği Programları” uygulanmıştır;

1. 2017 KOSGEB Sıfır Faizli İşletme Kredisi Faiz Desteği

Ülkemizde, yakın coğrafyamızda ve dünyada son dönemde yaşanan olaylar, iç ve dış kaynaklı gelişmeler nedeni ile sıkıntı yaşayan KOBİ'lere yönelik olarak ekonomik canlanmanın sağlanabilmesi amacıyla; KOSGEB veri tabanına kaydı olan ve "Güncel Beyannamesi" bulunan işletmelere uygun koşullarda finansal destek sağlanması için hazırlanmış ve 9 Şubat 2017 tarihinde Protokolü imzalanmıştır.

2. 2017 Yılı Acil Destek Kredisi Protokolü

1 Ocak 2015 tarihinden itibaren ülkemizde yaşanan doğal afetler (sel, su baskını, zelzele, büyük kuraklık, anormal şiddette fırtına vb.) genel grev, yangın, halk hareketleri, terör vb. durumlardan etkilenen ve bu durumu ilgili resmi makamlardan (Valilik / Kaymakamlık) belgeleyen, KOSGEB Veri Tabanı'na kaydı onaylı, imalat sanayinde faaliyette bulunan işletmeler ile Organize Sanayi Bölgeleri'nde faaliyette bulunan tüm işletmelere uygun koşullarda finansal destek sağlanması amacıyla "2017 Yılı Acil Destek Kredisi Protokolü" imzalanmıştır.

3. 2016 KOSGEB Sıfır Faizli İşletme Kredisi Faiz Desteği

Ülkemizde, yakın coğrafyamızda ve dünyada son dönemde yaşanan olaylar, iç ve dış kaynaklı gelişmeler nedeni ile sıkıntı yaşayan KOBİ'lere yönelik olarak ekonomik canlanmanın sağlanabilmesi amacıyla; KOSGEB veri tabanına kaydı olan ve "Güncel Beyannamesi" bulunan işletmelere uygun koşullarda finansal destek sağlanması amacıyla hazırlanmış ve 20 Aralık 2016 tarihinde Protokolü imzalanmıştır. Program 31.05.2017 tarihi itibarıyla sona ermiştir.

4. Kilis İli Acil Destek Kredisi Protokolü

KOSGEB Başkanlığı tarafından, Kilis İli'nde yaşanan doğal afetler durumlardan etkilenen ve bu durumu ilgili Resmi Makamlardan belgeleyen (Valilik ya da Kaymakamlık), KOSGEB Veri Tabanı'na kaydı onaylı, tüm sektörlerdeki

İşletmelere uygun koşullarda finansal destek sağlanması için, aşağıda belirtilen şartlarda 22 Kasım 2016 tarihinde “Kilis İli Acil Destek Kredisi Protokolü” imzalanmıştır. Program, 30.06.2017 tarihi itibarıyla sona ermiştir.

5. 2016 Yılı Makine Teçhizat Kredi Faiz Desteği

KOSGEB Veri Tabanı'na kayıtlı imalat sektöründe faaliyet gösteren, KOSGEB desteklerinden yasaklı olmayan işletmelerin kullanacakları yerli, yeni makine ve teçhizat alımları için uygun koşullarda finansal destek sağlanması amacı ile 09 Eylül 2016 tarihinde “Kredi Faizi Desteği Protokolü” imzalanmıştır.

3.3.2. HALK BANKASI A.Ş.

Halk Bankası A.Ş. tarafından sunulan KOBİ Destek Paketleri aşağıda verildiği gibidir (Halk Bankası A.Ş. KOBİ Destek Paketleri, 2018);

1) İhracat Destek Paketi

Bu kapsamda yer alan krediler aşağıda verildiği gibidir;

a) Döviz Kredisi

İhracat öncesi ürünlerin hazırlığında lazım olan değişken faizli rotatif ödemeli ya da sabit faizli spot döviz kredisidir.

b) TL İhracat Kredisi

İhracat hazırlık kredisi olarak ihracat mallarının yükleme öncesi ya da sonrasında kullanılabilen ve kredinin faizi TL olarak tahakkuk edilen kredidir.

c) Teminat Mektupları

TL ya da döviz teminat mektubu ile ihtiyaçların özel koşullar ve indirimli komisyon oranları ile karşılanabildiği kredi olanağıdır.

d) Kalite Belgesi Kredisi

İhracatçı bir firmanın; “ISO Kalite Standartları Belgesi (HACCP, BRC, IFS, EUROGAP, ISO – 9000, ISO – 14000, ISO – 18000, ISO – 22000 Kalite Standartları)” ve “CE (Conformite Europeene)” işaretini almada oluşacak harcamalarının karşılanabildiği kredi olanağıdır.

e) İmalat Destek Paketi

Bu kapsamda yer alan krediler aşağıda verildiği gibidir;

a) Orta ve Uzun Vadeli Proje Kredisi

Firmaların, yatırım, işletme sermayesi vb. ihtiyaçlarının karşılanması ve bu kapsamda geliştirmeyi tasarladıkları projelerinin desteklenmesi amacıyla kullanılmaktadır.

b) Finansal Destek Kredisi

Finansal Destek Kredisi; firmanın üretim, verimlilik ve istihdamlarının artırılmasına yönelik olarak yapacağı yatırımlara ve/veya işletme sermayesi ihtiyaçlarına yönelik olarak hazırlanan bir kredi ürünüdür.

c) Makine Alım Kredisi

Makine Alım Kredisi ile yurt içi ve yurt dışından makine alımına yönelik finansman ihtiyaçlarını karşılanabilmektedir.

d) İşyeri Alım Kredisi

İşyeri Alım Kredisi ile fabrika binası ve imalathane gibi üretim binası alımlarında ya da ticari amaçlı gayrimenkul alımlarında, ödemesiz dönem ve 10 yıla varan vade imkânlarından yararlanabilmektedir.

e) Makine İmalat Destek Paketi

Makine İmalat Destek Paketi; makine imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren makine üreticileri ve üreticilerin satış yaptığı firmaların, yurt içinden yerli ve yeni makine alımları ile işletme sermayesi, dış ticaret finansman ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan bir kredi destek paketi türüdür.

f) Teknoloji, AR – GE, İnovasyon Destek Paketi

İnovasyon Kredisi ile KOBİ'lerin, uluslararası düzeyde rekabet sağlaması amacıyla hazırlanmıştır. Krediyle;

- Yeni ürün tasarımı;
- Mevcut ürünün geliştirilmesi ve iyileştirilmesi;
- AR – GE laboratuvar yapımı;
- Ürün kalite ve standardının yükseltilmesi ve
- Maliyet düşürücü nitelikte yeni tekniklerin, yeni üretim teknolojilerinin geliştirilmesi konularındaki nakit ihtiyaçları karşılanabilmektedir.

g) KOBİ Turizm Sektörü Destek Paketi

KOBİ Turizm Sektörü Destek Paketi; turizm faaliyetiyle iştgal eden KOBİ'lerin nakit akışına uygun kredi kullanmalarına imkân sağlamak amacıyla tasarlanmış ve sezon ödemeli bir kredi ürünüdür.

h) Hizmet ve Ticaret Sektörü Destek Paketleri

Eğitim, danışmanlık, organizasyon şirketleri gibi hizmet sektöründe faaliyet gösteren firmalar ile toptan ve perakende ticaret yapan firmalara yönelik hazırlanmış bir kredi paketidir. Paket içerisinde nakit akışına uygun krediler ile bankacılık ürün ve hizmetleri yer almaktadır.

i) Taahhüt Sektörü Destek Paketi

Taahhüt sektörü paketi, sektörde faaliyet gösteren müşterilerin ihtiyaçları düşünülerek hazırlanmıştır. Paket kapsamında; hem teminat mektubu ihtiyaçları avantajlı komisyon oranları ile karşılanabilmekte hem de işletme sermayesi ihtiyaçları için nakit akışa uygun 36 aya varan vadeler ile kredi kullanılabilir.

j) Taşımacılık Sektörüne Destek Paketi

Paket kapsamında; hem teminat mektubu ihtiyaçları avantajlı komisyon oranları ile karşılanabilmekte hem de işletme sermayesi ihtiyaçları için nakit akışa uygun 36 aya varan vadeler ile kredi kullanılabilir.

k) Medikal Kredi Paketi

Medikal Kredi Paketi'nden, sadece kendi nam ve hesabına iş yapan Eczacı, Doktor ve Diş Hekimi gerçek kişiler yararlanabilmektedir.

l) POS İşyerime Destek Paketi

POS İşyerime Destek Paketi, POS kullanan müşterilerin nakit ihtiyacına anında çözüm bulmak amacı ile oluşturulmuş bir kredi ürünüdür.

m) Lisanssız Elektrik Üretimini Destek Paketi

Lisansız Elektrik Üretimi Destek Kredisi; KOBİ'lerin prosedürle ya da lisans almakla uğraşmadan kendi elektriklerini üretmeleri için hazırlanan bir kredi ürünüdür. Türkiye'de ilk defa Halk Bankası A.Ş. tarafından sunulan kredi ürünü ile işletmeler kendi elektriklerini üretebilmektedirler.

n) Tarım Destek Paketi

Tarım sektörüne kapsamlı bir destek sunabilmek amacıyla "Tarım Destek Paketi" hazırlanmış olup, paket kapsamındaki tüm ürünlerin vadeleri çiftçilerin ödeme şartları göz önünde bulundurularak ve nakit girdilerinin olduğu hasat zamanında ödeme yapılmasına olanak sağlayacak şekilde düzenlenmiştir.

3.3.3. EXİMBANK

Türkiye İhracat Kredi Bankası Eximbank "KOBİ İhracata Hazırlık Kredileri"nden küçük ve orta boy işletme tanımına giren, imalatçı – ihracatçı ve ihracata yönelik mal üreten imalatçı firmalar yararlanabilmektedirler. Kredi vadesi döviz ve Türk Lirası kredilerde azami 540 gün olarak belirlenmiştir. Firma limiti, döviz ve Türk Lirası kredilerinin toplamı olmak üzere azami 5 milyon ABD Doları'dır (Eximbank KOBİ İhracata Hazırlık Kredileri, 2018).

Türk Eximbank tarafından uygun bulunan kredi başvurusu için; kredinin anapara, faiz ve taahhüt riski toplamının % 100'ü oranında (Eximbank KOBİ İhracata Hazırlık Kredileri, 2018);

- Banka teminat mektubu;
- Kredi Garanti Fonu Kefaleti ve

- Devlet İç ve Dış Borçlanma Senetleri talep edilir.

İmalatçı – ihracatçı ve imalatçı firmalar, kredi başvuru belgeleri ile Türk Eximbank'a doğrudan başvururlar. Firma kredibilitesinin uygun görülmesi halinde kredi kullandırma gerçekleştirilir. Kredinin FOB ihracat taahhüdünün, kredinin orijinal vadesi içerisinde yapılan ihracatlarla kapatılması esastır (Eximbank KOBİ İhracata Hazırlık Kredileri, 2018).

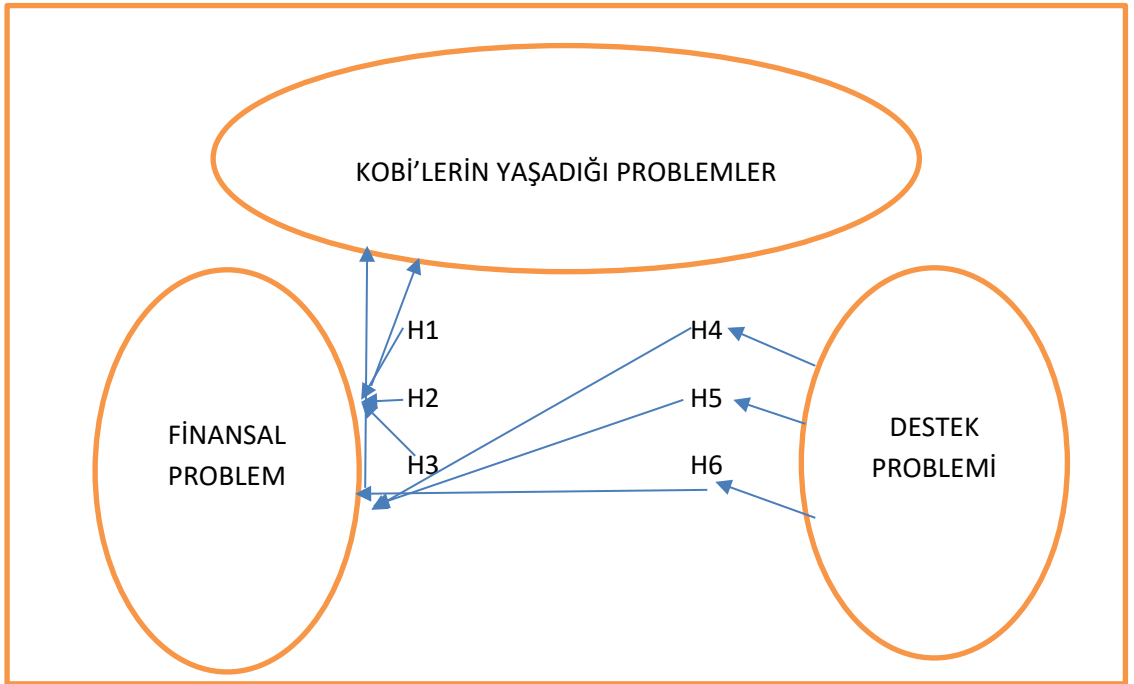
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

4.1. ARAŞTIRMA MODELİ VE HİPOTEZLER

Araştırmada; “Son 5 Yılda KOBİ’lerin Yaşadığı Finansal Sorunlar ve Çözüm Önerileri” ile ilgili belirlemelerde bulunulabilmesi amacıyla, “Tarama Modeli” çerçevesinde “Betimsel Yöntem” kullanılacak ve veri toplama tekniği olarak “Anket Tekniği” uygulanacaktır.

Araştırma Modeli aşağıda gösterilmektedir;

Araştırmanın hipotezleri aşağıdaki şekilde geliştirilmiştir:

H1: KOBİ’ler bankaların yeterli kredi sağlamamasından dolayı finansal problemler çekmektedir. (Doğrulandı)

H2: KOBİ’ler stok yetersizliğinden finansal problemler yaşamaktadır. (Doğrulandı)

H3: KOBİ'ler yeterli vergi koşulları olmadığı için finansal problemler yaşamaktadır. (Doğrulandı)

H4: KOBİ'ler AB ve TUBİTAK AR-GE desteklerinden yeterince haberdar olmadığı için kendilerine destek sağlayamamaktadır. (Doğrulandı)

H5: KOBİ'ler KOSGEB tarafından destek konusunda yeterince bilgilendirilmedikleri için konuyla alakalı tam bilgili olamamaktadırlar. (Doğrulandı)

H6: KOBİ'ler vergi muafiyetleri ve vergi düşürmeleri konusunda yeterince bilgi alamadıklarından dolayı devletten tam destek alamamaktadırlar. (Doğrulandı)

H01: İşletme sahibi ve yönetici aynı kişi olduğu durumlarda kredi garanti fonundan yararlanma azdır. (Doğrulanmadı)

H02: İşletmenin geçen yıldaki karı aldığı kobi desteğine bağlıdır. (Doğrulandı)

H03: İşletmede çalışan personel sayısının fazla olması finans bölümü sorumlusunun eğitim durumu üzerinde etkisi yoktur. (Doğrulanmadı)

H04: İşletmede çalışan personel sayısının fazla olması finans bölümü sorumlusunun eğitim durumu üzerinde etkisi vardır. (Doğrulandı)

4.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırma evrenini, Denizli Ticaret Odası'na (DTO) kayıtlı, Denizli Organize Sanayi Bölgesi'ndeki KOSGEB Desteği almış ya da alacak olan 100 KOBİ oluşturmaktadır. Bu doğrultuda; araştırmanın örnekleme kapsamında, DTO'ya kayıtlı ve KOSGEB'e üye 100 KOBİ ile görüşülmüştür.

4.3. VERİ TOPLAMA ARAÇ VE TEKNİKLERİ

Araştırmada, "Son 5 Yılda KOBİ'lerin Yaşadığı Finansal Sorunlar ve Çözüm Önerileri Anket Formu" uygulanmıştır. Bu bağlamda, son 5 yılda KOBİ'lerin yaşadığı

finansal sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili belirlemelerde bulunulabilmesi amacıyla, Karacibioğlu (2007) tarafından “KOBİ’lerin Finansman Sorunları ve Çözüm Önerileri: Muğla Örneği” başlıklı yüksek lisans tezinde kullanılan anket formu kullanılacaktır.

Karacibioğlu (2007), literatürde daha önce yapılmış çalışmalardan ve uygulanmış anketlerden yararlanarak araştırma anketini geliştirmiştir. Araştırmada kullanılan anket formu, betimleyici ve 5’li Likert Tipi’nde sorular içeren iki ana bölümden oluşmaktadır;

- **Birinci Bölüm’de:** işletmelerin hukuki yapısı, personel sayısı, finansman yapısı, yönetim ve organizasyon gibi yapısal özelliklerini belirlemeye yönelik sorular yöneltilmektedir. Bu doğrultuda bölüm kapsamında, bağımsız birer değişken olarak işletmenin yapısal özelliklerinin; işletmelerin finansman sorunlarını, alternatif finansman araçlarını tanıma ve kullanma tutum ve düşüncelerini ve geleceğe bakış açılarını değiştirip değiştirmediği araştırılmıştır.
- **İkinci Bölüm;** işletmelerin ne sıklıkla finansman sorunlarıyla karşılaştıkları, hangi finansman aracını ne sıklıkla kullandıkları, finansal sorunlarının kaynağı, farklı finansman araçlarını ne ölçüde tanıdıklarını ve gelecekte kullanma konusundaki düşünceleri anlamaya yönelik hazırlanmıştır.

“Son 5 Yılda KOBİ’lerin Yaşadığı Finansal Sorunlar ve Çözüm Önerileri Anket Formu”
Ek – 1’de yer almaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

VERİLERİN ANALİZİ VE BULGULAR

5.1. GÜVENİRLİK ANALİZİ

Anket uygulaması sonucunda elde edilen güvenilirlik analizi, Tablo 5.1.'de verilmektedir.

Tablo 5.1. Güvenirlik Analizi

	α	N
SON 5 YILDA KOBİ'LERİN YAŞADIĞI FİNANSAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ ANKETİ	0.872	100

Son 5 Yılda KOBİ'lerin Yaşadığı Finansal Sorunlar ve Çözüm Önerileri Anketi'ne ilişkin 0, 87 Cronbach's alpha güvenilirlik katsayısı incelendiğinde, anket sorularının güvenilir olduğu görülmektedir.

5.2. TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

Tanımlayıcı istatistikler ile ilgili veriler, aşağıda yer alan alt başlıklar doğrultusunda değerlendirilecektir. Yapılan çalışmanın frekans analizleri ve regresyon analizleri aşağıda verilmiştir.

5.3. İŞLETMELERİN FAALİYET YILI İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin Faaliyet Yılı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.2.’de yer almaktadır.

Tablo 5.2. İşletmelerin Faaliyet Yılı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İşletmeniz Kaç Yıldır Faaliyet Göstermektedir?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	1-5	10	10,0	10,0	10,0
	6-10	49	49,0	49,0	59,0
	11-20	37	37,0	37,0	96,0
	20-40	3	3,0	3,0	99,0
	41 ve üzeri	1	1,0	1,0	100,0
	Toplam		100	100,0	100,0

Tablo 5.2. doğrultusunda görülmektedir ki, araştırma kapsamında yer alan KOBİ’ler; % 10’i 1-5 yıl, % 49’i 6-10 yıl arası, % 37,0’ı 11-20 yıl arası, % 3’ü 20– 40 yıl arası ve % 1’i 41 yılı aşan bir süredir faaliyet göstermektedirler. Bu bağlamda da araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ’lerin, genel olarak son 10 yıl ve öncesinde kurulan işletmeler oldukları ve genç bir yaş ortalamasına sahip oldukları görülmektedir.

“İşletmelerin Hukuki Yapısı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.3.’de yer almaktadır.

Tablo 5.3. İşletmenin Hukuki Yapısı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	ferdi mülkiyet	44	44,0	44,0	44,0
	limited şirket	4	4,0	4,0	48,0
	kollektif şirket	50	50,0	50,0	98,0
	adi ortaklık	2	2,0	2,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Bu belirlemeler çerçevesinde ve Tablo 5.3. doğrultusunda görüldüğü üzere, araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin % 44'ü ferdi mülkiyet işletmesi ve % 4'ü limited şirketi olarak faaliyet göstermektedir. Buna karşın kollektif şirketlerin oranının %50 olarak belirlenmiştir. Bu oranlar doğrultusunda KOBİ'lerin hukuki anlamda kurumsallaşma çabası içerisinde buldukları, ancak yine de bu oranların yetersiz düzeyde kaldıkları söylenebilir.

5.4. İŞLETMELERİN FAALİYET GÖSTERDİĞİ SEKTÖR İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin Faaliyet Gösterdiği Sektör İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.4.’de yer almaktadır.

Tablo 5.4. İşletmelerin Faaliyet Gösterdiği Sektör İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İşletme Hangi Sektörde Faaliyet Göstermektedir?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Hizmet	66	66,0	66,0	66,0
	imalat sanayi	34	34,0	34,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.4. doğrultusunda görülmektedir ki, araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 66’ı (% 66) hizmet sektöründe ve 34’si (% 34) imalat sanayinde faaliyet göstermektedirler.

5.5. İŞLETMELERİN FAALİYET GÖSTERDİĞİ ALAN İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin Faaliyet Gösterdiği Alan İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.5.’de yer almaktadır.

Tablo 5.5. İşletmelerin Faaliyet Gösterdiği Alan İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İşletmenin Faaliyet Alanı Nedir?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Gıda	28	28,0	28,0	28,0
	otomotiv yan sanayi	28	28,0	28,0	56,0
	ziraat aletleri	39	39,0	39,0	95,0
	Tekstil	5	5,0	5,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.5. doğrultusunda görülmektedir ki; araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 28’i (% 28) gıda, 28’si (% 28) otomotiv yan sanayi, 39’u (% 39) tekstil ve 5’i (% 5) alanlarında faaliyet göstermektedirler.

5.6. İŞLETMELERİN CİROSU İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin Cirosu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.6.’da yer almaktadır.

Tablo 5.6. İşletmelerin Cirosu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İşletmenin Geçen Yılkı Cirosu Ne Kadardır?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	50.000 TL’den Az	8	8,0	8,0	8,0
	50.000 – 100.000 TL Arası	53	53,0	53,0	61,0
	100.001 – 250.000 TL Arası	16	16,0	16,0	77,0
	250.001 TL ve üzeri	23	23,0	23,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.6. doğrultusunda görülmektedir ki; araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 8’i (% 8) bir önceki yıla ilişkin cirolarının 50.000 TL’den az, 53’ü (% 53) 50.000 – 100.000 TL Arası, 16’sı (%16) 100.001 – 250.000 TL Arası ve 23’ü (% 23) 250.001 TL’den fazla olduğunu belirtmişlerdir.

5.7. İŞLETMELERİN KÂRI İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin Kârı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.7.’de yer almaktadır.

Tablo 5.7. İşletmelerin Kârı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İşletmenin Geçen Yılkı Kârı Ne Kadardır?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	50.000 TL’den Az	8	8,0	8,0	8,0
	50.000 – 100.000 TL Arası	42	42,0	42,0	50,0
	100.001 – 250.000 TL Arası	16	16,0	16,0	66,0
	250.000 TL ve üzeri	23	23,0	23,0	89,0
	Zarar	11	11,0	11,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.7. doğrultusunda görülmektedir ki; araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 8’i (%8) bir önceki yıla ilişkin kârlarının 5.000 TL’den az, 42’si (%42) 50.000 – 100.000 TL Arası, 16’sı (%16) 100.001 – 250.000 TL Arası ve 23’ü (%23) 250.000 TL ve üzeri olduğunu belirtmişlerdir. Daha öncesinde de ifade edildiği üzere, araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 11’si (%11), bir önceki yılı zararla kapattıklarını ifade etmişlerdir.

5.8. İŞLETMELERİN VERGİ MATRAHI İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin Vergi Matrahı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.8.’de yer almaktadır.

Tablo 5.8. İşletmelerin Vergi Matrahı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İşletmenin Geçen Yıllık Vergi Matrahı Ne Kadardır?		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	5.000TL’den Az	8	8,0	8,0	8,0
	5.000 – 10.000 TL Arası	12	12,0	12,0	20,0
	10.001 – 25.000 TL Arası	45	45,0	45,0	65,0
	25.001 TL ve üzeri	17	17,0	17,0	82,0
	Zarar	11	11,0	11,0	93,0
	Matrahsız	7	7,0	7,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

(*) Matrahsız: İhracat yapan işletmelerin; gelirleri üzerinden vergi vermelerine karşın, devletin ihracatı teşvikine yönelik vergi indiriminde bulunmasını ve bunun vergi levhasına yansımaları ifade etmektedir.

Tablo 5.8. doğrultusunda görülmektedir ki; araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 12’i (% 12) bir önceki yıla ilişkin vergi matrahlarının 5.000 – 10.000 TL arası, 8’i (% 8) 5.000 TL’den az, 17’si (% 17) 25.001 TL’den fazla ve 45’i (% 45) 10.001 – 25.000 TL arası olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 7’si (% 7) ise, kendilerini matrahsız olarak ifade etmişlerdir. Daha öncesinde de ifade edildiği üzere, araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 11’i (%11), bir önceki yılı zararlarla kapattıklarını ifade etmişlerdir.

5.9. İŞLETMELERİN PERSONEL SAYISI İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin Personel Sayısı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.9.’da yer almaktadır.

Tablo 5.9. İşletmelerin Personel Sayısı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İşletmede Toplam Kaç Personel Çalışmaktadır?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	5-50	11	11,0	11,0	11,0
	51-100	54	54,0	54,0	65,0
	101-150	27	27,0	27,0	92,0
	151-200	5	5,0	5,0	97,0
	201 ve üzeri	3	3,0	3,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.9. doğrultusunda görülmektedir ki, araştırma kapsamında yer alan İşletmelerde en çok %54 oranı ile 51-100 personel ikinci olarak %27 oranı ile 101-150 personel çalışmaktadır.

5.10. İŞLETME SAHİBİYLE YÖNETİCİNİN AYNI KİŞİ OLMASI İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletme Sahibiyle Yöneticinin Aynı Kişi Olması İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.10.’da yer almaktadır.

Tablo 5.10. İşletme Sahibiyle Yöneticinin Aynı Kişi Olması İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İşletme Sahibi ve Yönetici Aynı Kişi Midir?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	evet	91	91,0	91,0	91,0
	hayır	9	9,0	9,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.10. doğrultusunda, araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin %91’inde işletme sahibi ile yöneticinin aynı kişi olduğu görülmektedir. Bu belirlenimler çerçevesinde ise, KOBİ’lerde kurumsallaşmanın oldukça düşük düzeyde gerçekleştiği ve geleneksel yönetim anlayışıyla hareket edildiği söylenebilir.

5.11. İŞLETME SAHİBİNİN EĞİTİM DURUMU İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletme Sahibinin Eğitim Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.11.’de yer almaktadır.

Tablo 5.11. İşletme Sahibinin Eğitim Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İşletme Sahibinin Eğitim Durumu					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	İlkokul	8	8,0	8,0	8,0
	Ortaokul	10	10,0	10,0	18,0
	meslek lisesi	18	18,0	18,0	36,0
	Lise	19	19,0	19,0	55,0
	Üniversite	45	45,0	45,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.11. doğrultusunda görülmektedir ki; araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerde işletme sahiplerinin 8’i (%8) ilkokul, 10’u (% 10) ortaokul, 18’i (% 18) meslek lisesi, 19’u (% 19) lise, 45’i (% 45) üniversite mezunudur. Bu belirlemeler çerçevesinde, araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ’lerde üniversite mezunu işletme sahiplerinin sayısının oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

5.12. İŞLETME YÖNETİCİSİNİN EĞİTİM DURUMU İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletme Yöneticisinin Eğitim Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.12.’de yer almaktadır.

Tablo 5.12. İşletme Yöneticisinin Eğitim Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İşletme Yöneticisinin Eğitim Durumu					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	İlkokul	1	1,0	1,0	1,0
	Ortaokul	1	1,0	1,0	2,0
	meslek lisesi	17	17,0	17,0	19,0
	Lise	19	19,0	19,0	38,0
	Üniversite	62	62,0	62,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.12. doğrultusunda görülmektedir ki; araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerde işletme sahiplerinin 1’i (%1) ilkokul, 1’i (% 1) ortaokul, 17’si (% 17) meslek lisesi, 19’u (% 19) lise, 62’si (% 62) üniversite mezunudur. Bu belirlemeler çerçevesinde, araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ’lerde üniversite mezunu işletme yöneticilerinin sayısının oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

5.13. İŞLETMELERDE AYRI BİR FİNANS BÖLÜMÜ BULUNMASI İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerde Ayrı Bir Finans Bölümü Bulunması İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.13.’de yer almaktadır.

Tablo 5.13. İşletmelerde Ayrı Bir Finans Bölümü Bulunması İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İşletmede Ayrı Bir Finans Bölümü Var Mı?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	var	21	21,0	21,0	21,0
	yok	79	79,0	79,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.13. doğrultusunda görülmektedir ki, araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 21’inde (%21) ayrı bir finans bölümü bulunduğu ve 79’ünde (% 79) ayrı bir finans bölümü bulunmadığı belirlenmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; bünyesinde ayrı bir finans bölümü barındırmayan KOBİ’lerin sayısının oldukça yüksek olması dolayısıyla, KOBİ’lerde kurumsallaşmanın henüz gereği gibi yaygınlaşmadığı ve hala geleneksel yönetim anlayışı ile faaliyetlerin yerine getirildiği söylenebilir.

5.14. FİNANS BÖLÜMÜ SORUMLUSUNUN EĞİTİM DURUMU İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“Finans Bölümü Sorumlusunun Eğitim Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.14.’de yer almaktadır.

Tablo 5.14. Finans Bölümü Sorumlusunun Eğitim Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

Finans Bölümü Sorumlusunun Eğitim Durumu					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Yüksek lisans	4	4,0	4,0	4,0
	meslek lisesi	15	15,0	15,0	19,0
	Lise	7	7,0	7,0	26,0
	Üniversite	74	74,0	74,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.14. doğrultusunda görülmektedir ki; araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerde işletme sahiplerinin 4’ü (% 4) yüksek lisans , 15’i (% 15) meslek lisesi, 7’si (% 7) lise, 74’ü (% 74) üniversite mezunudur. Bu belirlemeler çerçevesinde, araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ’lerde üniversite mezunu işletme yöneticilerinin sayısının oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

5.15. İŞLETMELERİN ÜNİVERSİTELERLE İŞBİRLİĞİ İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin Üniversitelerle İşbirliği İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.15.’de yer almaktadır.

Tablo 5.15. İşletmelerin Üniversitelerle İşbirliği İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

Bugüne Kadar Üniversite İle Herhangi Bir Konuda İşbirliğiniz Oldu Mu?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	var	10	10,0	10,0	10,0
	yok	90	90,0	90,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.15. doğrultusunda görülmektedir ki, araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 10’u (% 10) üniversitelerle işbirliği içerisinde bulduklarını ve 90’ı (% 90) bugüne dek üniversitelerle hiçbir şekilde işbirliği kurmadıklarını ifade etmişlerdir.

5.16. İŞLETMELERDE ARAŞTIRMA – GELİŞTİRME FAALİYETLERİ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerde Araştırma – Geliştirme Faaliyetleri Gerçekleştirilmesi İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.16.’da yer almaktadır.

Tablo 5.16. İşletmelerde Araştırma – Geliştirme Faaliyetleri Gerçekleştirilmesi İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İşletmenizde Araştırma ve Geliştirme Faaliyetleri Gerçekleştiriliyor Mu?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	evet	21	21,0	21,0	21,0
	hayır	79	79,0	79,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.16. doğrultusunda görülmektedir ki, araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 21’i (% 21) AR – GE faaliyetlerine yer verdiklerini ve 79’u (% 79) AR – GE faaliyetleri gerçekleştirmediklerini belirtmişlerdir.

5.17. İŞLETMELERİN KOBİNET ÜYELİKLERİ İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin KOBİNET Üyelikleri İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.17.’de yer almaktadır.

Tablo 5.17. İşletmelerin KOBİNET Üyelikleri İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

KOBİNET Üyesi Misiniz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	evet	9	9,0	9,0	9,0
	hayır	91	91,0	91,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.17. doğrultusunda görülmektedir ki, araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 9’u (%9) KOBİNET üyesi olduklarını ve 91’i (% 84) KOBİNET üyesi olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ’lerin büyük oranda KOBİNET üyesi olmamaları nedeniyle, KOSGEB tarafından KOBİ’lere sağlanan iletişim ve bilgilendirme olanaklarından yeterince yararlanmadıkları söylenebilir.

5.18. İŞLETMELERİN HALKA ARZ DURUMU İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin Halka Arz Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.18.’de yer almaktadır.

Tablo 5.18. İşletmelerin Halka Arz Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

Halka Arzı Gerçekleştiriyor Musunuz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Evet	3	3,0	3,0	3,0
	hayır	97	97,0	97,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin %3’ünün halka arz gerçekleştirdikleri ve %97’sinin halka arzı gerçekleştiremedikleri belirlenmiştir.

5.19. İŞLETMELERİN BANKALARLA ÇALIŞTIKLARI SÜRE İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin Bankalarla Çalıştıkları Süre İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.19.’da yer almaktadır.

Tablo 5.19. İşletmelerin Bankalarla Çalıştıkları Süre İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

Kaç Yıldır Bankalarla Çalışıyorsunuz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	1-5	8	8,0	8,0	8,0
	6-10	77	77,0	77,0	85,0
	11-20	15	15,0	15,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.19. doğrultusunda görülmektedir ki, araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerde bankalarla çalışılan en az süre 1-5 (%8.0) ve en fazla süre 11-20 (%15.0) olarak belirlenmiştir.

5.20. İŞLETMELERİN ÇALIŞTIKLARI BANKA SAYISI İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin Çalıştıkları Banka Sayısı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.20.’de yer almaktadır.

Tablo 5.20. İşletmelerin Çalıştıkları Banka Sayısı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

Kaç Banka İle Çalışıyorsunuz?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	1	27	27,0	27,0	27,0
	2	63	63,0	63,0	90,0
	3 ve üzeri	10	10,0	10,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.20. doğrultusunda görülmektedir ki; araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 27’si (% 27) 1 bankayla, 63’ü (% 63) 2 bankayla ve 10’u (% 63) 3 bankayla çalıştıklarını belirlenmiştir.

5.21. İŞLETMELERİN KREDİ KULLANMA DURUMU İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin Kredi Kullanma Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.21.’de yer almaktadır.

Tablo 5.21. İşletmelerin Kredi Kullanma Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İşletmeniz İçin Hiç Kredi Kullandınız Mı?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	evet	96	96,0	96,0	96,0
	hayır	4	4,0	4,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.21. doğrultusunda görülmektedir ki, araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 96’sı (% 96) kredi kullandıklarını ve 4’ü (% 4) bugüne dek hiç kredi kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu belirlemeler çerçevesinde, araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin neredeyse tamamına yakınının kredi kullandığı görülmektedir.

5.22. İŞLETMELERİN KREDİ KULLANMA NEDENİ İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin Kredi Kullanma Nedeni İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.22.’de yer almaktadır.

Tablo 5.22. İşletmelerin Kredi Kullanma Nedeni İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

Kredi Kullanmama Nedeniniz Nedir?		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	İşletme Kuruluş Kredisi	29	29,0	29,0	29,0
	Leasing Kredisi	29	29,0	29,0	58,0
	Factoring Kredisi	8	8,0	8,0	66,0
	İşletme Borçlarının Ödenmesine Yönelik Kredi	30	30,0	30,0	96,0
	Kullanmıyorum	4	4,0	4,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.22. doğrultusunda görülmektedir ki; araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 29’u (% 29) işletme kredisi, 29’u (% 29) leasing kredisi, 8’si (% 8) factoring kredisi ve 30’u (% 30) işletme borçlarının ödenmesine yönelik kredi kullandıklarını belirtmişlerdir. Hiç kredi kullanmayan örneklem grubu ise %4 oranı ile yer almıştır.

5.23. İŞLETMELERİN TERCİH ETTİKLERİ KREDİ VADESİ İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin Tercih Ettikleri Kredi Vadesi İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.23.’de yer almaktadır.

Tablo 5.23. İşletmelerin Tercih Ettikleri Kredi Vadesi İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

Tercih Ettiğiniz Kredi Vadesi Ne Kadardır?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Kısa	3	3,0	3,0	3,0
	Orta	19	19,0	19,0	22,0
	Uzun	74	74,0	74,0	96,0
	Kullanmıyor	4	4,0	4,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.23. doğrultusunda görülmektedir ki; araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 3’ü (% 3) kısa vadeli, 19’u (% 19) orta vadeli ve 74’ü (% 74) uzun vadeli kredi kullanmayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ’lerden %4’ü ise, kredi kullanmadığını belirtmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ’lerin, büyük oranda uzun vadeli kredi kullanmayı tercih ettikleri söylenebilir.

5.24 İŞLETMELERİN KULLANDIKLARI TOPLAM KREDİ MİKTARI İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin Kullandıkları Toplam Kredi Miktarı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 5.24.’de yer almaktadır.

Tablo 5.24. İşletmelerin Kullandıkları Toplam Kredi Miktarı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İşletmeniz İçin Kullandığınız Toplam Kredi Miktarı Ne Kadardır?					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	50.000 TL’den Az	3	3,0	3,0	3,0
	50.001 – 100.000 TL Arası	45	45,0	45,0	48,0
	100.001 – 250.000 TL Arası	31	31,0	31,0	79,0
	250.001 TL’den Fazla	17	17,0	17,0	96,0
	Kullanmıyor	4	4,0	4,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

Tablo 5.24. doğrultusunda görülmektedir ki; araştırma kapsamında yer alan KOBİ’lerin 3’ü (% 3) 50.000 TL’den az, 45’i (% 45) 50.001 – 100.000 TL arası, 31’i (% 31) 100.001 – 250.001 TL arası ve 17’si (% 17) 250.001 TL’den fazla kredi kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ’lerin büyük oranda 50.001 – 100.000 TL arası kredi kullandıkları görülmektedir.

5.25. İŞLETMELERİN MEVCUT DURUMU İLE İLGİLİ TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

“İşletmelerin Mevcut Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler” Tablo 4.25.’de yer almaktadır.

Tablo 5.25. İşletmelerin Mevcut Durumu İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

Bankalarla çalışıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Sürekli	64	64,0	64,0	64,0
	sık sık	23	23,0	23,0	87,0
	ara sıra	6	6,0	6,0	93,0
	Nadiren	3	3,0	3,0	96,0
	Hiç	4	4,0	4,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ’lerin 64’ü (% 64) bankalarla sürekli çalıştıklarını, 23’ü (% 23) sık sık çalıştıklarını, 6’sı (% 6) ara sıra çalıştıklarını ve 3’ü (% 3) nadiren çalıştıklarını belirtmişlerdir. % 4’lük oranı ifade eden 4 KOBİ ise, bankalarla hiç çalışmadığını ifade etmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde, bankalarla çalışan KOBİ sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 5.26. Finansman Sorunu

Finansman sorunu yaşıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Sürekli	42	42,0	42,0	42,0
	sık sık	43	43,0	43,0	85,0
	ara sıra	12	12,0	12,0	97,0
	Nadiren	3	3,0	3,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 42'si (% 42) sürekli finansman sorunu yaşadıklarını, 43'ü (% 42) sık sık finansman sorunu yaşadıklarını, 43'ü (% 43) ara sıra finansman sorunu yaşadıklarını ve 12'si (% 12) nadiren finansman sorunu yaşadıklarını belirtmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde, finansman sorunu yaşamadığını belirten KOBİ olmadığı ve KOBİ'lerin büyük oranda finansman sorunları ile karşı karşıya kaldıklarını ifade ettikleri görülmektedir.

Tablo 5.27. Stoklama

Stoklamadan dolayı finansman sorunları yaşıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Sürekli	27	27,0	27,0	27,0
	sık sık	18	18,0	18,0	45,0
	ara sıra	51	51,0	51,0	96,0
	Hiç	4	4,0	4,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 27'si (% 27) stoklamadan dolayı sürekli finansman sorunu yaşadıklarını, 18'i (% 18) stoklamadan dolayı sık sık finansman sorunu yaşadıklarını, 51'i (% 51) stoklamadan dolayı ara sıra finansman sorunu yaşadıklarını ve 4'ü (% 4) stoklamadan dolayı hiç finansman sorunu yaşamadıklarını belirtmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde, KOBİ'lerin büyük oranda stoklamadan dolayı sürekli finansman sorunu yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 5.28. Ticari Banka Kredisi

Ticari banka kredisi kullanıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Sürekli	69	69,0	69,0	69,0
	Sık sık	31	31,0	31,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 69'u (% 69) sürekli ticari banka kredisi kullandıklarını, 31'i (% 31) sık sık kullandıklarını ifade etmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde, KOBİ'lerin büyük oranda ticari banka kredisi kullandıkları görülmektedir.

Tablo 5.29. Eximbank Kredisi

Eximbank kredisi kullanıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	sürekli	3	3,0	3,0	3,0
	sık sık	1	1,0	1,0	4,0
	ara sıra	5	5,0	5,0	9,0
	nadiren	31	31,0	31,0	40,0
	hiç	60	60,0	60,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 3'ünün (% 3) sürekli Eximbank kredisi kullandıklarını, 1'inin (% 1) sık sık kullandıklarını, 5'i (% 5) ara sıra kullandıklarını ve 31'i (% 31) nadiren kullandıklarını ifade etmiştir. %60'lık oranı ifade eden 60 KOBİ ise, hiç Eximbank kredisi kullanmadıklarını belirtmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde, KOBİ'lerin büyük oranda Eximbank kredisi kullanmayı tercih etmedikleri görülmektedir.

Tablo 5.30 Leasing

Leasing yapıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Sürekli	19	19,0	19,0	19,0
	sık sık	41	41,0	41,0	60,0
	ara sıra	36	36,0	36,0	96,0
	Hiç	4	4,0	4,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 19'u (% 19) sürekli leasing yaptıklarını, 41'i (% 41) sık sık leasing yaptıklarını, 36'sı (% 36) ara sıra leasing yaptıklarını ve 4'ü (% 4) nadiren leasing yaptıklarını ifade etmiştir. % 4'lük oranı ifade eden 4 KOBİ ise, hiç leasing yapmadıklarını belirtmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde, KOBİ'lerin leasing yapmayı çok sık tercih etmedikleri görülmektedir.

Tablo 5.31. Factoring

Factoring yapıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Sürekli	7	7,0	7,0	7,0
	sık sık	5	5,0	5,0	12,0
	ara sıra	55	55,0	55,0	67,0
	Nadiren	28	28,0	28,0	95,0
	Hiç	5	5,0	5,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 7'si (% 7) sürekli factoring yaptıklarını, 5'i (% 5) sık sık factoring yaptıklarını, 5'i (% 5) sık sık factoring yaptıklarını ve 55'i (% 55) ara sıra factoring yaptıklarını ifade etmiştir.28'i (28) nadiren ve %5'lik oranı ifade eden 5 KOBİ ise, hiç factoring yapmadıklarını belirtmiştir. Bu belirlenmeler çerçevesinde, KOBİ'lerin factoring yapmayı çok sık tercih etmedikleri görülmektedir.

Tablo 5.32. Risk Sermayesi

Risk sermayesi kullanıyoruz					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Sürekli	13	13,0	13,0	13,0
	sık sık	9	9,0	9,0	22,0
	ara sıra	41	41,0	41,0	63,0
	Nadiren	23	23,0	23,0	86,0
	Hiç	14	14,0	14,0	100,0
	Toplam		100	100,0	100,0

KOBİ'lerin 13'ü (% 13) risk sermayesini sürekli kullandıklarını, 9'u (% 9) sık sık kullandıklarını, 41'i (% 41) ara sıra kullandıklarını ve 23'ü (% 23) nadiren kullandıklarını ifade etmiştir. % 14'lük oranı ifade eden 14 KOBİ ise, hiç risk sermayesi kullanmadıklarını belirtmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde, KOBİ'lerin risk sermayesi kullanmayı çok sık tercih etmedikleri görülmektedir.

Tablo 5.33. Esnafa Borç

Esnafa borçlanıyoruz.						
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde	
Geçerlilik	Sürekli	72	72,0	72,0	72,0	
	sık sık	13	13,0	13,0	85,0	
	ara sıra	8	8,0	8,0	93,0	
	Nadiren	7	7,0	7,0	100,0	
	Toplam		100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 72'si (% 72) esnafa sürekli borçlandıklarını, 13'ü (% 13) sık sık borçlandıklarını, 8'si (% 8) ara sıra borçlandıklarını ve 7'si (% 7) nadiren borçlandıklarını ifade

etmiştir. Hiçbir KOBİ ise, esnafa borçlanmadığını belirtmemiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde, araştırmanın örnekleminde yer alan tüm KOBİ'lerin esnafa borçlandıkları görülmektedir.

Tablo 5.34. Dış Ükelere Borç

Dış ülkelerden borçlanıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	hiç	100	100,0	100,0	100,0

KOBİ'lerin tamamı, dış ülkelere borçlanmadıklarını belirtmiştir.

Tablo 5.35. Vergi Muafiyeti

Vergi muafiyetlerinden yararlanıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Sürekli	28	28,0	28,0	28,0
	sık sık	32	32,0	32,0	60,0
	ara sıra	23	23,0	23,0	83,0
	Nadiren	9	9,0	9,0	92,0
	Hiç	8	8,0	8,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 28'i (% 28) vergi muafiyetlerinden sürekli yararlandıklarını, 32'i (% 32) sık sık yararlandıklarını, 23'ü (% 23) ara sıra yararlandıklarını ve 9'u (% 9) nadiren yararlandıklarını ifade etmiştir. %8'lik oranı ifade eden 8 KOBİ ise, vergi muafiyetlerinden hiç yararlanmadıklarını belirtmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde, KOBİ'lerin vergi muafiyetlerinden büyük oranda yararlandıkları görülmektedir.

Tablo 5.36. AB KOBİ Finansmanı

AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden yararlanıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Sürekli	6	6,0	6,0	6,0
	sık sık	20	20,0	20,0	26,0
	ara sıra	11	11,0	11,0	37,0
	Nadiren	14	14,0	14,0	51,0
	Hiç	49	49,0	49,0	100,0
	Toplam		100	100,0	100,0

KOBİ'lerin 6'sı (% 6) AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden sürekli yararlandıklarını, 20'si (% 20) sık sık yararlandıklarını, 11'i (% 11) ara sıra yararlandıklarını ve 14'i (% 14) nadiren yararlandıklarını ifade etmiştir. % 49'luk oranı ifade eden 49 KOBİ ise, AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden hiç yararlanmadıklarını belirtmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; KOBİ'lerin, AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden büyük oranda yararlanmadıkları görülmektedir.

Tablo 5.37. Kredi Garanti Fonu

Kredi Garanti Fonu'ndan yararlanıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	sürekli	6	6,0	6,0	6,0
	sık sık	9	9,0	9,0	15,0
	ara sıra	20	20,0	20,0	35,0
	nadiren	54	54,0	54,0	89,0
	hiç	11	11,0	11,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 6'sı (% 6) Kredi Garanti Fonu'ndan sürekli yararlandıklarını, 9'u (% 9) sık sık yararlandıklarını, 20'si (% 20) ara sıra yararlandıklarını ve 54'ü (% 54) nadiren yararlandıklarını ifade etmiştir. % 11'lik oranı ifade eden 11 KOBİ ise, Kredi Garanti Fonu'ndan hiç yararlanmadıklarını belirtmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde, KOBİ'lerin Kredi Garanti Fonu'ndan yararlanmayı çok sık tercih etmedikleri görülmektedir.

Tablo 5.38. KOBİ Yatırımlarına Sağlanan Devlet Desteği

KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden yararlanıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Sürekli	42	42,0	42,0	42,0
	sık sık	24	24,0	24,0	66,0
	ara sıra	6	6,0	6,0	72,0
	Nadiren	27	27,0	27,0	99,0
	Hiç	1	1,0	1,0	100,0
	Toplam		100	100,0	100,0

KOBİ'lerin 42'si (% 42) KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden sürekli yararlandıklarını, 24'ü (% 24) sık sık yararlandıklarını, 6'sı (% 6) ara sıra yararlandıklarını ve 27'si (% 27) nadiren yararlandıklarını ifade etmiştir. % 1'lik oranı ifade eden 1 KOBİ ise, KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden hiç yararlanmadığını belirtmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; KOBİ'lerin, KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden büyük oranda yararlandıkları görülmektedir.

Tablo 5.39. AR-GE Destekleri

KOSGEB'in AR – GE desteklerinden yararlanıyoruz					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	sürekli	40	40,0	40,0	40,0
	sık sık	33	33,0	33,0	73,0
	ara sıra	21	21,0	21,0	94,0
	nadiren	6	6,0	6,0	100,0
	Toplam		100	100,0	100,0

KOBİ'lerin 40'ı (% 40) KOSGEB'in AR – GE desteklerinden sürekli yararlandıklarını, 33'ü (% 33) sık sık yararlandıklarını, 21'i (% 21) ara sıra yararlandıklarını ve 6'sı (% 6) nadiren yararlandıklarını ifade etmiştir. Araştırmanın örnekleminde yer alan ve KOSGEB'in AR – GE desteklerinden yararlanmadığını belirten hiçbir KOBİ olmaması doğrultusunda da, KOBİ'lerin tümünün KOSGEB'in AR – GE desteklerinden yararlanmak adına hareket ettikleri görülmektedir.

Tablo 5.40. TÜBİTAK-TİDEB'in AR-GE Destekleri

TÜBİTAK – TİDEB'in AR – GE desteklerinden yararlanıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Sürekli	2	2,0	2,0	2,0
	sık sık	5	5,0	5,0	7,0
	ara sıra	24	24,0	24,0	31,0
	Hiç	69	69,0	69,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 2'si (% 2) TÜBİTAK – TİDEB'in AR – GE desteklerinden sürekli yararlandıklarını, 5'u (% 5) sık sık yararlandıklarını, 24'u (% 24) ara sıra yararlandıklarını ve 69'u (% 69) ise, TÜBİTAK – TİDEB'in AR – GE desteklerinden hiç yararlanmadığını belirtmiştir.

Tablo 5.41. TTGV'nin Sağladığı AR-GE Destekleri

TTGV'nin sağladığı AR – GE desteklerinden yararlanıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	sık sık	2	2,0	2,0	2,0
	ara sıra	18	18,0	18,0	20,0
	Nadiren	41	41,0	41,0	61,0
	Hiç	39	39,0	39,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 2'si (% 2) TTGV'nin sağladığı AR – GE desteklerinden sürekli yararlandıklarını, 18'i (% 18) ara sıra yararlandıklarını ve 41'i (% 41) nadiren yararlandıklarını ifade etmiştir. % 39'luk oranı ifade eden 39 KOBİ ise, TTGV'nin sağladığı AR – GE desteklerinden hiç yararlanmadıklarını belirtmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde, KOBİ'lerin büyük oranda TTGV'nin sağladığı AR – GE desteklerinden yararlanmayı tercih etmedikleri görülmektedir.

Tablo 5.42. EUREKA'nın Sağladığı AR-GE Destekleri

EUREKA'nın sağladığı AR – GE desteklerinden yararlanıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Sürekli	3	3,0	3,0	3,0
	sık sık	2	2,0	2,0	5,0
	ara sıra	4	4,0	4,0	9,0
	Nadiren	16	16,0	16,0	25,0
	Hiç	75	75,0	75,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 3'ü (% 3) EUREKA'nın sağladığı AR – GE desteklerinden sürekli yararlandıklarını, 2'si (% 2) sık sık yararlandıklarını, 4'ü (% 4) ara sıra yararlandıklarını ve 16'sı (% 16) nadiren yararlandıklarını ifade etmiştir. %75'lik oranı ifade eden 75 KOBİ ise, EUREKA'nın sağladığı AR – GE desteklerinden hiç yararlanmadıklarını belirtmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde, KOBİ'lerin büyük oranda EUREKA'nın sağladığı AR – GE desteklerinden yararlanmayı tercih etmedikleri görülmektedir.

Tablo 5.43. Bankaların Sağladığı KOBİ Kredileri

Bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden yararlanıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Sürekli	63	63,0	63,0	63,0
	sık sık	19	19,0	19,0	82,0
	ara sıra	10	10,0	10,0	92,0
	Nadiren	8	8,0	8,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 63'ü (% 63) bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden sürekli yararlandıklarını, 19'u (% 19) sık sık yararlandıklarını, 10'u (% 10) ara sıra yararlandıklarını ve 8'i (% 8) nadiren yararlandıklarını ifade etmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde, KOBİ'lerin neredeyse tamamının bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden yararlandıkları görülmektedir.

Tablo 5.44. Barter Kullanımı

Barter kullanıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Sürekli	12	12,0	12,0	12,0
	sık sık	8	8,0	8,0	20,0
	ara sıra	42	42,0	42,0	62,0
	Nadiren	26	26,0	26,0	88,0
	Hiç	12	12,0	12,0	100,0
	Toplam		100	100,0	100,0

KOBİ'lerin 12'si (% 12) sürekli barter kullandıklarını, 8'i (%8) sık sık kullandıklarını, 42'si (% 42) ara sıra kullandıklarını ve 26'sı (% 26) nadiren kullandıklarını ifade etmiştir. % 12'lik oranı ifade eden 12 KOBİ ise, hiç barter kullanmadıklarını belirtmiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde, KOBİ'lerin zaman zaman barter kullanmayı tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 5.45. KOBİ'lere Yeterince Kredi Çeşidi Sağlanması

KOBİ'lere yeterince kredi çeşidi sağlanmamaktadır.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	3	3,0	3,0	3,0
	Katılmıyorum	4	4,0	4,0	7,0
	Kararsızım	6	6,0	6,0	13,0
	Katılıyorum	47	47,0	47,0	60,0
	Tamamen katılıyorum	40	40,0	40,0	100,0
	Toplam		100	100,0	100,0

KOBİ'lerin 3'ü (% 3) yeterince kredi sağlanmadığı ifadesine kesinlikle katılmıyorum, 4'i (% 4) katılmıyorum, 6'si (% 6) kararsızım, 47'si (% 47) katılıyorum ve 40'ı (% 40) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, KOBİ'lere yeterli kredi sağlanmadığını düşündükleri görülmektedir.

Tablo 5.46. KOBİ'lere Verilen Kredi Miktarı

KOBİ'lere verilen kredi miktarı yetersizdir.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	11	11,0	11,0	11,0
	Katılmıyorum	7	7,0	7,0	18,0
	Kararsızım	14	14,0	14,0	32,0
	Katılıyorum	27	27,0	27,0	59,0
	Tamamen katılıyorum	41	41,0	41,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 11'i (% 11) verilen kredi miktarının yetersiz olduğu ifadesine kesinlikle katılmıyorum, 7'si (% 7) katılmıyorum, 14'ü (% 14) kararsızım, 27'si (% 27) katılıyorum ve 41'i (% 41) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, KOBİ'lere verilen kredi miktarını yetersiz buldukları görülmektedir.

Tablo 5.47. Teminat Yetersizliği

Teminat yetersizliği nedeniyle kredi bulmada güçlük çekiyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	1	1,0	1,0	1,0
	Katılmıyorum	2	2,0	2,0	3,0
	Kararsızım	7	7,0	7,0	10,0
	Katılıyorum	62	62,0	62,0	72,0
	Tamamen katılıyorum	28	28,0	28,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 1'i (% 1) teminat yetersizliği nedeniyle kredi bulmada güçlük çekildiğine yönelik ifadeye kesinlikle katılmıyorum, 2'si (% 2) katılmıyorum, 7'si (% 7) kararsızım, 62'si (% 62) katılıyorum ve 28'si (% 28) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, teminat yetersizliği nedeniyle kredi bulmada güçlük çektiklerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.48. Yüksek Faiz Oranları Nedeniyle Kredi Bulma

Yüksek faiz oranları nedeniyle kredi bulmada güçlük çekiyoruz					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	8	8,0	8,0	8,0
	Katılmıyorum	7	7,0	7,0	15,0
	Kararsızım	13	13,0	13,0	28,0
	Katılıyorum	38	38,0	38,0	66,0
	Tamamen katılıyorum	34	34,0	34,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 8'i (% 8) yüksek faiz oranları nedeniyle kredi bulmada güçlük çekildiği ifadesine kesinlikle katılmıyorum, 7'si (% 7) katılmıyorum, 13'ü (% 13) kararsızım, 38'i (% 38) katılıyorum ve 34'ü (% 34) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, yüksek faiz oranları nedeniyle kredi bulmada güçlük çektiklerini ifade ettikleri görülmektedir.

Tablo 5.49. Bilanço Kar Zarar Cetvelinin Yetersizliği

Bilanço, kâr ve zarar cetvelinin yetersizliği nedeniyle kredi bulmada güçlük çekiyorum.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	2	2,0	2,0	2,0
	Katılmıyorum	11	11,0	11,0	13,0
	Katılıyorum	47	47,0	47,0	60,0
	Tamamen katılıyorum	40	40,0	40,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 2'si (% 2) bilanço, kâr ve zarar cetvelinin yetersizliği nedeniyle kredi bulmada güçlük çekildiği ifadesine kesinlikle katılmıyorum, 11'si (% 11) katılmıyorum, 47'si (% 47) katılıyorum, 40'ı (% 40) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde, araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün; bilanço, kâr ve zarar cetvelinin yetersizliği nedeniyle kredi bulmada güçlük çektiklerini ifade ettikleri görülmektedir.

Tablo 5.50. Kredi İmkanları

Kredi imkânlarından her zaman haberdar olabiliyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Katılmıyorum	15	15,0	15,0	15,0
	Katılıyorum	16	16,0	16,0	31,0
	Tamamen katılıyorum	69	69,0	69,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 15'i (% 15) kredi imkânlarından her zaman haberdar olunabilmekte ifadesine kesinlikle katılmıyorum, 16'sı (% 16) katılıyorum, 69'u (% 69). Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, kredi imkânlarından her zaman haberdar olamadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.51. Kredi İmkanları ve Koşulları

Kredi imkânlar ve koşulları konusunda yeterince bilgimiz var.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	68	68,0	68,0	68,0
	Katılmıyorum	24	24,0	24,0	92,0
	Kararsızım	4	4,0	4,0	96,0
	Katılıyorum	4	4,0	4,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 68'i (% 68) kredi imkânları ve koşulları konusunda yeterince bilgileri olduğu ifadesine kesinlikle katılmıyorum, 24'ü (% 24) katılmıyorum, 4'ü (% 4) kararsızım ve 4'ü (% 4) katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, kredi imkânları ve koşulları konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.52. Yatırım Kredilerinin Yeterliliği

Yatırım kredilerinin yeterli olduğunu düşünüyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	59	59,0	59,0	59,0
	Katılmıyorum	26	26,0	26,0	85,0
	Kararsızım	11	11,0	11,0	96,0
	Katılıyorum	4	4,0	4,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 59'u (% 59) yatırım kredilerinin yeterli olduğu ifadesine kesinlikle katılmıyorum, 26'i (% 26) katılmıyorum, 11'i (% 11) kararsızım, 4'ü (% 4) katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, yatırım kredilerini yeterli bulmadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.53. Kredi Geri Ödeme Süreleri

Kredi geri ödeme süreleri yeterli değildir.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	37	37,0	37,0	37,0
	Katılmıyorum	35	35,0	35,0	72,0
	Kararsızım	15	15,0	15,0	87,0
	Katılıyorum	10	10,0	10,0	97,0
	Tamamen katılıyorum	3	3,0	3,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 37'si (%37) kredi geri ödeme sürelerinin yeterliliğine ilişkin ifadeye tamamen katılmıyorum, 35'i (%35) katılmıyorum, 15'i (%15) kararsızım ve 10'u (% 10) katılıyorum yanıtını, 3ü (%3) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde;

araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, kredi geri ödeme sürelerini yeterli buldukları belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.54. Kredi Bulunması

Kredi bulamadığımız için finansman sorunu yaşıyoruz					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	53	53,0	53,0	53,0
	Katılmıyorum	41	41,0	41,0	94,0
	Kararsızım	6	6,0	6,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 53'ü (% 53) kredi bulunamadığında finansman sorunu yaşandığı ifadesine tamamen katılmıyorum, 41'i (% 41) katılmıyorum, 6'sı (% 6) kararsızım yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, kredi bulamadıkları için finansman sorunu yaşamadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.55. Kredi Maliyetleri

Kredi maliyetleri yüksek olduğu için finansman sorunu yaşıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	1	1,0	1,0	1,0
	Katılmıyorum	4	4,0	4,0	5,0
	Katılıyorum	20	20,0	20,0	25,0
	Tamamen katılıyorum	75	75,0	75,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 75'i (% 75) kredi maliyetlerinin yüksekliği dolayısıyla finansman sorunu yaşadığı ifadesine tamamen katılıyorum, 20'si (% 20) katılıyorum, 4'ü (% 4) katılmıyorum, 1'i (% 1) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, kredi maliyetlerinin yüksek olması dolayısıyla finansman sorunu yaşadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.56. Yatırımlardaki Artış

Yatırımlarımızdaki artışlar nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	7	7,0	7,0	7,0
	Katılmıyorum	9	9,0	9,0	16,0
	Kararsızım	9	9,0	9,0	25,0
	Katılıyorum	32	32,0	32,0	57,0
	Tamamen katılıyorum	43	43,0	43,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 43'ü (% 43) yatırımlarındaki artış nedeniyle finansman sorunu yaşadıklarına ilişkin ifadeye tamamen katılıyorum, 31'si (% 32) katılıyorum, 9'u (% 9) kararsızım, 9'u (% 9) katılmıyorum ve 7'si (% 7) tamamen katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, yatırımlarındaki artış nedeniyle finansman sorunu yaşadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.57. Özkaynak

Özkaynak yaratamadığımız için finansman sorunu yaşıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	6	6,0	6,0	6,0
	Katılmıyorum	4	4,0	4,0	10,0
	Kararsızım	17	17,0	17,0	27,0
	Katılıyorum	44	44,0	44,0	71,0
	Tamamen katılıyorum	29	29,0	29,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 44'ü (%44) özkaynak yaratılmadığı için finansman sorunu yaşadığı ifadesine katılıyorum, 29'u (% 29) tamamen katılıyorum, 17'si (% 17) kararsızım, 6'sı (% 6) tamamen katılmıyorum ve 4'ü (% 4) katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, özkaynak yaratamadıkları için finansman sorunu yaşadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.58. Nakit Para Akışı

Nakit para akışını sağlayamadığımız için finansman sorunu yaşıyoruz					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	2	2,0	2,0	2,0
	Kararsızım	5	5,0	5,0	7,0
	Katılıyorum	38	38,0	38,0	45,0
	Tamamen katılıyorum	55	55,0	55,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 55'i (% 55) nakit para akışı sağlayamadıkları için finansman sorunu yaşadıkları ifadesine tamamen katılmıyorum, 38'i (% 38) katılıyorum, 5'i (%5) kararsızım ve 2'si (% 2) tamamen katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, nakit para akışı sağlayamadıkları için finansman sorunu yaşadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.59. Hammadde Temini

Hammadde temini nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	1	1,0	1,0	1,0
	Katılmıyorum	6	6,0	6,0	7,0
	Kararsızım	7	7,0	7,0	14,0
	Katılıyorum	37	37,0	37,0	51,0
	Tamamen katılıyorum	49	49,0	49,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 49'u (% 49) hammadde temini nedeniyle finansman sorunu yaşadıkları ifadesine tamamen katılıyorum, 37'si (% 37) katılıyorum, 7'si (% 7) kararsızım, 6'sı (% 6) katılmıyorum ve 1'i (% 1) tamamen katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, hammadde temini nedeniyle finansman sorunu yaşadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.60. İthal Girdi Kullanımı

İthal girdi kullanımı nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	46	46,0	46,0	46,0
	Katılmıyorum	28	28,0	28,0	74,0
	Kararsızım	9	9,0	9,0	83,0
	Katılıyorum	5	5,0	5,0	88,0
	Tamamen katılıyorum	12	12,0	12,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 46'sı (% 46) ithal girdi kullanımı nedeniyle finansman sorunu yaşadıkları ifadesine kesinlikle katılmıyorum, 28'i (% 28) katılmıyorum, 12'si (% 12) tamamen katılıyorum, 9'u (% 9) kararsızım ve 5'i (% 5) katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, ithal girdi kullanımı nedeniyle finansman sorunu yaşamadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.61. Döviz Sıkıntısı

Döviz sıkıntısı nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Kararsızım	12	12,0	12,0	12,0
	Katılıyorum	36	36,0	36,0	48,0
	Tamamen katılıyorum	52	52,0	52,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 52'si (%52) döviz sıkıntısı nedeniyle finansman sorunu yaşadıkları ifadesine tamamen katılıyorum, 36'sı (%36) katılıyorum, 12'si (% 12) kararsızım yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir

bölümünün, döviz sıkıntısı nedeniyle finansman sorunu yaşadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.62. Ülkedeki Yüksek Enflasyon

Ülkedeki yüksek enflasyon ve ekonomik istikrarsız nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Katılmıyorum	5	5,0	5,0	5,0
	Kararsızım	7	7,0	7,0	12,0
	Katılıyorum	33	33,0	33,0	45,0
	Tamamen katılıyorum	55	55,0	55,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 55'i (%55) ülkedeki yüksek enflasyon ve ekonomik istikrarsızlık nedeniyle finansman sorunu yaşadıkları ifadesine tamamen katılıyorum, 33'ü (% 33) katılıyorum, 7'si (% 7) kararsızım ve 5'i (%5) katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, ülkedeki yüksek enflasyon ve ekonomik istikrarsızlık nedeniyle finansman sorunu yaşadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.63. Diğer Maliyet Artışları

Diğer maliyet artışları nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Katılmıyorum	7	7,0	7,0	7,0
	Kararsızım	12	12,0	12,0	19,0
	Katılıyorum	16	16,0	16,0	35,0
	Tamamen katılıyorum	65	65,0	65,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 65'i (% 65) diğer maliyet artışları nedeniyle finansman sorunu yaşadıkları ifadesine tamamen katılıyorum, 16'sı (% 16) katılıyorum, 12'si (% 12) kararsızım ve 7'si (%7) katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, diğer maliyet artışları nedeniyle finansman sorunu yaşadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.64. Pazarlama ve Dağıtım

Pazarlama ve dağıtım sorunları nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Katılmıyorum	1	1,0	1,0	1,0
	Kararsızım	6	6,0	6,0	7,0
	Katılıyorum	48	48,0	48,0	55,0
	Tamamen katılıyorum	45	45,0	45,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 48'i (% 48) pazarlama ve dağıtım sorunları nedeniyle finansman sorunu yaşadıkları ifadesine katılıyorum, 45'i (% 45) tamamen katılıyorum, 6'sı (% 6) kararsızım ve 1'i (%1) katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, pazarlama ve dağıtım sorunları nedeniyle finansman sorunu yaşadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.65. Sermaye Piyasası

Sermaye piyasasına kolayca girebiliyoruz					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Katılmıyorum	2	2,0	2,0	2,0
	Kararsızım	13	13,0	13,0	15,0
	Katılıyorum	45	45,0	45,0	60,0
	Tamamen katılıyorum	40	40,0	40,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 45'i (% 45) sermaye piyasasına kolayca girebiliyoruz ifadesine katılıyorum, 40'ı (% 40) tamamen katılıyorum, 13'ü (% 13) kararsızım ve 2'si (%2) katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, sermaye piyasasına kolayca girebiliyor olduklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.66. Vergi Muafiyetleri

Vergi muafiyetlerinden yararlanabiliyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	35	35,0	35,0	35,0
	Katılmıyorum	28	28,0	28,0	63,0
	Kararsızım	19	19,0	19,0	82,0
	Katılıyorum	12	12,0	12,0	94,0
	Tamamen katılıyorum	6	6,0	6,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 35'i (%35) vergi muafiyetlerinden yararlanılabildiği ifadesine tamamen katılmıyorum, 28'i (% 28) katılmıyorum, 19'u (% 19) kararsızım, 12'si (% 12) katılıyorum ve 6'sı (% 6) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, vergi muafiyetlerinden yararlanamadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.67. Mevcut Vergi Sistemi

Mevcut vergi sisteminin adaletli olduğunu düşünüyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	48	48,0	48,0	48,0
	Katılmıyorum	37	37,0	37,0	85,0
	Kararsızım	10	10,0	10,0	95,0
	Katılıyorum	5	5,0	5,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 48'i (%48) mevcut vergi sisteminin adaletli olduğuna yönelik ifadeye tamamen katılmıyorum, 37'si (% 37) katılmıyorum, 10'u(%10) kararsızım, 5'i (% 5) katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, mevcut vergi sisteminin adaletli olmadığını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.68. Mevcut Vergi Sistemi

Mevcut vergi sisteminin yeterli olduğunu düşünüyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	59	59,0	59,0	59,0
	Katılmıyorum	41	41,0	41,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 59'u (%59) mevcut vergi sisteminin yeterli olduğuna yönelik ifadeye tamamen katılmıyorum, 41'i (% 41) katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, mevcut vergi sisteminin yeterli olmadığını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.69. AR-GE ve Teknolojik Yenilikler

AR – GE ve teknolojik yeniliklere düzenli ve yeterli kaynak ayırabiliyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	65	65,0	65,0	65,0
	Katılmıyorum	20	20,0	20,0	85,0
	Kararsızım	6	6,0	6,0	91,0
	Katılıyorum	5	5,0	5,0	96,0
	Tamamen katılıyorum	4	4,0	4,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 65'i (%65) AR – GE ve teknolojik yeniliklere düzenli ve yeterli kaynak ayırabildikleri ifadesine tamamen katılmıyorum, 20'si (%20) katılmıyorum, 6'sı (%6) kararsızım, 5'i (% 5) katılıyorum ve 4'ü (% 4) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, AR – GE ve teknolojik yeniliklere düzenli ve yeterli kaynak ayıramadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.70. Üniversite ile İşbirliği

Üniversite ile işbirliğinin gerekliliğine inanıyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Katılmıyorum	3	3,0	3,0	3,0
	Kararsızım	10	10,0	10,0	13,0
	Katılıyorum	11	11,0	11,0	24,0
	Tamamen katılıyorum	76	76,0	76,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 76'sı (% 76) üniversite ile işbirliğinin gerekliliğine inandıklarına yönelik ifadeye tamamen katılıyorum, 11'i (% 11) katılıyorum ve 10'u(% 10) kararsızım, 3'ü (%3)

katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, üniversite ile işbirliğinin gerekliliğine inandıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.71. Türkiye'nin AB'ye Üye Olması

Türkiye'nin AB'ye üye olmasının sektöre etkisi olumlu olacaktır.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Katılmıyorum	5	5,0	5,0	5,0
	Kararsızım	12	12,0	12,0	17,0
	Katılıyorum	16	16,0	16,0	33,0
	Tamamen katılıyorum	67	67,0	67,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 67'si(%67) Türkiye'nin AB'ye üye olmasının sektöre etkisinin olumlu olacağına yönelik ifadeye tamamen katılıyorum, 16'sı(%16) katılıyorum ve 12'si (% 12) kararsızım, 5'i (%5) katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, Türkiye'nin AB'ye üye olmasının sektöre etkisinin olumlu olacağını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.72. AB'nin Sağlamış Olduğu KOBİ Finansmanı

AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden yeterince haberdarız					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	63	63,0	63,0	63,0
	Katılmıyorum	23	23,0	23,0	86,0
	Kararsızım	7	7,0	7,0	93,0
	Katılıyorum	7	7,0	7,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 63'ü (%63) AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden yeterince haberdarız ifadesine tamamen katılmıyorum, 23'ü (% 23) katılmıyorum, 7'si (% 7) kararsızım ve 7'si (%7) katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden yeterince haberdar olmadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.73. AB'nin Sağlamış Olduğu KOBİ Finansmanı Desteklerinden Yararlanma

AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	54	54,0	54,0	54,0
	Katılmıyorum	30	30,0	30,0	84,0
	Kararsızım	14	14,0	14,0	98,0
	Katılıyorum	2	2,0	2,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 54'ü (%54) AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz ifadesine tamamen katılmıyorum, 30'u (%30) katılmıyorum, 14'ü (% 14) kararsızım, 2'si (% 2) katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünmediklerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.74. Kredi Garanti Fonu

Kredi Garanti Fonu hakkında yeterince bilgimiz var.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	50	50,0	50,0	50,0
	Katılmıyorum	19	19,0	19,0	69,0
	Kararsızım	12	12,0	12,0	81,0
	Katılıyorum	9	9,0	9,0	90,0
	Tamamen katılıyorum	10	10,0	10,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 50'si (%50) Kredi Garanti Fonu hakkında yeterince bilgimiz var ifadesine tamamen katılmıyorum, 19'u (% 19) katılmıyorum, 12'si (% 12) kararsızım, 10'u (% 10) tamamen katılıyorum ve 9'u (% 9) katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, Kredi Garanti Fonu hakkında yeterince bilgileri olmadığını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.75. Kredi Garanti Fonu'ndan Yararlanma

Kredi Garanti Fonu'ndan gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	54	54,0	54,0	54,0
	Katılmıyorum	16	16,0	16,0	70,0
	Kararsızım	10	10,0	10,0	80,0
	Katılıyorum	9	9,0	9,0	89,0
	Tamamen katılıyorum	11	11,0	11,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 54'ü (%54) Kredi Garanti Fonu'ndan gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz ifadesine tamamen katılmıyorum, 16'sı (% 16) katılmıyorum, 11'i (% 11) tamamen katılıyorum, 10'u (% 10) kararsızım ve 9'u (% 9) katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, Kredi Garanti Fonu'ndan gelecekte yararlanmayı düşünmediklerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.76. KOBİ Yatırımlarına Sağlanan Devlet Destekleri

KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden yeterince haberdarız.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	27	27,0	27,0	27,0
	Katılmıyorum	28	28,0	28,0	55,0
	Kararsızım	34	34,0	34,0	89,0
	Katılıyorum	11	11,0	11,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 34'ü (%34) KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden yeterince haberdarız ifadesine kararsızım, 28'i (%28) katılmıyorum,27'si (% 27) tamamen katılıyorum, 11'i (% 11) katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden yeterince haberdar olmadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.77. KOBİ Yatırımlarına Sağlanan Devlet Desteklerinden Yararlanma

KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	69	69,0	69,0	69,0
	Katılmıyorum	18	18,0	18,0	87,0
	Kararsızım	7	7,0	7,0	94,0
	Katılıyorum	6	6,0	6,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 69'u (% 69) KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz ifadesine tamamen katılmıyorum, 18'i (% 18) katılmıyorum, 7'si (% 7) kararsızım, 6'sı (% 6) katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünmediklerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.78. KOSGEB'in AR-GE Destekleri

KOSGEB'in AR – GE desteklerinden yeterince haberdarız					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	38	38,0	38,0	38,0
	Katılmıyorum	26	26,0	26,0	64,0
	Kararsızım	13	13,0	13,0	77,0
	Katılıyorum	10	10,0	10,0	87,0
	Tamamen katılıyorum	13	13,0	13,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 38'i (% 38) KOSGEB'in AR – GE desteklerinden yeterince haberdarız ifadesine tamamen katılmıyorum, 26'sı (% 26) katılmıyorum, 13'ü (% 13) kararsızım, 13'ü (% 13) tamamen katılıyorum ve 10'u (% 10) katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, KOSGEB'in AR – GE desteklerinden yeterince haberdar olmadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.79. KOSGEB'in AR-GE Desteklerinden Yararlanma

KOSGEB'in AR – GE desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	41	41,0	41,0	41,0
	Katılmıyorum	32	32,0	32,0	73,0
	Kararsızım	13	13,0	13,0	86,0
	Katılıyorum	12	12,0	12,0	98,0
	Tamamen katılıyorum	2	2,0	2,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 41'i (% 41) KOSGEB'in AR – GE desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz ifadesine tamamen katılmıyorum, 32'si (% 32) katılmıyorum, 13'ü (% 13) kararsızım, 12'si (% 12) katılıyorum ve 2'si (% 2) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünmediklerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.80. TÜBİTAK – TİDEB’in AR-GE Destekleri

TÜBİTAK – TİDEB’in AR – GE desteklerinden yeterince haberdarız					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	66	66,0	66,0	66,0
	Katılmıyorum	13	13,0	13,0	79,0
	Kararsızım	11	11,0	11,0	90,0
	Katılıyorum	10	10,0	10,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ’lerin 66’sı (% 66) TÜBİTAK – TİDEB’in AR – GE desteklerinden yeterince haberdarız ifadesine tamamen katılmıyorum, 13’ü (% 13) katılmıyorum, 11’i (% 11) kararsızım ve 10 (% 10) katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ’lerin büyük bir bölümünün, TÜBİTAK – TİDEB’in AR – GE desteklerinden yeterince haberdar olmadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.81. TÜBİTAK – TİDEB’in AR-GE Desteklerinden Yararlanma

TÜBİTAK – TİDEB’in AR – GE desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	30	30,0	30,0	30,0
	Katılmıyorum	35	35,0	35,0	65,0
	Kararsızım	16	16,0	16,0	81,0
	Katılıyorum	10	10,0	10,0	91,0
	Tamamen katılıyorum	9	9,0	9,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 35'i (% 35) TÜBİTAK – TİDEB'in AR – GE desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünmüyorum, 30'u (% 30) tamamen katılmıyorum, 16'sı (% 16) kararsızım, 10'u (% 10) katılıyorum ve 9'u (% 9) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, TÜBİTAK – TİDEB'in AR – GE desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünmediklerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.82. TTGV'nin Sağladığı AR-GE Destekleri

TTGV'nin sağladığı AR – GE desteklerinden yeterince haberdarız.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	65	65,0	65,0	65,0
	Katılmıyorum	11	11,0	11,0	76,0
	Kararsızım	6	6,0	6,0	82,0
	Katılıyorum	18	18,0	18,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 65'i (% 65) TTGV'nin sağladığı AR – GE desteklerinden yeterince haberdarız ifadesine tamamen katılmıyorum, 18'i(% 18) katılıyorum, 11'i (% 11) katılmıyorum ve 6'sı (% 6) kararsızım yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, TTGV'nin sağladığı AR – GE desteklerinden yeterince haberdar olmadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.83. TTGV'nin Sağladığı AR-GE Desteklerinden Yararlanma

TTGV'nin sağladığı AR – GE desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	32	32,0	32,0	32,0
	Katılmıyorum	26	26,0	26,0	58,0
	Kararsızım	18	18,0	18,0	76,0
	Katılıyorum	12	12,0	12,0	88,0
	tamamen Katılıyorum	12	12,0	12,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 32'si (% 32) TTGV'nin sağladığı AR – GE desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz ifadesine tamamen katılmıyorum, 26'sı (% 26) katılmıyorum, 18'i (% 18) kararsızım, 12'i (% 12) katılıyorum ve 12'si (% 12) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, TTGV'nin sağladığı AR – GE desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünmediklerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.84. EUREKA'nın Sağladığı AR-GE Destekleri

EUREKA'nın sağladığı AR – GE desteklerinden yeterince haberdarız.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	42	42,0	42,0	42,0
	Katılmıyorum	21	21,0	21,0	63,0
	Kararsızım	19	19,0	19,0	82,0
	Katılıyorum	18	18,0	18,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 42'si (%42) EUREKA'nın sağladığı AR – GE desteklerinden yeterince haberdarız ifadesine tamamen katılmıyorum, 21'i (% 21) katılmıyorum, 19'u (% 19) kararsızım, 18'i(% 18) katılıyorum ve yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, EUREKA'nın sağladığı AR – GE desteklerinden yeterince haberdar olmadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.85. EUREKA'nın Sağladığı AR-GE Desteklerinden Yararlanma

EUREKA'nın sağladığı AR – GE desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	32	32,0	32,0	32,0
	Katılmıyorum	25	25,0	25,0	57,0
	Kararsızım	22	22,0	22,0	79,0
	Katılıyorum	11	11,0	11,0	90,0
	Tamamen katılıyorum	10	10,0	10,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 32'si (%32) EUREKA'nın sağladığı AR – GE desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz ifadesine tamamen katılmıyorum, 25'i (% 25) katılmıyorum, 22'si (% 22) kararsızım, 11'i (% 11) katılıyorum ve 10'u (% 10) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, EUREKA'nın sağladığı AR – GE desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünmediklerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.86. Bankaların Sağladığı KOBİ Kredileri

Bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden yeterince haberdarız.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	46	46,0	46,0	46,0
	Katılmıyorum	31	31,0	31,0	77,0
	Kararsızım	16	16,0	16,0	93,0
	Katılıyorum	7	7,0	7,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 46'sı (%46) bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden yeterince haberdarız ifadesine tamamen katılmıyorum, 31'i (% 31) katılmıyorum, 16'sı (% 16) kararsızım, 7'si (% 7) yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden yeterince haberdar olmadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.87. Bankaların Sağladığı KOBİ Kredilerinden Yararlanma

Bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	24	24,0	24,0	24,0
	Katılmıyorum	12	12,0	12,0	36,0
	Kararsızım	11	11,0	11,0	47,0
	Katılıyorum	26	26,0	26,0	73,0
	Tamamen katılıyorum	27	27,0	27,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 27'si (% 27) bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz ifadesine tamamen katılıyorum, 26'sı (% 26) katılıyorum, 24'ü (% 24) tamamen katılmıyorum, 12'si (% 12) katılmıyorum ve 11'i (% 11) kararsızım yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden gelecekte yararlanmayı düşündüklerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.88. Risk Sermayesi

Risk sermayesi kullanımı konusunda yeterince bilgimiz var.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	46	46,0	46,0	46,0
	Katılmıyorum	16	16,0	16,0	62,0
	Kararsızım	13	13,0	13,0	75,0
	Katılıyorum	17	17,0	17,0	92,0
	Tamamen katılıyorum	8	8,0	8,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 46'sı (%46) risk sermayesi kullanımı konusunda yeterince bilgimiz var ifadesine tamamen katılmıyorum, 16'sı (% 16) katılmıyorum, 17'si (% 17) katılıyorum, 13'ü (% 13) kararsızım ve 8'i (% 8) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, risk sermayesi kullanımı konusunda yeterince bilgileri olmadığını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.89. Risk Sermayesi Kullanımı

Risk sermayesini gelecekte kullanmayı düşünüyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	49	49,0	49,0	49,0
	Katılmıyorum	16	16,0	16,0	65,0
	Kararsızım	12	12,0	12,0	77,0
	Katılıyorum	17	17,0	17,0	94,0
	Tamamen katılıyorum	6	6,0	6,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 49'si (%49) risk sermayesini gelecekte kullanmayı düşünüyoruz ifadesine tamamen katılmıyorum, 17'si (% 17) katılıyorum, 16'sı (% 16) katılmıyorum, 12'si (% 12) kararsızım ve 6'sı (% 6) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, risk sermayesini gelecekte kullanmayı düşünmediklerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.90. Leasing

Leasing kullanımı konusunda yeterince bilgimiz var.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	45	45,0	45,0	45,0
	Katılmıyorum	23	23,0	23,0	68,0
	Kararsızım	15	15,0	15,0	83,0
	Katılıyorum	17	17,0	17,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 45'i (%45) leasing kullanımı konusunda yeterince bilgimiz var ifadesine tamamen katılmıyorum, 23'ü (% 23) katılmıyorum, 17'si (% 17) katılıyorum, 15'i (% 15)

kararsızım yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, leasing kullanımını konusunda yeterince bilgileri olmadığını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.91. Leasing Yapma

Gelecekte Leasing yapmayı düşünüyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	44	44,0	44,0	44,0
	Katılmıyorum	20	20,0	20,0	64,0
	Kararsızım	11	11,0	11,0	75,0
	Katılıyorum	20	20,0	20,0	95,0
	Tamamen katılıyorum	5	5,0	5,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 44'ü (% 44) gelecekte leasing yapmayı düşünüyoruz ifadesine tamamen katılmıyorum, 20'si (%20) katılmıyorum, 20'si (% 20) katılıyorum, 11'i (% 11) kararsızım ve 5'i (% 5) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, gelecekte leasing yapmayı düşünmediklerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.92. Factoring

Factoring konusunda yeterince bilgimiz var.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	53	53,0	53,0	53,0
	Katılmıyorum	15	15,0	15,0	68,0
	Kararsızım	16	16,0	16,0	84,0
	Katılıyorum	9	9,0	9,0	93,0
	Tamamen katılıyorum	7	7,0	7,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 53'ü (% 53) factoring konusunda yeterince bilgimiz var ifadesine tamamen katılmıyorum, 16'sı (% 16) kararsızım, 15'i (% 15) katılmıyorum, 9'u (% 9) katılıyorum ve 7'si (% 7) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, factoring konusunda yeterince bilgileri olmadığını ifade ettikleri görülmektedir.

Tablo 5.93. Factoring Yapma

Gelecekte factoring yapmayı düşünüyoruz					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	44	44,0	44,0	44,0
	Katılmıyorum	27	27,0	27,0	71,0
	Kararsızım	10	10,0	10,0	81,0
	Katılıyorum	11	11,0	11,0	92,0
	Tamamen katılıyorum	8	8,0	8,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 44'ü (% 44) gelecekte factoring yapmayı düşünüyorum ifadesine tamamen katılmıyorum, 27'si(%27) katılmıyorum, 11'i (% 11) katılıyorum, 10'u (% 10) kararsızım ve 8'i (% 8) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, gelecekte factoring yapmayı düşünmediklerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.94. Barter

Barter kullanımı konusunda yeterince bilgimiz var.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	50	50,0	50,0	50,0
	Katılmıyorum	17	17,0	17,0	67,0
	Kararsızım	22	22,0	22,0	89,0
	Katılıyorum	11	11,0	11,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 50'si (% 50) barter kullanımı konusunda yeterince bilgimiz var ifadesine tamamen katılmıyorum, 22'si (% 22) kararsızım, 17'si (% 17) katılmıyorum, 11'i (% 11) katılıyorum ve yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, barter kullanımı konusunda yeterince bilgileri olmadığını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.95. Barter Kullanımı

Gelecekte barter kullanmayı düşünüyoruz.		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	52	52,0	52,0	52,0
	Katılmıyorum	12	12,0	12,0	64,0
	Kararsızım	10	10,0	10,0	74,0
	Tamamen katılıyorum	26	26,0	26,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 52'si (% 52) gelecekte barter kullanmayı düşünüyoruz ifadesine tamamen katılmıyorum, 26'sı (% 26) tamamen katılıyorum, 12'si (% 12) katılmıyorum,10'u (% 10) kararsızım yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, gelecekte barter kullanmayı düşünmediklerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.96. BASEL-II

BASEL – II ve işletmemize olası etkileri konusunda yeterince bilgi sahibiyiz.		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	70	70,0	70,0	70,0
	Katılmıyorum	12	12,0	12,0	82,0
	Kararsızım	18	18,0	18,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 70'i (% 70) BASEL – II ve işletmemize olası etkileri konusunda yeterince bilgi sahibiyiz ifadesine tamamen katılmıyorum, 18'i (% 18) kararsızım ve 12'si (% 12) katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, BASEL – II ve işletmemize olası etkileri konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.97. Halka Arz

Halka arz konusunda yeterince bilgi sahibiyiz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	76	76,0	76,0	76,0
	Katılmıyorum	9	9,0	9,0	85,0
	Kararsızım	15	15,0	15,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 76'sı (% 76) halka arz konusunda yeterince bilgi sahibiyiz ifadesine tamamen katılmıyorum, 15'i (% 15) kararsızım ve 9'u (% 9) katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, halka arz konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5.98. Gelecekte Halka Arz

Gelecekte halka arzı düşünüyoruz.					
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerlilik	Tamamen katılmıyorum	71	71,0	71,0	71,0
	Katılmıyorum	14	14,0	14,0	85,0
	Kararsızım	15	15,0	15,0	100,0
	Toplam	100	100,0	100,0	

KOBİ'lerin 71'i (% 71) gelecekte halka arzı düşünüyoruz ifadesine tamamen katılmıyorum, 15'i (% 15) kararsızım ve 14'ü (% 14) katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu belirlemeler çerçevesinde; araştırmanın örnekleminde yer alan KOBİ'lerin büyük bir bölümünün, gelecekte halka arzı düşünmediklerini belirttikleri görülmektedir.

Araştırma Sorusu 1: Örgüt büyüklüğü işletmenin cirosunu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Tablo 5.99. Örgüt Büyüklüğü ile İşletme Cirosu Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

		. İşletmenin Geçen Yıllık Cirosu Ne Kadardır?				Toplam
		50.000 TL'den Az	50.000 – 100.000 TL Arası	100.001 – 250.000 TL Arası	250.000 TL ve üzeri	
Örgüt Büyüklüğü	çok küçük	6	19	0	0	25
		24,0%	76,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	küçük	2	60	51	57	170
		1,2%	35,3%	30,0%	33,5%	100,0%
	orta	0	42	0	24	66
		0,0%	63,6%	0,0%	36,4%	100,0%
	büyük	0	0	0	14	14
		0,0%	0,0%	0,0%	100%	100,0%
	çok büyük	0	0	0	12	12
		0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Toplam		8	128	70	81	287
		2,8%	44,6%	24,4%	28,2%	100,0%

Örneklem grupta yer alan küçük ve çok küçük şirketlerin cirosu 50.000 – 100.000 TL arasında değişim göstermektedir. Büyük ve çok büyük şirketlerin cirosu ise 250.000 TL üzeri seyretmektedir. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve işletme cirosu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 2 : Örgüt büyüklüğü işlenmenin karını etkiler mi?

Tablo 5.100. Örgüt Büyüklüğü ile İşletme Kârı Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

			İşletmenin Geçen Yıllık Kârı Ne Kadardır?					Toplam
			50.000 TL'den Az	50.000 – 100.000 TL Arası	100.001 – 250.000 TL Arası	250.000 TL ve üzeri	zarar	
Örgüt büyüklüğü	çok küçük	% Örgüt büyüklüğü	6	0	9	0	10	25
			24,0%	0,0%	36,0%	0,0%	40,0%	100,0%
	küçük	% Örgüt büyüklüğü	2	36	39	48	45	170
			1,2%	21,2%	22,9%	28,2%	26,5%	100,0%
	orta	% Örgüt büyüklüğü	0	42	0	24	0	66
			0,0%	63,6%	0,0%	36,4%	0,0%	100,0%
	büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	6	0	8	0	14
			0,0%	42,9%	0,0%	57,1%	0,0%	100,0%
	çok büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	0	12	0	12
			0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
Toplam		% Örgüt büyüklüğü	8	84	48	92	55	287
			2,8%	29,3%	16,7%	32,1%	19,2%	100,0%

Örneklem grupta yer alan çok küçük (%40.0) ve küçük (%26.5) zarar ettiklerini ifade etmişlerdir. Büyük örgütler 50.000-100.000 arası ve çok büyük örgütler ise 250.000 üzeri kar etmişlerdir. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve yıllık kar oranı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 3: Örgüt büyüklüğü vergi matrahını etkiler mi?

Tablo 5.101. Örgüt Büyüklüğü ile İşletmenin Vergi Matrahı Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

			İşletmenin Geçen Yıllık Vergi Matrahı Ne Kadardır?						Toplam
			50.000 TL'den Az	50.000 – 100.000 TL Arası	100.001 – 250.000 TL Arası	250.000 TL ve üzeri	zarar	matrahsız	
Örgüt büyüklüğü	çok küçük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	6	0	10	9	25
			0,0%	0,0%	24,0%	0,0%	40,0%	36,0%	100,0%
	küçük	% Örgüt büyüklüğü	14	39	22	38	45	12	170
			8,2%	22,9%	12,9%	22,4%	26,5%	7,1%	100,0%
	orta	% Örgüt büyüklüğü	2	0	60	4	0	0	66
			3,0%	0,0%	90,9%	6,1%	0,0%	0,0%	100,0%
	büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	8	6	0	0	14
		0,0%	0,0%	57,1%	42,9%	0,0%	0,0%	100,0%	
	çok büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	12	0	0	0	12
			0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Toplam		% Örgüt büyüklüğü	16	39	108	48	55	21	287
			5,6%	13,6%	37,6%	16,7%	19,2%	7,3%	100,0%

Örneklem grupta çok küçük işletmelerin %40'ının ve küçük işletmelerde ise %26.5'inin geçen yılki dönemde zarar ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Orta büyüklükte, Büyük ve çok büyük örgütlerde ise vergi matrahı 100.001-250.000 TL arası seyretmektedir. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve vergi matrahı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 4: Örgüt büyüklüğü ve kobinet arasında bir ilişki var mıdır?

Tablo 5.102. Örgüt Büyüklüğü ile İşletmenin Kobinet Üyeliği Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

			KOBINET Üyesi Misiniz?		Toplam
			evet	hayır	
Örgüt büyüklüğü	çok küçük	% Örgüt büyüklüğü	6	19	25
			24,0%	76,0%	100,0%
	küçük	% Örgüt büyüklüğü	4	166	170
			2,4%	97,6%	100,0%
	orta	% Örgüt büyüklüğü	0	66	66
			0,0%	100,0%	100,0%
	büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	14	14
			0,0%	100,0%	100,0%
	çok büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	12	12
			0,0%	100,0%	100,0%
Toplam		% Örgüt büyüklüğü	10	277	287
			3,5%	96,5%	100,0%

Örneklem grupta bütün örgüt gruplarının yüksek oranda Kobinet üyeliğinin olmadığı saptanmıştır. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve kobinet üyeliği arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 5: Örgüt büyüklüğü ve yatırım bankası kullanımı arasında bir ilişki var mıdır?

Tablo 5.103. Örgüt Büyüklüğü ile İşletmenin Yatırım Bankası Kullanımı Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

			Yatırım Bankası kredisi kullanıyoruz					Toplam
			sürekli	sık sık	ara sıra	nadiren	Hiç	
Örgüt büyüklüğü	çok küçük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	0	19	6	25
			0,0%	0,0%	0,0%	76,0%	24,0%	100,0%
	Küçük	% Örgüt büyüklüğü	10	35	6	77	42	170
			5,9%	20,6%	3,5%	45,3%	24,7%	100,0%
	orta	% Örgüt büyüklüğü	0	0	18	36	12	66
			0,0%	0,0%	27,3%	54,5%	18,2%	100,0%
Büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	4	0	6	4	14	
		0,0%	28,6%	0,0%	42,9%	28,6%	100,0%	
çok büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	0	12	0	12	
		0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
Toplam		% Örgüt büyüklüğü	10	39	24	150	64	287
			3,5%	13,6%	8,4%	52,3%	22,3%	100,0%

Örnekleme grubunda yatırım bankası kredisi kullanma oranı bütün örgüt gruplarında nadiren olarak görülmektedir. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve yatırım bankası kullanımı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 6 : Örgüt büyüklüğü ve Eximbank kullanımı arasında bir ilişki var mıdır?

Tablo 5.104. Örgüt Büyüklüğü ile İşletmenin Eximbank Kullanımı Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

			Örgüt büyüklüğü- Eximbank kredisi kullanıyoruz.					Toplam
			Sürekli	sık sık	ara sıra	nadiren	hiç	
Örgüt büyüklüğü	çok küçük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	0	3	22	25
			0,0%	0,0%	0,0%	12,0%	88,0%	100,0%
	küçük	% Örgüt büyüklüğü	15	5	7	48	95	170
			8,8%	2,9%	4,1%	28,2%	55,9%	100,0%
	orta	% Örgüt büyüklüğü	0	0	0	26	40	66
			0,0%	0,0%	0,0%	39,4%	60,6%	100,0%
	büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	6	0	8	14
			0,0%	0,0%	42,9%	0,0%	57,1%	100,0%
	çok büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	0	0	12	12
			0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Toplam		% Örgüt büyüklüğü	15	5	13	77	177	287
			5,2%	1,7%	4,5%	26,8%	61,7%	100,0%

Örneklem grupta Eximbank kredisi kullanma oranı bütün örgüt gruplarında hiç olarak görülmektedir. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve Eximbank kredisi kullanma sıklığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 7: Örgüt büyüklüğü ve leasing kullanımı arasında bir ilişki var mıdır?

Tablo 5.105. Örgüt Büyüklüğü ile İşletmenin Leasing Kullanımı Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

			Leasing yapıyoruz.				Toplam
			sürekli	sık sık	ara sıra	hiç	
Örgüt büyüklüğü	çok küçük	% Örgüt büyüklüğü	0	19	2	4	25
			0,0%	76,0%	8,0%	16,0%	100,0%
	küçük	% Örgüt büyüklüğü	38	84	48	0	170
			22,4%	49,4%	28,2%	0,0%	100,0%
	orta	% Örgüt büyüklüğü	8	22	36	0	66
			12,1%	33,3%	54,5%	0,0%	100,0%
	büyük	% Örgüt büyüklüğü	8	6	0	0	14
			57,1%	42,9%	0,0%	0,0%	100,0%
	çok büyük	% Örgüt büyüklüğü	12	0	0	0	12
			100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Toplam		% Örgüt büyüklüğü	66	131	86	4	287
			23,0%	45,6%	30,0%	1,4%	100,0%

Örnekleme grubunda Leasing yapma sıklığına bakıldığında çok küçük ve küçük örgütlerde sık sık kullanılmakta olup büyük ve çok büyük gruplarda sürekli kullanılmaktadır. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve leasing kullanma sıklığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 8: Örgüt büyüklüğü ve factoring kullanımı arasında bir ilişki var mıdır?

Tablo 5.106. Örgüt Büyüklüğü ile İşletmenin Factoring Kullanımı Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

			Factoring yapıyoruz.					Toplam
			sürekli	sık sık	ara sıra	nadiren	hiç	
Örgüt büyüklüğü	çok küçük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	6	14	5	25
			0,0%	0,0%	24,0%	56,0%	20,0%	100,0%
	Küçük	% Örgüt büyüklüğü	28	0	83	59	0	170
			16,5%	0,0%	48,8%	34,7%	0,0%	100,0%
	Orta	% Örgüt büyüklüğü	0	0	42	24	0	66
			0,0%	0,0%	63,6%	36,4%	0,0%	100,0%
Büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	8	6	0	0	14	
		0,0%	57,1%	42,9%	0,0%	0,0%	100,0%	
çok büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	12	0	0	0	12	
		0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Toplam		% Örgüt büyüklüğü	28	20	137	97	5	287
			9,8%	7,0%	47,7%	33,8%	1,7%	100,0%

Örnekleme grubunda Factoring yapma sıklığı küçük ve çok küçük örgüt gruplarında nadiren kullanılmakta olup büyük ve çok büyük örgüt gruplarında sık sık kullanıldığı ifade edilmiştir. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve factoring kullanma sıklığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 9: Örgüt büyüklüğü ve risk sermayesi kullanımı arasında bir ilişki var mıdır?

Tablo 5.107. Örgüt Büyüklüğü ile İşletmenin Risk Sermayesi Kullanımı Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

			Risk sermayesi kullanıyoruz					Toplam
			sürekli	sık sık	ara sıra	nadiren	hiç	
Örgüt büyüklüğü	çok küçük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	6	14	5	25
			0,0%	0,0%	24,0%	56,0%	20,0%	100,0%
	küçük	% Örgüt büyüklüğü	38	0	69	55	8	170
			22,4%	0,0%	40,6%	32,4%	4,7%	100,0%
	orta	% Örgüt büyüklüğü	0	16	34	8	8	66
			0,0%	24,2%	51,5%	12,1%	12,1%	100,0%
	büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	6	0	0	8	14
			0,0%	42,9%	0,0%	0,0%	57,1%	100,0%
	çok büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	0	0	12	12
			0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Toplam		% Örgüt büyüklüğü	38	22	109	77	41	287
			13,2%	7,7%	38,0%	26,8%	14,3%	100,0%

Örneklem grupta risk sermayesini kullanma sıklığına bakıldığında çok küçük örgüt grupları nadiren, küçük örgüt grupları ara sıra kullanmaktadırlar. Büyük ve çok büyük örgüt gruplarında ise hiç kullanılmamaktadır. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve risk sermayesi kullanma sıklığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 10: Örgüt büyüklüğü ve vergi muafiyetinden yararlanma arasında bir ilişki var mıdır?

Tablo 5.108. Örgüt Büyüklüğü İle İşletmenin Vergi Muafiyetinden Yararlanma Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

			Vergi muafiyetlerinden yararlanıyoruz.					Toplam
			sürekli	sık sık	ara sıra	nadiren	hiç	
Örgüt büyüklüğü	çok küçük	% Örgüt büyüklüğü	6	13	3	0	3	25
			24,0%	52,0%	12,0%	0,0%	12,0%	100,0%
	küçük	% Örgüt büyüklüğü	18	60	58	28	6	170
			10,6%	35,3%	34,1%	16,5%	3,5%	100,0%
	orta	% Örgüt büyüklüğü	24	18	20	0	4	66
			36,4%	27,3%	30,3%	0,0%	6,1%	100,0%
	büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	4	0	0	10	14
			0,0%	28,6%	0,0%	0,0%	71,4%	100,0%
	çok büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	0	8	4	12
			0,0%	0,0%	0,0%	66,7%	33,3%	100,0%
Toplam		% Örgüt büyüklüğü	48	95	81	36	27	287
			16,7%	33,1%	28,2%	12,5%	9,4%	100,0%

Örneklem grupta vergi muafiyetlerinden yararlanma sıklığına bakıldığında çok küçük ve küçük örgütler sık sık yararlandıklarını belirtirken büyük örgütler hiç yararlanmadıklarını ve çok büyük örgütler nadiren yararlandıklarını belirtmişlerdir. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve vergi muafiyetinden yararlanma sıklığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 11: Örgüt büyüklüğü ve kredi garanti fonundan yararlanma arasında bir ilişki var mıdır?

Tablo 5.109. Örgüt Büyüklüğü İle İşletmenin Kredi Garanti Fonundan Yararlanma Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

			Kredi Garanti Fonu'ndan yararlanıyoruz.					Toplam
			sürekli	sık sık	ara sıra	nadiren	hiç	
Örgüt büyüklüğü	çok küçük	% Örgüt büyüklüğü	6	0	0	19	0	25
			24,0%	0,0%	0,0%	76,0%	0,0%	100,0%
	küçük	% Örgüt büyüklüğü	0	16	2	128	24	170
			0,0%	9,4%	1,2%	75,3%	14,1%	100,0%
	orta	% Örgüt büyüklüğü	0	0	38	28	0	66
			0,0%	0,0%	57,6%	42,4%	0,0%	100,0%
büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	0	6	8	14	
		0,0%	0,0%	0,0%	42,9%	57,1%	100,0%	
çok büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	0	0	12	12	
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	
Toplam		% Örgüt büyüklüğü	6	16	40	181	44	287
			2,1%	5,6%	13,9%	63,1%	15,3%	100,0%

Örnekleme grubunda kredi garanti fonundan yararlanma sıklığına baktığımızda küçük ve çok küçük örgütlerin nadiren yararlandığını ve büyük-çok büyük örgütlerin ise hiç yararlanmadığı belirtilmiştir. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve kredi garanti fonundan yararlanma sıklığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 12: Örgüt büyüklüğü ve Kobi yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden yararlanma arasında bir ilişki var mıdır?

Tablo 5.110. Örgüt Büyüklüğü İle İşletmenin Kobi Yatırımlarına Sağlanan Devlet Desteklerinden Yararlanma Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

			KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden yararlanıyoruz.					Toplam
			sürekli	sık sık	ara sıra	nadiren	hiç	
Örgüt büyüklüğü	çok küçük	% Örgüt büyüklüğü	6	19	0	0	0	25
			24,0%	76,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	küçük	% Örgüt büyüklüğü	28	61	18	63	0	170
			16,5%	35,9%	10,6%	37,1%	0,0%	100,0%
	orta	% Örgüt büyüklüğü	42	0	0	24	0	66
			63,6%	0,0%	0,0%	36,4%	0,0%	100,0%
büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	6	0	4	4	14	
		0,0%	42,9%	0,0%	28,6%	28,6%	100,0%	
çok büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	0	12	0	12	
		0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
Toplam		% Örgüt büyüklüğü	76	86	18	103	4	287
			26,5%	30,0%	6,3%	35,9%	1,4%	100,0%

Örneklem grupta Kobi yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden yararlanma sıklığı çok küçük ve küçük gruplarda sık sık iken büyük gruplarda sık sık ve çok büyük gruplarda nadiren olduğu ifade edilmiştir. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve Kobi yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden yararlanma sıklığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 13: Örgüt büyüklüğü ve KOSGEB'in AR-GE desteklerinden yararlanma arasında bir ilişki var mıdır?

Tablo 5.111. Örgüt Büyüklüğü İle İşletmenin KOSGEB'in AR-GE Desteklerinden Yararlanma Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

			KOSGEB'in AR – GE desteklerinden yararlanıyoruz				Toplam
			sürekli	sık sık	ara sıra	nadiren	
Örgüt büyüklüğü	çok küçük	% Örgüt büyüklüğü	6	19	0	0	25
			24,0%	76,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	küçük	% Örgüt büyüklüğü	24	86	56	4	170
			14,1%	50,6%	32,9%	2,4%	100,0%
	orta	% Örgüt büyüklüğü	42	0	24	0	66
			63,6%	0,0%	36,4%	0,0%	100,0%
	büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	6	0	8	14
			0,0%	42,9%	0,0%	57,1%	100,0%
	çok büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	0	12	12
			0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Toplam		% Örgüt büyüklüğü	72	111	80	24	287
			25,1%	38,7%	27,9%	8,4%	100,0%

Örneklem grupta KOSGEB'in AR-GE desteklerinden yararlanma sıklığı küçük-çok küçük ve büyük örgütlerde sık sık iken çok büyük örgütlerde nadiren kullanılmaktadır. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve Kosgeb'in Ar-ge desteklerinden yararlanma sıklığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 14: Örgüt büyüklüğü ve TİDEB'in AR-GE desteklerinden yararlanılması arasında bir ilişki var mıdır

Tablo 5.112. Örgüt Büyüklüğü İle İşletmenin TİDEB'in AR-GE Desteklerinden Yararlanma Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

			TÜBİTAK – TİDEB'in AR – GE desteklerinden yararlanıyoruz.				Toplam
			sürekli	sık sık	ara sıra	hiç	
Örgüt büyüklüğü	çok küçük	% Örgüt büyüklüğü	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	25 100,0%	25 100,0%
	küçük	% Örgüt büyüklüğü	0 0,0%	8 4,7%	64 37,6%	98 57,6%	170 100,0%
	orta	% Örgüt büyüklüğü	0 0,0%	0 0,0%	24 36,4%	42 63,6%	66 100,0%
	büyük	% Örgüt büyüklüğü	8 57,1%	0 0,0%	0 0,0%	6 42,9%	14 100,0%
	çok büyük	% Örgüt büyüklüğü	0 0,0%	12 100,0%	0 0,0%	0 0,0%	12 100,0%
Toplam			8 2,8%	20 7,0%	88 30,7%	171 59,6%	287 100,0%

Örneklem grupta TÜBİTAK-TİDEB'in AR-GE desteklerinden yararlanma sıklığı çok küçük-küçük örgütlerde hiç iken büyük örgüt grubunda sürekli ve çok büyük örgüt grubunda sık sık kullanılmaktadır. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve Tübitak-Tidep'in Ar-ge desteklerinden yararlanma sıklığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 15: Örgüt büyüklü ve TTGV' nin sağladığı AR-GE desteklerinden yararlanma arasında bir ilişki var mıdır?

Tablo 5.113. Örgüt Büyüklüğü İle İşletmenin TTGV' nin Sağladığı AR-GE Desteklerinden Yararlanma Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

			TTGV'nin sağladığı AR – GE desteklerinden yararlanıyoruz.				Toplam
			sık sık	ara sıra	nadiren	Hiç	
Örgüt büyüklüğü	çok küçük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	19	6	25
			0,0%	0,0%	76,0%	24,0%	100,0%
	küçük	% Örgüt büyüklüğü	0	36	112	22	170
			0,0%	21,2%	65,9%	12,9%	100,0%
	orta	% Örgüt büyüklüğü	0	24	0	42	66
			0,0%	36,4%	0,0%	63,6%	100,0%
	büyük	% Örgüt büyüklüğü	8	0	6	0	14
			57,1%	0,0%	42,9%	0,0%	100,0%
	çok büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	12	0	0	12
			0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Toplam		% Örgüt büyüklüğü	8	72	137	70	287
			2,8%	25,1%	47,7%	24,4%	100,0%

Örneklem grupta TTGV'nin sağladığı AR – GE desteklerinden yararlanma sıklığı çok küçük ve küçük örgüt gruplarında nadiren kullanılmakta olup büyük örgüt grubunda sık sık ve çok büyük örgüt grubunda ara sıra kullanılmaktadır. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve TTGV'nin sağladığı Ar-ge desteklerinden yararlanma sıklığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 16: Örgüt büyüklüğünün bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden yararlanması arasında bir ilişki var mıdır?

Tablo 5.114. Örgüt Büyüklüğü İle İşletmenin Bankaların Sağladığı KOBİ Kredilerinden Yararlanma Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

			Bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden yararlanıyoruz.				Toplam
			sürekli	sık sık	ara sıra	nadiren	
Örgüt büyüklüğü	çok küçük	% Örgüt büyüklüğü	22	3	0	0	25
			88,0%	12,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	küçük	% Örgüt büyüklüğü	83	51	24	12	170
			48,8%	30,0%	14,1%	7,1%	100,0%
	orta	% Örgüt büyüklüğü	42	8	16	0	66
			63,6%	12,1%	24,2%	0,0%	100,0%
	büyük	% Örgüt büyüklüğü	6	0	0	8	14
			42,9%	0,0%	0,0%	57,1%	100,0%
	çok büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	0	12	12
			0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Toplam		% Örgüt büyüklüğü	153	62	40	32	287
			53,3%	21,6%	13,9%	11,1%	100,0%

Örneklem grupta bankaların sağladığı Kobi kredilerinden yararlanma sıklığı çok küçük – küçük örgüt gruplarında sürekli kullanılmakta olup büyükve çok büyük örgüt gruplarında nadiren kullanılmaktadır. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05’den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve bankaların sağladığı Kobi kredilerinden yararlanma sıklığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 17: Örgüt büyüklüğü ve barter kullanımı arasında bir ilişki var mıdır?

Tablo 5.115. Örgüt Büyüklüğü İle İşletmenin Barter Kullanımı Değişkenlerine İlişkin Ki-Kare Testi Sonucu

			Barter kullanıyoruz.					Toplam
			sürekli	sık sık	ara sıra	nadiren	hiç	
Örgüt büyüklüğü	çok küçük	% Örgüt büyüklüğü	0	0	6	19	0	25
			0,0%	0,0%	24,0%	76,0%	0,0%	100,0%
	küçük	% Örgüt büyüklüğü	24	12	28	67	39	170
			14,1%	7,1%	16,5%	39,4%	22,9%	100,0%
	orta	% Örgüt büyüklüğü	16	8	42	0	0	66
			24,2%	12,1%	63,6%	0,0%	0,0%	100,0%
	büyük	% Örgüt büyüklüğü	0	8	0	6	0	14
			0,0%	57,1%	0,0%	42,9%	0,0%	100,0%
	çok büyük	% Örgüt büyüklüğü	8	4	0	0	0	12
			66,7%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Toplam		% Örgüt büyüklüğü	48	32	76	92	39	287
			16,7%	11,1%	26,5%	32,1%	13,6%	100,0%

Örnekleme grubunda Barter kullanma sıklığı çok küçük-küçük örgüt gruplarında nadiren kullanılmakta olup büyük örgüt gruplarında sık sık çok büyük örgüt gruplarında sürekli kullanılmaktadır. Gerçekleştirilen Ki-kare testi sonucunda anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğu için örgüt büyüklüğü ve barter kullanma sıklığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

‘Son 5 Yılda KOBİ’ lerin Yaşadığı Finansal Sorunlar ve Çözüm Önerileri’ konusunun detaylı bir şekilde incelendiği bu çalışmada yapılan anket sonuçlarını değerlendirdiğimizde; KOBİ’ lerin hukuki ve finansman yapısı, yönetim ve organizasyon şekli gibi yapısal özelliklerinin yanı sıra işletmelerin finansman sorunlarını, alternatif finansman araçlarını tanıma ile kullanmaya yönelik tutum ve davranışlarını ve geleceğe bakış açılarını daha iyi kavramamız mümkün olacaktır.

Öncelikle KOBİ’ lerin genel olarak son on yılda kurulmuş ferdi mülkiyet ve limited şirket olma özelliğinde olan yeni işletmeler olduğunu görmekteyiz. KOBİ’ lerin hukuki anlamda kurumsallaşma çabası içerisinde olduğunu ama bu durumun oransal olarak yetersiz kaldığını da anket çalışması sonucunda söylememiz mümkün olmaktadır.

KOBİ’ lerin %91’ inde işletme sahibi ile işletmenin yöneticisinin aynı kişi olduğu görülmektedir. Bu durum, KOBİ’ lerde modern kurumsal yapı yerine geleneksel yapının daha hâkim olduğunun ve profesyonel kurumsallaşmanın henüz yeterince oluşmadığının bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. İlâveten üniversite mezunu işletme sahibi KOBİ’ lerin oranının yüksekliği daha bilinçli ve eğitim düzeyi yüksek işletmelerin var olduğunun da bir kanıtıdır. Eğitimli işletmecilerin ve yöneticilerin sayısındaki memnun edici oran, KOBİ’ ler için geleceğe yönelik umut veren bir durumdur. Bir başka önemli konu da KOBİ’ lerin %79’ sının ayrı bir finans bölümüne sahip olmadığı gerçeğidir. Bu durum henüz yeterince kurumsallaşmanın ve uzmanlaşmanın olmadığını bir göstergesidir.

KOBİ’ lerin %90’ inin bugüne dek üniversiteler ile işbirliği kurmadığı ortaya çıkmış, % 84’ ünün ise KOBİ’ lerin en önemli sorunları (finansman, pazarlama vb.) hakkında bilgiye ulaşabilecekleri bir sistem olan KOBİNET üyesi olmadığı saptanmıştır. Bu durumda KOBİ’ lerin kendilerine sağlanan iletişim ve bilgilendirme olanaklarından yeterince faydalanmadıkları görülmektedir.

KOBİ’ lerin % 80’ inin AR - GE faaliyeti gerçekleştirmedikleri görülmüştür. Öte yandan, KOBİ’ lerin büyük oranda KOSGEB AR - GE desteklerinden yararlanmak adına hareket ettikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca araştırma sonuçları sadece KOSGEB’ den değil TUBİTAK-TİDEB gibi AR - GE desteklerinden de KOBİ’ lerin % 42’ sinin yararlandığını göstermektedir.

KOBİ'lerin %96'ının banka kredisi kullandığı görülmüştür. Bunlardan %29'ünün işletme borçlarının ödenmesine yönelik kredi kullandıkları ortaya çıkmıştır. Araştırma kapsamındaki KOBİ'lerin %74'ünün uzun vadeli kredi kullandıkları gözlemlenmiş ve KOBİ'lerin %63'ü bankalarla sürekli olarak çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca KOBİ'lerin büyük bir çoğunluğu yüksek faiz oranları nedeniyle kredi kullanmadıklarını belirtmektedir. Diğer bir çoğunluğu ise bilanço, kar ve zarar cetveli yetersizliği nedeniyle kredi bulmakta güçlük çektiğini ifade etmektedir. KOBİ'lerin %87'si kendilerine yeterince kredi sağlanmadığını ifade etmekte, %46'sı ise verilen kredi miktarını yetersiz bulmaktadır. %68'lik bir kısım ise teminat yetersizliği nedeniyle kredi bulma konusunda güçlük çektiğini ifade etmektedir.

Anket sonuçlarının karşımıza çıkardığı en önemli konu başlıklarından bir tanesi de KOBİ'lerin karşılaştığı finansal problemler için kullandıkları çözüm önerileri ile ilgilidir. KOBİ'lerin %53'si sürekli olarak finansal sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. KOBİ'lerin büyük çoğunluğu ticari banka kredisi kullanmalarından ve stoklamadan kaynaklı finansal sorunlar yaşadıkları belirtmişlerdir. Yine KOBİ'lerin %72'ünün esnafa sürekli borçlandığı ortaya çıkmıştır.

KOBİ'lerin büyük çoğunluğunun kredi imkânlarından yeterince haberdar olmadıkları ve kredi imkânları ile koşulları konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları ortaya çıkmıştır. Anket sonucunda ortaya çıkan başka bir gösterge de KOBİ'lerin kredi geri ödeme sürelerini yeterli bulmuyor oluşlarıdır. Kredi maliyetlerinin yüksek olması, yatırımlarındaki artış, öz kaynak yaratamamaları ve nakit para akışı sağlayamamaları gibi yaşadıkları zorluklar finansal sorunlarının ortaya çıkmasında rol oynayan önemli parametrelerdir. Öte yandan, Hammadde temini ve döviz sıkıntısı, yüksek enflasyon ve ekonomik istikrarsızlık, diğer maliyet artışları, pazarlama ve dağıtım sorunları gibi karşılaştıkları güçlükler neticesinde de finansal sıkıntılar yaşamaktadırlar.

Bu kapsamda, konuya ilişkin olarak KOBİ'lerin gelişen teknolojik gelişmelere uyum sağlama, devlet ya da diğer finansman desteklerinden faydalanma hususlarında daha işlevsel hale gelmeleri gerekmektedir. Bunun dışında KOBİ'lerin kurumsal kimlik oluşturmada halen eksik olduklarını görmekteyiz. Diğer yandan, söz konusu anket çalışmasında Avrupa Birliği'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı destekleri, Kredi Garanti Fonu gibi desteklerden büyük oranda yararlanmayan KOBİ'lerin, bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden büyük oranda yararlanmakta olduğu görülmektedir. Ayrıca, KOBİ'lerin büyük oranda Eximbank kredisi kullanmayı tercih etmedikleri görülmektedir. Konuya ilişkin olarak KOBİ'lerin finansal yetersizliklerinin çözümü hususunda AB fonlarının kullanımına daha ilgili olması gerektiği ve

ihracat yapmaya veya mevcut ihracat oranlarını yükseltmeye yönelik çalışma yapılması gerekliliği ön plana çıkmaktadır.

Bu çerçevede, Dünya istatistikleri incelendiğinde Kobi'lerin ihracat oranının yüksek olduğu ülkelerden biri olan Güney Kore, ülkemiz KOBİ'lerine örnek gösterilebilir. 1998 Asya Krizinden sonra Güney Kore'nin kalkınma stratejisi, teknolojik yeterliliklerini milli olarak geliştirmeye odaklanmıştır. Güney Kore'nin bugün ki başarısının sırası olarak KOBİ'lerin rekabetini artırmaya yönelik politikalarını ve AR-GE faaliyetlerinin milli gelir içerisindeki oranının artırılmasının en büyük paya sahip olduğu görülmektedir. Güney Kore'nin reformist sistemi büyük ölçekli firmalar, devlet destekli araştırma enstitüleri, üniversiteler, AR-GE destek ve Risk Sermayesi Fonları ile KOBİ finansman araçları arasındaki güçlü ilişkiden oluşmaktadır. Ülkede çoğu KOBİ'nin AR-GE faaliyeti içerisinde olduğu ve AR-GE programlarının çeşitliliğinin üst düzeyde olması ile beraber düzenli olarak güncellenmekte olduğu bilinmektedir (New York Times, 2017).

Güney Kore'de güçlü KOBİ sistemi olmasının sebepleri; KOBİ'lerde yüksek başarılı lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin görevlendirilmesi, KOBİ'lerin ihtiyaçları belirlenerek devlet destekli araştırma kurumlarının fonlanması, AR-GE faaliyetlerinin ticari değer kazanılması için uygun fonlar geliştirilmesi, kamunun sorunlarına karşı çözüm üretimi karşılığında ödül sistemleri geliştirilmesi, fikri mülkiyet haklarının adil bir şekilde korunması, üniversite desteklerinin artırılması ile bakanlıklar arası koordinasyonunun güçlendirilerek inovatif fikirlerin önünün açılması şeklindedir. Güney Kore sistemini güçlü kılan bu hususlar ile korumacılık rolündeki KOBİ'leri, rekabet güçleri yüksek olan KOBİ'lere yönlendirmiş ve daha rekabetçi bir ortam sağlamıştır. Bu da KOBİ'lerin ihracat oranının büyük oranda yukarıya çekilmesine sebebiyet vermiştir (OECD, 2014).

Sonuç olarak, ülkemizde de benzer bir sistem uygulanabilir. En fazla ihracat yapan KOBİ'ler, ülke sorunlarının çözümlerine yönelik AR-GE faaliyetleri gösteren KOBİ'ler, en hızlı kurumsallaşan KOBİ'ler gibi başlıklar altında bir teşvik sistemi oluşturulmalıdır. Kamu kuruluşları kendi bünyesinde sağladığı destek fonlarının bir bölümü, üniversiteler üzerinden organize edilmeli ve bu sayede KOBİ'lerin üniversite ile koordinasyonları güçlendirilmelidir. AR-GE faaliyetlerine teşvikler arttırılmalı ayrıca üniversitelerimizde yüksek başarı gösteren öğrencilerimizin, KOBİ'lerde AR-GE çalışmaları yapmaları yönünde teşvik edilen bir sistem oluşturmalıdır.

KAYNAKÇA

AB KOBİ Politikaları Bilgi Notu (2005). İstanbul: Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) Yayınları.

Abotsi, Anselm K., Dake, Gershon Y. ve Agyepong, Richard A. (2014). Factors influencing risk management decision of small and medium scale enterprises in Ghan. *Contemporary Economics*, 8(4), 397 – 414.

Akgemci, Tahir (2001). KOBİ'lerin Temel Sorunları ve Sağlanan Destekler. Ankara: T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı KOSGEB Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Yayınları.

Akgemci, Tahir ve Güleş, H. Kürşat (2009). İşletmelerde Stratejik Yönetim. Ankara: Gazi Kitabevi.

Akıncı, Zeki (2010). Konaklama İşletmelerinde Kriz Yönetimi: Alanya Bölgesi'ndeki Konaklama İşletmelerinde Kriz Sürecinde Karşılaşılan Sorunların Tespit ve Çözümüne Yönelik Bir Araştırma. Doktora Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Al – Matarneh, Ghassan F. (2011). Performance evaluation and adoption of balanced scorecard (BSC) in Jordanian industrial companies. *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*, 35, 37 – 46.

Albright, Thomas L., Burgess, Christopher M., Hibbets, Aleecia R. ve Roberts, Michael L. (2010). How to transition from assessing performance to enhancing performance with balanced scorecard goal action plans. *The Journal of Corporate Accounting and Finance*, 21(6), 69 – 74.

Ali, Sharafat, Rashid, Humayun ve Khan, Muhammad A. (2014). The role of small and medium sized enterprises and poverty in Pakistan: An empirical analysis. *Theoretical and Applied Economics*, 21(4), 67 – 80.

Apak, S udive Aytaç, Ayhan (2009). *Küresel Krizler*. İstanbul: Avcıol Yayınevi.

Ataman, Göksel (2009). *İşletme Yönetimi: Temel Kavramlar & Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Atay, Mehmet Serdar (2012). KOBİ'lerin Türkiye'de bankalarla yaşadığı finansal sorunlar ve çözüm önerileri. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 3(6), 1 – 7.

Augustine, Norman R. (2000). *Önlemeye Çalıştığınız Krizi Yönetmek*. Kriz Yönetimi. Çeviren: Atay, Salim, İstanbul: BZD Yayıncılık.

Ay, H. Mümin ve Talaşlı, Esra (2007). Türkiye'de KOBİ'lerin ihracattaki yeri ve karşılaştıkları sorunlar. *Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Yerel Ekonomiler Özel Sayısı, Mayıs Dönemi*, 173 – 184.

Ayrıçay, Yücel ve Kılıç, Meltem (2012). KOBİ'lerde leasing, factoring ve forfaiting. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25, 211 – 219.

Bağrıaçık, Atila (1998). *Dışa Açılma Sürecinde Küçük ve Orta Boy İşletmeler*. Ankara: Dünya Yayınları.

Bağrıaçık, Atila (2009). *Dışa Açılma Sürecinde Küçük ve Orta Boy Firmalar*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Baker, William, Adams, H. Lon ve Davis, Brain (1993). Business planning in successful small firms. *Long – Range Planning*, 26(6), December, 82 – 88.

Balantekin, B. Emre (2006). İhracatta KOBİ'lere Sağlanan Devlet Destekleri ve KOBİ'lerin İhracatta Karşılaştıkları Sorunlar ve Kayseri'de Bir Anket Uygulaması. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Baltaş, Zuhâl (2002). Krizde Fırsatları Görmek. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) KOBİ Kredileri – 2017 Verileri. (2018). BDDK Resmi İnternet Sitesi. <http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/default.aspx>, Erişim: 15.02.2018.

Bayazıt, Zeynep D., Çengel, Özgür ve Tepe, F. Fulya (2003). İşletmelerde Kriz Yönetimi ve Bir Vaka Çalışması. 11. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları.

Bayülken, Yavuz ve Kütükoğlu, Cahit (2012). Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmeleri (KOBİ'ler) Oda Raporu. İstanbul: TMMOB Makine Mühendisleri Odası Yayınları.

Berger, Allen N. ve Schaeck, Klaus (2011). Small and medium – sized enterprises, bank relationship strength, and the use of venture capital. Journal of Money, Credit and Banking, 43(2 – 3), 461 – 490.

Bilici, Nilgün ve Kolçak, Menşure (2013). KOBİ'lere Sağlanan Finansal Desteklerin Üretim ve İstihdama Katkıları: Erzurum Alt Bölgesi'nde (Erzurum – Erzincan – Bayburt) Bir Uygulama. Erzurum: Erzurum Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler (SMMM) Odası Yayınları.

Börü – Elber, Deniz (1997). Küçük ve orta ölçekli işletmelerde profesyonel yönetici kullanımına ilişkin bir araştırma. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öneri Dergisi, 1(6), 177 – 186.

Brewton, Charles. (1987). Managing a crisis: A model for the lodging industry. The Cornell HRA Quarterly, 28(3), 10 – 15.

Büyür – Atıcı, Gonca (2006). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ'lerin) Ekonomik Gelişime Etkileri, Finansman Kaynakları ve KOBİ'lerin Büyümesini Sağlayan Faktörlere İlişkin Bir Karşılaştırma. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Can, Halil (2011). Organizasyon ve Yönetim. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Carmeli, Abraham ve Schaubroeck, John (2008). Organisational crisis – preparedness: The importance of learning from failures. Long Range Planning, 41, 177 – 196.

Cengiz, Funda, Üngüren, Engin ve Engin, Cengiz (2011). Konaklama işletmelerinin pazarlama departmanı yöneticilerinin barter sisteminin pazarlama fonksiyonuna etkisine ilişkin tutumlarını ölçmeye yönelik uygulama. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 6, 101 – 120.

Chong, John K. S. (2004). Six steps to beter crisis management. Journal of Business Strategy, 25(2), 43 – 46.

Coşkun, Ahu (2012). Finansman sorunlarına göre kredi kullanım oranları ve yatırımlarda kredilerin etkisi üzerine araştırma. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(19), 445 – 449.

Çan, Erkan (2015). KOBİ'lerin finansman desteği açısından kredi ve sermaye piyasalarının bütünleşmesi ve KOBİ menkul kıymetleştirme uygulaması. Bankacılar Dergisi, 26(92), 25 – 52.

Çarıkçı, İlker H., Titiz, İsmet ve Eroğlu, Hüsrev (2002). Küçük ve orta ölçekli üretim işletmelerinde kriz dönemine özgü finansman sorunları ve alternatif pazarlama stratejileri – Göller Bölgesi işletmeleri üzerine bir araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(1), 229 – 239.

Çatal, M. Faruk (2012). Bölgesel kalkınmada küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ) rolü. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(41), 333 – 352.

Çelik, Adnan (1999). İşletmelerde Kriz Yönetimine İlişkin Teorik ve Uygulamalı Çalışma. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Çelik, Adnan ve Akgemci, Tahir (2007). Girişimcilik Kültürü ve KOBİ'ler. Ankara: Nobel Yayınevi.

Çetin, Canan (1996). Yeniden Yapılanma Girişimcilik KOBİ ve Bunların Özendirilmesi. İstanbul: Der Yayınları.

Çetinel, Fatmagül, Yolal, Medet ve Emeksiz, Murat (2008). Human Resources Management in Small and Medium Sized Hotels in Turkey. Journal of Human Resources in Hospitality & Tourism, 8(1), 43 – 63.

Çidem, İbrahim (2013). Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği: Küçük ve Orta Büyüklüklü İşletmeler Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

D'Avendi, Richard A. ve MacMillan, Ian C (1990). Crises and the content of managerial communications: A study of the focus of attention of top managers in surviving and failing firms. Administrative Science Quarterly, 35, 634 – 657.

Davies, Hilary (1998). Do all crisis have to become disasters? Risk and risk mitigation. Disaster Prevention and Management, 7(5), 396 – 400.

Demirtaş, Hasan (2000). Kriz yönetimi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 23, 353 – 373.

Deniz, Mehmet ve Sağlam, Murat. (2007). Kriz dönemlerinde işletme stratejileri ve Malatya Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren tekstil işletmelerinde bir uygulama. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 6(20), 156 – 176.

Deviren – Vatansever, Nursen ve Yıldız, Onur (2014). Bölgesel rekabet gücünün artırılmasında bölgesel kalkınma ajanslarının rolü: GEKA örneği. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(35), 763 – 779.

Diken, Ahmet (1998). KOBİ'lerin ihracat sorununun çözümünde sektörel dış ticaret şirketlerinin rolü. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12(1 – 2), Mayıs Dönemi, 39 – 53.

Dinçer, Ömer (2006). Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası. İstanbul: Beta Yayınevi.

Doğan – İpekgil, Özlem, Marangoz, Mehmet ve Topyan, Mehmet (2003). İşletmelerin iç ve dış pazarda rekabet gücünü etkileyen faktörler ve bir uygulama. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 101 – 113.

Döm, Serpil (2006). Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği. Ankara: Detay Yayıncılık.

Duran, Selman (2013). Kısa Vadeli Yabancı Yatırımların KOBİ Finansmanına Etkileri: İMKB'de Bir Uygulama. Doktora Tezi, Gebze İleri Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Düzce, Ç. (2007). Türkiye'de KOBİ'lerin Finansal Sorunları ve Alternatif Finansman İmkânları. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ekinci, M. Behzat (2003). Türkiye'de KOBİ'lerin Kurumsal Gelişimi ve Finansal Sorunları. Anadolu Aslanları İşadamları Derneği (ASKON) Araştırma Raporları. ASKON Rapor No: 5, İstanbul: ASKON Yayınları.

Ekşi, H. İbrahim (2007). Finansal Krizlerin KOBİ'ler Üzerindeki Etkileri ve Başarılı – Başarısız KOBİ'lerin Kriz Dönemi Stratejileri. Doktora Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Elijido – Ten, Evangeline O (2011). The impact of sustainability and balanced scorecard disclosures on market performance: Evidence from Australia’s top 100. JAMAR, 9(1), 59 – 73.

Elsubbaugh, S., Fildes, Robert ve Rose, Mary B. (2004). Preparation for crisis management: A proposed model and emprical evidence. Journal of Contingencies and Crisis Management, 12(3), 112 – 127.

Emir, Mustafa, Sevim, Uğur ve Arslantürk, Duygu (2012). KOBİ’lerde finansal yönetim uygulamalarının finansman sorunları üzerindeki etkisi: Trabzon İli Örneği. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi, 6, Haziran Dönemi, 121 – 144.

Erdoğan, B. Zafer, Develioğlu, Kazım ve Büyük, Köksal (2006). KOBİ’ler: İşleyiş, Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Çinicilik Sektöründe Bir Uygulama). Ankara: Ekin Kitabevi.

Erdoğan, B. Zafer (2008). Girişimcilik ve KOBİ’ler. Bursa: Ekin Kitabevi.

Erkan, Y. Eda (2008). Avrupa Birliği İçin Küçük İşletmeler Yasası Komisyon Bildirimi. Ankara: Ekonomi Bakanlığı Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü Sanayi Sektörü Dairesi Yayınları.

Ersöz, Veyis (2010). AB, Türkiye ve Konya’da KOBİ’lerin Yapısı, Sorunları ve Çözüm Önerileri. Konya: Konya Ticaret Odası Yayınları.

European Comission (EC): The New SME Definition User Guide. (2018). EC Resmi İnternet Sitesi.

http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/sme_definition/sme_user_guide.pdf,

Erişim: 15.02.2017.

EXİMBANK KOBİ İhracata Hazırlık Kredileri. (2018). EXİMBANK Resmi İnternet Sitesi, <http://www.eximbank.gov.tr/dosyalar/krediler/15-kobi/kobi-GenelBilgi.pdf>,

Erişim: 15.02.2018.

Ghorbani, Mahmood, Johari, Samaneh ve Moghadam, Atefeh Abasi (2012). Analysis of the relationship between emotional intelligence and entrepreneurship. Middle – East Journal of Scientific Research, 11(5), 679 – 689.

Gökçe, M. Uğur (2008). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Finansman Sorunlarının Çözümünde Factoringden Yararlanılması. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Güler, Ender ve Yılmaz, Baki (2009). Ekonomik kriz, KOBİ'lere yansımaları ve bir çıkış yolu olarak barter. Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 18, 87 – 104.

Gültekin, Nihat ve Aba, Emel (2011). Küçük ve orta ölçekli işletmelerde kriz yönetimi: Şanlıurfa örneği. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 6(2), 205 – 226.

Hale, Joanne E., Dulek, Ronald E. ve Hale, David P. (2005). Crisis response communication challenges. Journal of Business Communication, 42(2), 112 – 134.

Halk Bankası A.Ş. KOBİ Destek Paketleri. (2018). Halk Bankası A.Ş. Resmi İnternet Sitesi, <http://www.halkbankkobi.com.tr/channels/KOBI-lerc-Ozel/KOBI-Destek-Paketleri/Ihracat-Destek-Paketi/51>, Erişim: 15.02.2018.

Hassink, Robert ve Myungrae, Cho (2008). Limits to locking – out through restructuring: The textile industry in daegu. South Korea Regional Studies, 43(9), 141 – 153.

Haşit, Gürkan (2000). İşletmelerde Kriz Yönetimi ve Türkiye'nin Büyük Sanayi İşletmeleri Üzerinde Yapılan Araştırma Çalışması. Eskişehir: Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Hinterhuber, Hans H. ve Krauthammer, Eric (1995). Daha iyi yönetmek, daha az yönetmektir. Çeviren: Baykal, Deniz, İşletme İktisadi Enstitüsü Dergisi, 6(22), 8 – 11.

Hurst, David K. (2000). Kriz ve Yenilenme. Krizin Sunduğu Fırsatlar. Çeviren: Gürdemir, Ela, İstanbul: Alfa Yayınevi.

Hutchins, Holly M. ve Wang, Jia (2008). Organizational crisis management and human resource development: A review of the literature and implications to HRD research and practice. *Advances in Developing Human Resources*, 10(3), June, 313 – 326.

Irvine, Robert B. (1987). What's a crisis, anyway. *Midyear Special*, July, 1 – 4.

İbicioğlu, Hasan ve Çarıkçı, İ. Hüseyin (2000). Küçük İşletmelerde Kriz Dönemi Rekabet Stratejileri. *Krizden Çıkışta KOBİ'lerin Yeniden Yapılanması ve 2000'li Yıllar İçin Değişim Stratejileri Kongresi Bildiriler Kitabı: 22 – 24 Mayıs 2000*. Adana: Çukurova Üniversitesi Yayınları.

Jennings, Lane (2001). Managing corporate crisis. *Futurist*, 35(3), 57 – 59.

Kaplan, Burcu (2006). Kriz Döneminde Transformasyonel Lider Davranışlarının İşletme Performansı Bağlamında Fırsat Yönetimine Etkisi: Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Karacibioğlu, S. Reşit (2007). KOBİ'lerin Finansman Sorunları ve Çözüm Önerileri: Muğla Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Karadeniz, Erdinç; Unur, Kamil; Köşker, Hasan ve Zencir, Banu (2015). Van İli'nde faaliyet gösteren KOBİ statüsündeki konaklama ve seyahat işletmelerinin finansal sorunlarının analizi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(1), 85 – 98.

Kash, J. Toby ve Darling, R. John (1998). Crisis management: Prevention, diagnosis and intervention. *Leadership & Organisation Development Journal*, 19(4), 179 – 186.

Kaya, Seda (2009). Kriz Yönetimi ve Ekonomik Krizlerin İşletmeler Üzerindeki Etkileri. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kaya, Gamze Ayça (2014). Elazığ İli'nde KOBİ'lerin finansal sorunları ve çözüm önerilerine ilişkin bir araştırma. Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi, 1(1), 193 – 224.

Kaygusuzoğlu, Mehmet ve Şaşa, Kemal (2015). Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki işletmelerde kurumsal yönetim KOBİ'ler üzerine bir uygulama. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(21), 968 – 1003.

Keown – McMullan, Caroline (1997). Crisis: When does a molehill become a mountain? Disaster Prevention and Management, 6(1), 4 – 10.

Khodarahmi, Ehsan (2009). Crisis management. Disaster Prevention and Management, 18(5), 523 – 528.

Kırlıoğlu, Hilmi ve Öztaş, Saadet (2015). Türkiye'de finansal kiralama işlemleri ve muhasebeleştirilmesi. Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies, 1(2), 1 – 21.

Kızıl, Cevdet, Şeker, Ş. Evren ve Avarkan, Tamer. (2014). Türk İşletme Dünyası'ndan muhasebe barter uygulamaları ve örnekleri. Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 7, 67 – 78.

Kidalov, Max V. ve Snider, Keith F. (2011). US and European Public Procurement Policies for small and medium – sized enterprises (SME): A comparative perspective. Business and Politics, 13(4), 1 – 41.

Klaas, Brian S., Semadeni, Matthew, Klimchak, Malayka ve Ward, Anna K. (2012). High performance work system implementation in small and medium enterprises: A knowledge creation perspective. Human Resource Management, 51(4), 487 – 510.

KOBİ'ler ve KOSGEB. (2012). Ankara: KOSGEB Yayınları.

Kocaman, Arif B. (1991). Factoring işlemleri, anlamı ve dünya factoring uygulamasına bir bakış. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 46(3 – 4), 127 – 130.

Koç, Erdoğan (2013). Power distance and its implications for upward communication and empowerment: Crisis management and recovery in hospitality services. *International Journal of Human Resource Management*, 24(19), 3681 – 3696.

Kolçak, Menşure ve Bilici, Nilgün (2013). KOBİ'lere Sağlanan finansal desteklerin üretim ve istihdama etkileri NUTS – II TRA – I Bölgesi'nde bir uygulama. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(3), 291 – 312.

Korkmaz, Sezer (2003). Küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ) Pazarlama ve finansman sorunlarının çözümünde risk sermayesinin kullanılabilirliği üzerine bir araştırma. *Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültesi Dergisi*, 2, 233 – 266.

KOSGEB. (2018). KOSGEB Resmi İnternet Sitesi. <http://www.kosgeb.gov.tr>, Erişim: 15.02.2018.

KOSGEB Destek Programları Yönetmeliği (15.06.2010 Tarih ve 27612 Sayılı Resmi Gazete).

KOSGEB – 2017 Yılı İlk Altı Aylık Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporu. (2017). Ankara: KOSGEB Yayınları.

KSEP: 2011 – 2013 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı Taslağı. (2010). Ankara: KOSGEB Yayınları.

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik.

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkındaki Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2001/1).

Loosemore, Martin (1998). Organisational behaviour during a construction crisis. *International Journal of Project Management*, 16(2), 115 – 121.

Maden, Selen I. ve Dulupçu, Murat A. (2014). KOBİ'leri desteklemek firmaların performansını ne kadar etkiler? Göller Bölgesi'nde KOSGEB Genel Destek Programından yararlanan firmalar üzerine bir inceleme. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19(2), 179 – 195.

Maden, Selen I., Dulupçu, Murat A. ve Sungur, Onur (2014). KOBİ desteklerinin istihdam büyümesine etkisi: Isparta ve Burdur örneği. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 9(1), 95 – 124.

Manville, Graham (2007). Implementing a balanced scorecard framework in a not for profit SME. International Journal of Productivity and Performance Management, 56(2), 162 – 169.

Martin, Emma (2012). Employment relationship in the small firm: Revisiting orientations to work. International Journal of Hospitality Management, 31, 1318 – 1326.

Mısırlı, Kamuran (2003). Kriz Yönetimi ve Ekonomik Krizlerin Çaycuma'daki Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Üzerine Etkileri. Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Mitroff, Ian, Shrivastava, Paul ve Udwadia, Firdaus E. (1987). Effective crisis management. The Academy of Management Executive, 1(4), November, 283 – 292.

Murat, Güven ve Mısırlı, Kamuran (2005). Küçük ve orta ölçekli işletmelerde kriz yönetimi: Çaycuma örneği. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1), 1 – 19.

Müftüoğlu, Tamer (2007). Türkiye'de küçük ve orta ölçekli işletmeler: Sorunlar ve öneriler. İstanbul: Der Yayınları.

Müftüoğlu, Tamer ve Durukan, Tülin (2004). Girişimcilik ve KOBİ'ler. Ankara: Bilişim Yayınları.

Müslümov, Alovzat (2012). 21. Yüzyılda Türkiye’de KOBİ’ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri. İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Neumann, Bruce R., Roberts, Michael L. ve Cauvin, Eric (2010). Information search using the balanced scorecard: What matters? The Journal of Corporate Accounting and Finance, March – April, 61 – 66.

New York Times (2017), “Money, Power and Family; Inside the Korea Chaebol”,https://www.nytimes.com/2017/02/17/business/south-korea-chaebol-samsung.html?_r=0,Erişim: 03.05.2018

OECD. (2014). OECD Reviews of Innovation Policy: Industry and Technology Policies in Korea.

OECD. (2018). Türkiye Cumhuriyeti OECD Daimi Temsilciliği Resmi İnternet Sitesi, <http://oecd.pr.mfa.gov.tr/>, Erişim: 15.02.2018.

Oktay, Ertan ve Güney, Alptekin (2002). Türkiye’de KOBİ’lerin Finansman Sorunu ve Çözüm Önerileri. 21.Yüzyılda KOBİ’ler – Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri Sempozyumu: 3 – 4 Ocak 2002. KKTC: Doğu Akdeniz Üniversitesi Yayınları.

Oktay, Mete, Önce, Günel, Kavas, Alican ve Tanyeri, Mustafa (2010). Orta ve Küçük İşletmelerde İhracata Yönelik Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Ankara: TOBB Yayınları.

Omar, Siti Sarah, Arokiasamy, Lawrence ve Ismail, Maimunah (2009). The background and challenges faced by the small medium enterprises: A human resource development perspective. International Journal of Business and Management, 4 (10), 95 – 102.

Ong, Tze San, Teh, Boon Heng, Lau, Chee Kwong ve Wong, Sharon Lee Shyan (2010). Adoption and implementation of balanced scorecard in Malaysia. Asia – Pacific Management Accounting Journal, 5(1), 21 – 40.

Oralat, Osman (2006). Türkiye’de KOBİ Anlayışının Dünü Bugünü Geleceği Paneli Bildiriler Kitabı. Ankara: KOSGEB Yayınları.

Oseni, Umar A., Hassan, M. Kabir ve Matri, Dorsaf (2013). An Islamic Finance Model for the small and medium – sized enterprises in France. JKAU: Islamic Economics Journal, 26(2), 151 – 179.

Öğüt, Âdem (2000). Küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinde kriz yönetimi yaklaşımları: Tekstil sektörü örneği. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1, 287 – 303.

Öndeş, Turan ve Güngör, Nazan (2013). KOBİ’lerin finansmanı: Erzurum Sanayi Bölgesi’nde bir araştırma. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 27(1), 1 – 17.

Ören, Kenan (2003). Avrupa Birliği ve Türkiye’nin küçük ve orta büyüklükteki işletmelere (KOBİ) sağladığı devlet teşvikleri ve kullanım alanlarının karşılaştırılması: Nevşehir İli’nde bir uygulama. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4(2), 105 – 119.

Örnek, A. Şahin (2006). Değişen çevre koşullarında kriz yönetimi ve Türkiye bilişim sektörünü krize sürükleyen nedenler. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(3), 208 – 241.

Özbek, Zerrin (2011). KOBİ’lerin Türk ekonomisine etkileri. Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, 31, 49 – 57.

Özdemir, Zekai (2005). Dış ticaret finansman tekniklerinden factoring ve forfaiting işlemleri. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2, 194 – 224.

Özdemir, Süleyman, Ersöz, Halis Y. ve Sarıoğlu, İbrahim (2006). İşsizlik Sorununun Çözümünde KOBİ’lerin Desteklenmesi. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası (İTO) Yayınları.

Özdevecioğlu, Mahmut (2002). Krizin işletmelerin yönetsel ve örgütsel yapısı üzerindeki olumsuz etkileri ve Kayseri sanayi işletmelerinde yapılan bir araştırma. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19, Temmuz – Aralık Dönemi, 93 – 114.

Özeroğlu, A. İhsan (2014). Barter'ın Türk finans sektöründe yeri ve uygulanabilirliği. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 13, 115 – 132.

Özgen, Hüseyin, Kılıç, K. Can ve Karademir, Bahattin (2012). Birlikten kuvvet doğar: Küçük ve orta ölçekli işletmeler için bir örgütlenme modeli olarak ađ organizasyonları önerisi. Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 50, s. 81 – 96.

Özdemir, Şefik, Yılmaz, Nahit, Arsu, Talip ve Polat, Yusuf (2016). A review on entrepreneurship education in Turkey. International Journal of Human Sciences, 13(1), 569 – 581.

Öztürk, Özkan (2007). İstihdam Konusunda KOBİ'lerin Önemi ve KOBİ Alanında Eğitim İstihdam İlişkisi Açısından Kamu İstihdam Kurumunun Rolü. Ankara: T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Yayınları.

Pearson, M. Christine ve Clair, A. Judith (1998). Reframing crisis management. The Academy of Management Review, 23(1), 59 – 77.

Peker, Ömer ve Aytürk, Nihat (2000). Etkili Yönetim Becerileri Öğrenilebilir ve Geliştirilebilir. Ankara: Yargı Yayınevi.

Pheng, L. Sui, Ho, David K. H. ve Ann, Y. Soon (1999). Crisis management: A survey of property development firms. Property Management, 17(3), 231 – 251.

Quarantelli, Enrico L. (1988). Disaster crisis management: A summary of research findings. Journal of Management Studies, 25(4), 373 – 385.

Ramsay, Cameron G. (1999). Protecting your business: from emergency planning to crisis management. *Journal of Hazardous Materials*, 65, 131 – 149.

Reilly, Anne H. (1987). Are organizations ready for crisis? A managerial scorecard. *Columbia Journal of World Business*, Spring, 79 – 88.

Roux – Dufort, Christophe ve Metais, Emmanuel (1999). Building core competencies in crisis management through organizational learning: The case of the french nuclear power producer. *Technological Forecasting and Social Change*, 60(2), 113 – 127.

Runyan, Rodney C. (2006). Small business in the face of crisis: Identifying barriers to recovery from a natural disaster. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 14(1), 12 – 26.

Savaşır, Rebi (2009). Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Küçük ve Orta Boyutlu İşletmeler Açısından İstihdam Politikaları. Ankara: Kamu – İş Sendikası Yayınları.

Shrivastava, Paul ve Mitroff, Ian I. (1987). Strategic management of corporate crisis. *Columbia Journal of World Business*, Spring, 5 – 17.

Smart, Carolyne ve Vertinsky, Ilan (1977). Designs for crisis decision units. *Administrative Science Quarterly*, 22(4), 642 – 645.

Sucu, Yaşar (2000). *Kriz Yönetimi*. Ankara: Elit Yayıncılık.

Şahin, Ayşe ve Demir, M. Hulusi (2001). KOBİ'lerin Pazarlama Sorunlarının Çözümünde Elektronik Ticaret ve Elektronik Pazarlamanın Önemi: Adana ve Kayseri İlleri'nde Tekstil Sektöründe Faaliyet Gösteren KOBİ'lerin Bu Konuya Yaklaşımları. 1. Orta Anadolu Kongresi: KOBİ'lerin Finansman ve Pazarlama Sorunları / 18 – 21 Ekim 2001. Ankara: T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Yayınları.

Şahin, Arzu ve Doğukanlı, Hatice (2014). Yabancı bankaların KOBİ kredilerine etkileri: Türkiye için bir inceleme. BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi, 8(2), 39 – 73.

Şamiloğlu, Famil ve Demirel, Yavuz (2001). KOBİ'lerin sorunları ve Aksaray İli'nde bir uygulama. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(9), 73 – 87.

Şendoğdu, A. Aslan ve Öztürk, Yunus E. (2013). KOBİ'lerde inovasyon yapma eğilimi ile inovasyon performans başarı derecesi arasındaki ilişkinin araştırılması. Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(2), 104 – 116.

Şit, Mustafa ve Şit, Ahmet (2013). Türkiye'de finansal hizmetler sektörünün gelişimi: Finansal kiralama sektörü örneği. Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(5), 35 – 47.

Tağraf, Hasan ve Arslan, N. Talat (2003). Kriz oluşum süreci ve kriz yönetiminde proaktif yaklaşımlar. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 4(1), 149 – 160.

Taşkın, Mehmet (2012). Mali Dünyamızın Yeni Kavramları: Factoring, Leasing, Forfaiting, Futures ve Options. İstanbul: İstanbul Mülkiyeliler Vakfı Yayınları.

Timurçin, Deniz (2010). Türkiye'de KOBİ'lerin Rekabet Gücü ve Rekabet Üstünlüğü Sağlamada Kümelenmenin Etkisi. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tiryaki, Betül (2006). Factoring işlemi ve factoring işleminin hukuki niteliği. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 8(2), 189 – 214.

Titiz, İsmet (2003). Kriz dönemi yönetsel kararların kriz sonrası işletme stratejileri üzerine etkisi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(2), 111 – 123.

Titiz, İsmet ve Çarıkçı, H. İlker (2001). Krizlerin işletmeler üzerindeki etkileri ve küçük işletme yöneticilerinin kriz dönemine yönelik stratejik düşünce ve analizleri. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 2(1), 203 – 218.

Tomur, Kerem (2004). KOBİ'ler ve Rekabet Politikası De Minimis Kuralı'nın Rekabet Hukukundaki Yeri, İşlevi ve Uygulama Prensipleri. Ankara: Rekabet Kurumu Yayınları.

Tosyalı – Sarıkaya, Birgül (2005). KOBİ'lerin Türkiye Ekonomisindeki Yeri. İzmir: İzmir Ticaret Odası Yayınları.

Tunahan, Hakan ve Dizkırıcı, Ahmet Selçuk (2012). Evaluating the Credit Guarantee Fund (KGF) of Turkey as a Partial Guarantee Program in the light of international. International Journal of Business & Social Science, 3(9), 79 – 92.

Turan – Kurtaran, Ayten (2016). Finansal kiralamanın küçük ve orta ölçekli imalat işletmelerinin finansal performansı üzerindeki etkisinin incelenmesi. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 17, 1 – 24.

Turan – Kurtaran, Ayten, Atukalp, Müzeyyen Esra, Çizgici – Akyüz, Gülay (2016). İmalat sektöründeki küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansal durumlarının değerlendirilmesi: Bir alan araştırması. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 17, 141 – 169.

Tutar, Hasan (2000). Kriz ve Stres Ortamında Yönetim. İstanbul: Hayat Yayınları.

Tutar, Nzmi (2009). Şanlıurfa İli'ndeki KOBİ'lerin Kurumsallaşma Sorunlarını, Kurumsallaşma Konusundaki Tutumlarını ve Düşüncelerini Belirlemeye Yönelik Bir Uygulama: Şanlıurfa Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.

TÜİK Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri – 2017. (2018). TÜİK Resmi İnternet Sitesi, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13146>, Erişim: 15.02.2018.

TÜİK Yıllık İş İstatistikleri – 2017. (2018). TÜİK Resmi İnternet Sitesi, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1007, Erişim: 15.02.2018.

Tüm, Kayahan (2008). Barter Sistemi ve muhasebe uygulamaları. Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(1), 1 – 18.

Türkoğlu, Musa (2002). Bölgesel Kalkınmada Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ'lerin) Rolü ve Göller Bölgesi Örneği. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ulaş, Dilber (2004). KOBİ'lerin yabancı pazarlara açılmada kullandıkları stratejiler. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(3), 179 – 204.

Ulusoy, Recep ve Akarsu, Reyhan (2012). Türkiye'de KOBİ'lere yapılan destekler ve istihdam üzerindeki etkileri. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23, 105 – 126.

Uluçay, Osman (2013). Küçük ve orta ölçekli işletmelerde (KOBİ) finansal yönetim uygulamaları. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 60(4), 87 – 105.

Vergiliel – Tüz, Melek (2001). Kriz ve İşletme Yönetimi. İstanbul: Alfa Yayınları.

WB. (2018). The World Bank Türkiye Resmi İnternet Sitesi. <http://www.worldbank.org/tr/country/turkey>, Erişim: 15.02.2018.

Wilkinson, Adrian, Dundon, Tony ve Grugulis, Irena (2007). Information but not consultation: Exploring employee involvement in SMEs. The International Journal of Human Resource Management, 18(7), 1279 – 1297.

Wyatt, Kristi. (2002). Be prepared: Communicating in a crisis. State Legislatures, 28(4), 31 – 35.

Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu (YOİKK) KOBİ İhracat İstatistikleri. (2018). YOİKK Resmi İnternet Sitesi, <http://www.yoikk.gov.tr/>, Erişim: 15.02.2018.

Yavuz, Hasan ve Öz, Yaşar (2015). İşletme yönetiminin aldığı kararlarda muhasebe bilgi sisteminin etkisi ve önemi: Küçük ve orta ölçekli işletmelerde bir araştırma. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1, 205 – 226.

Yıldız, Sebahattin ve Alp, Salih (2012). Girişimcilik Teorisi çerçevesinde KOBİ'lerin ekonomiye etkileri ve rekabet koşullarını etkileyen faktörler. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 7(2), 29 – 49.

Yılmaz, Beytullah (2004). KOBİ'lerin finansman sorunlarına bir çözüm önerisi: Risk sermayesi finansman modeli. Dış Ticaret Dergisi, 33, Ekim Dönemi, 141 – 179.

Yunusova, Shahio (2008). KOBİ Kapsamına Giren Konaklama İşletmelerinin Finansal Teşviklerden Yararlanma Düzeyleri ve 100 Yataktan Küçük Seçilmiş İşletmelerde Anket Uygulaması. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Zakarevičius, Povilas ve Župerka, Aurimas (2010). Expression of emotional intelligence in development of students' entrepreneurship. Economics Management Journal, 15, 865 – 873.

Zampetakis, Leonidas A., Beldekos, Panagiotis ve Moustakis, Vassilis S. (2009). “Day – to – day” entrepreneurship within organisations: The role of trait emotional intelligence and perceived organisational support. European Management Journal, 27(3), 165 – 175.

25.10.1984 Tarih ve 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu.

12.04.1990 Tarih ve 3624 Sayılı KOSGEB Kuruluş Kanunu.

21.12.2000 Tarih ve 2000/1822 Sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkında Karar.

2001/1 Sayılı Küçük ve Orta lekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları
Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ.

EKLER

EK – 1:

ANKET FORMU

SON 5 YILDA KOBİ'LERİN YAŞADIĞI FİNANSAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sayın İşletme Sahibi / Yönetici;

Bu anket, Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı'nda hazırlanmakta olan “**SON 5 YILDA KOBİ'LERİN YAŞADIĞI FİNANSAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**” başlıklı çalışmada kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Bu çalışmanın amacı, KOBİ sahiplerinin ve yöneticilerinin finansman sorunu ile ilgili düşünce ve tutumlarını belirlemek, finansman araçlarını ne kadar bildiklerini ve kullanabildiklerini anlamak, finansman ve diğer sorunlara yaklaşımlarını değerlendirerek ortaya koymaktır. Vermiş olduğunuz bilgiler tamamen istatistiksel ortamda ve toplu olarak değerlendirilecektir. Dolayısıyla girişimcilerin adları ve işletme isimleri araştırmada yer almayacak ve veriler kesinlikler amacı dışında kullanılmayacaktır. İşletme bazında sonuçlar tamamen gizli tutulacaktır.

Mehmet Ali YURTSEVER

A. İŞLETME BİLGİ FORMU

Görüşme Yapılan Kişinin İşletmedeki Görevi:

Görüşme Yapılan Kişinin Eğitim Durumu:

İŞLETME YAPISI İLE İLGİLİ SORULAR

1. İşletmeniz Kaç Yıldır Faaliyet Göstermektedir?

2. İşletmenin Hukuki Yapısı

Ferdi Mülkiyet () Limited Şirket () Kolektif Şirket ()

Adi Ortaklık () Anonim Şirket () Kooperatif Şirket ()

Komandit Şirket ()

Diğer (Lütfen Belirtiniz):

3. İşletme Hangi Sektörde Faaliyet Göstermektedir?

Hizmet () İmalat Sanayi () Tarım ()

4. İşletmenin Faaliyet Alanı Nedir?

Gıda () Otomotiv Yan Sanayi () Ziraat Aletleri ()

Tekstil () Madeni Eşya () Kimya ()

Demir – Çelik ()

Diğer (Lütfen Belirtiniz):

5. İşletmenin Geçen Yıllık Cirosu Ne Kadardır?

6. İşletmenin Geçen Yıllık Kârı Ne Kadardır?

7. İşletmenin Geçen Yıllık Vergi Matrahı Ne Kadardır?

8. İşletmede Toplam Kaç Personel Çalışmaktadır?

9. İşletme Sahibi ve Yönetici Aynı Kişi Midir?

Evet () Hayır ()

10. İşletme Sahibinin Eğitim Durumu

İlkokul () Lise () Üniversite () Doktora ()

Ortaokul () Meslek Lisesi () Yüksek Lisans ()

11. İşletme Yöneticisinin Eğitim Durumu

İlkokul () Lise () Üniversite () Doktora ()
Ortaokul () Meslek Lisesi () Yüksek Lisans ()

12. İşletmede Ayrı Bir Finans Bölümü Var Mı?

Evet () Hayır ()

13. Finans Bölümü Sorumlusunun Eğitim Durumu

İlkokul () Lise () Üniversite () Doktora ()
Ortaokul () Meslek Lisesi () Yüksek Lisans ()

14. Bugüne Kadar Üniversite İle Herhangi Bir Konuda İşbirliğiniz Oldu Mu?

Evet () Hayır ()

15. İşletmenizde Araştırma ve Geliştirme Faaliyetleri Gerçekleştiriliyor Mu?

Evet () Hayır ()

16. KOBİNET Üyesi Misiniz?

Evet () Hayır ()

17. Halka Arzı Gerçekleştiriyor Musunuz?

Evet () Hayır ()

B. FİNANSAL SORUNLARLA İLGİLİ SORULAR

18. Kaç Yıldır Bankalarla Çalışıyorsunuz?

19. Kaç Banka İle Çalışıyorsunuz?

20. İşletmeniz İçin Hiç Kredi Kullandınız Mı? Evet () Hayır ()

21. Kredi Kullanmama Nedeniniz Nedir?

22. Tercih Ettiğiniz Kredi Vadesi Ne Kadardır?

Kısa () Orta () Uzun () Kullanmıyor ()

23. İşletmeniz İçin Kullandığınız Toplam Kredi Miktarı Ne Kadardır?

Aşağıdaki Durumların İşletmenizde Ne Sıklıkta Yaşandığını Belirtiniz.

<u>İFADELER</u>	Sürekli	Sık Sık	Ara Sıra	Nadiren	Hiç
24) Bankalarla çalışıyoruz.					
25) Finansman sorunu yaşıyoruz.					
26) Stoklamadan dolayı finansman sorunları yaşıyoruz.					
27) Ticari banka kredisi kullanıyoruz.					
28) Yatırım Bankası kredisi kullanıyoruz.					
29) Eximbank kredisi kullanıyoruz.					
30) Leasing yapıyoruz.					
31) Factoring yapıyoruz.					
32) Risk sermayesi kullanıyoruz.					
33) Esnafa borçlanıyoruz.					
34) Dış ülkelerden borçlanıyoruz.					
35) Vergi muafiyetlerinden yararlanıyoruz.					
36) AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden yararlanıyoruz.					
37) Kredi Garanti Fonu'ndan yararlanıyoruz.					
38) KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden yararlanıyoruz.					
39) KOSGEB'in AR – GE desteklerinden yararlanıyoruz.					
40) TÜBİTAK – TİDEB'in AR – GE desteklerinden yararlanıyoruz.					
41) TTGV'nin sağladığı AR – GE desteklerinden yararlanıyoruz.					
42) EUREKA'nın sağladığı AR – GE desteklerinden yararlanıyoruz.					
43) Bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden yararlanıyoruz.					
44) Barter kullanıyoruz.					

Aşağıdaki Durumların İşletmenizde Ne Sıklıkta Yaşandığını Belirtiniz.

<u>İFADELER</u>	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
45) KOBİ'lere yeterince kredi çeşidi sağlanmamaktadır.					
46) KOBİ'lere verilen kredi miktarı yetersizdir.					
47) Teminat yetersizliği nedeniyle kredi bulmada güçlük çekiyoruz.					
48) Yüksek faiz oranları nedeniyle kredi bulmada güçlük çekiyoruz.					
49) Bilanço, kâr ve zarar cetvelinin yetersizliği nedeniyle kredi bulmada güçlük çekiyoruz.					
50) Kredi imkânlarından her zaman haberdar olabiliyoruz.					
51) Kredi imkânlar ve koşulları konusunda yeterince bilgimiz var.					
52) Yatırım kredilerinin yeterli olduğunu düşünüyoruz.					
53) Kredi geri ödeme süreleri yeterli değildir.					
54) Kredi bulamadığımız için finansman sorunu yaşıyoruz.					
55) Kredi maliyetleri yüksek olduğu için finansman sorunu yaşıyoruz.					
56) Yatırımlarımızdaki artışlar nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.					
57) Özkaynak yaratamadığımız için finansman sorunu yaşıyoruz.					
58) Nakit para akışını sağlayamadığımız için finansman sorunu yaşıyoruz.					
59) Hammadde temini nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.					
60) İthal girdi kullanımı nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.					
61) Döviz sıkıntısı nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.					
62) Ülkedeki yüksek enflasyon ve ekonomik istikrarsız nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.					
63) Diğer maliyet artışları nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.					
64) Pazarlama ve dağıtım sorunları nedeniyle finansman sorunu yaşıyoruz.					
65) Sermaye piyasasına kolayca girebiliyoruz.					
66) Gelecekte halka arzı düşünüyoruz.					
67) Vergi muafiyetlerinden yararlanabiliyoruz.					
68) Mevcut vergi sisteminin adaletli olduğunu düşünüyoruz.					
69) Mevcut vergi sisteminin yeterli olduğunu düşünüyoruz.					
70) AR – GE ve teknolojik yeniliklere düzenli ve yeterli kaynak ayırabiliyoruz.					
71) Üniversite ile işbirliğinin gerekliliğine inanıyoruz.					
72) Türkiye'nin AB'ye üye olmasının sektöre etkisi olumlu olacaktır.					
73) AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden yeterince haberdarız.					
74) AB'nin sağlamış olduğu KOBİ finansmanı desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.					

<u>İFADELER</u>	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
75) Kredi Garanti Fonu hakkında yeterince bilgimiz var.					
76) Kredi Garanti Fonu'ndan gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.					
77) KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden yeterince haberdarız.					
78) KOBİ yatırımlarına sağlanan devlet desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.					
79) KOSGEB'in AR – GE desteklerinden yeterince haberdarız.					
80) KOSGEB'in AR – GE desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.					
81) TÜBİTAK – TİDEB'in AR – GE desteklerinden yeterince haberdarız.					
82) TÜBİTAK – TİDEB'in AR – GE desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.					
83) TTGV'nin sağladığı AR – GE desteklerinden yeterince haberdarız.					
84) TTGV'nin sağladığı AR – GE desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.					
85) EUREKA'nın sağladığı AR – GE desteklerinden yeterince haberdarız.					
86) EUREKA'nın sağladığı AR – GE desteklerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.					
87) Bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden yeterince haberdarız.					
88) Bankaların sağladığı KOBİ kredilerinden gelecekte yararlanmayı düşünüyoruz.					
89) Risk sermayesi kullanımı konusunda yeterince bilgimiz var.					
90) Risk sermayesini gelecekte kullanmayı düşünüyoruz.					
91) Leasing kullanımı konusunda yeterince bilgimiz var.					
92) Gelecekte Leasing yapmayı düşünüyoruz.					
93) Factoring konusunda yeterince bilgimiz var.					
94) Gelecekte factoring yapmayı düşünüyoruz.					
95) Barter kullanımı konusunda yeterince bilgimiz var.					
96) Gelecekte barter kullanmayı düşünüyoruz.					
97) BASEL – II ve işletmemize olası etkileri konusunda yeterince bilgi sahibiyiz.					
98) Halka arz konusunda yeterince bilgi sahibiyiz.					
99) Gelecekte halka arzı düşünüyoruz.					

TÜBİTAK – TİDEB: TÜBİTAK Teknoloji İzleme ve Değerlendirme Başkanlığı

TTGV: Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı

ANKETİMİZE KATILDIGINIZ İÇİN ÇOK TEŞEKKÜR EDERİZ.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Mehmet Ali YURTSEVER
Uyruğu : T.C.
Doğum Yeri ve Tarihi : Ankara/20.02.1991
Telefon : +90 (532) 373 4814
e-mail : yurtsevermehmetali@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: Halide Edip Adıvar Lisesi/Ankara	2007
Üniversite	: TOBB ETÜ/Ankara	2014
Yüksek Lisans	: KTO Karatay Üniversitesi/Konya	2017

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2017	TOBB-Sigortacılık Müdürlüğü	Uzman Yardımcısı
2015	KCYS Enerji	Dış Ticaret Uzmanı

YABANCI DİLLER: İngilizce, Almanca, Fransızca

Tarih : 04.06.2018 (Savunma Tarihi)